

Onsdagen den 22 mars

Kl. 09.00–14.26
16.00–16.28

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 1 mars justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde
att *Heidi Karlsson* (SD) inträtt som ersättare för *Julia Kronlid* (SD) under tiden för hennes ledighet den 21 mars–30 juni och
att *Crister Spets* (SD) inträtt som ersättare för *Anders Forsberg* (SD) under tiden för hans ledighet den 21 mars–2 juni.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Crister Spets* som suppleant i justitieutskottet och i utbildningsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i justitieutskottet
Crister Spets (SD)

suppleant i utbildningsutskottet
Crister Spets (SD)

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner
2016/17:122 till socialutskottet
2016/17:127 till utrikesutskottet
2016/17:131 och 139 till justitieutskottet
2016/17:136 till konstitutionsutskottet
2016/17:141 till skatteutskottet

Prot. 2016/17:84
22 mars

2016/17:143 och 158 till utbildningsutskottet
2016/17:149, 151 och 159 till civilutskottet
2016/17:150, 152 och 154 till socialförsäkringsutskottet
2016/17:155 till miljö- och jordbruksutskottet
2016/17:157 till försvarsutskottet
2016/17:163 till finansutskottet

Skrivelser

2016/17:75 och 103 till konstitutionsutskottet
2016/17:90 och 114 till utrikesutskottet
2016/17:126 till justitieutskottet
2016/17:148 till näringsutskottet

Redogörelser

2016/17:OSSE1 och NR1 till utrikesutskottet

Motioner

2016/17:3646, 3648 och 3651 till civilutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Näringsutskottets betänkanden

2016/17:NU12 Näringspolitik

2016/17:NU11 Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande

Utrikesutskottets betänkande

2016/17:UU8 Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet

*Finansiell stabilitet
och finansmarknads-
frågor*

§ 6 Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU22

Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor
föredrogs.

Anf. 1 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Fru talman! Vi ska behandla finansutskottets betänkande FiU22. Dels är det här ett motionsbetänkande som hanterar i storleksordningen 60 motionsyrkanden, dels hanterar vi ett utskottsinitiativ. Jag hade tänkt lyfta fram ett par av alla de frågor som behandlas i betänkandet.

Jag yrkar bifall till reservation 6.

Motsvarande tidigare betänkanden har haft titeln *Bank- och försäkringsfrågor*. Numera är namnet *Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor*. Det här kan tyckas vara en liten förändring, men den är ack så viktig. Betänkandet får en lite annorlunda inriktning och ett lite annorlunda

perspektiv. Jag kan konstatera att även riksdagens ledamöter har insett vikten av finansiell stabilitet. Det märks inte minst på hur karaktären på de motioner som hanteras har förändrats över tid.

En inledning på den nya inriktning som det här betänkandet har är ett utskottsinitiativ. Vi har ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en ny regelbunden skrivelse om IMF:s och andra internationella finansiella institutioners arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet. Detta är någonting som har funnits under några år. Det brukar vartannat år komma en skrivelse från regeringen som tar upp verksamheten vid de internationella institutionerna. Efter ett utskottsinitiativ från utrikesutskottet har dock regeringen aviserat att det kommer att bli en lite annorlunda inriktning på den här skrivelsen. Vi från finansutskottets sida är lite oroade över den nya inriktningen. Vi tycker att det finns behov av att man fortsätter att redogöra för det arbete som bedrivs vid de internationella institutionerna.

Det här är naturligtvis viktigt, som alla förstår. Om man inte förstod det innan har man förstått det efter finanskrisen. Det är viktigt att ha bra övervakning och tillsyn av finansiell stabilitet, särskilt i globaliseringens tidevarv, då vi blir alltmer påverkade och beroende av vad som händer i vår omvärld. Sverige är kanske ett av de länder som påverkas allra mest när någonting sker någon annanstans, med tanke på hur integrerade och beroende vi är med och av vår omvärld.

Sverige har bedrivit ett rätt omfattande arbete och rätt mycket viktig verksamhet i till exempel IMF, där vi också har rätt stora åtaganden när det gäller att vara med och stödja vid de tillfällen då det finns behov av att man rent finansiellt stöder länder som har hamnat i problem. Det är IMF:s uppgift att dels fungera som ett stöd, dels bidra med kompetens för att komma till rätta med de problem som ibland kan uppstå. Men det är också viktigt att IMF med flera övervakar och analyserar de eventuella risker som finns i det finansiella systemet.

Därför tycker vi från utskottets sida – och det är ett enigt utskott som står bakom initiativet – att det är viktigt att regeringen återkommande redogör för sin verksamhet i de här internationella institutionerna.

Det var den ena frågan. Jag hade inte tänkt gå in så mycket på de finansiella risker som finns i dag i vår omvärld ur ett svenskt perspektiv. Alla känner väl till dem. Tiden tillåter inte att vi fördjupar oss i det. Jag vill bara säga att vi ser behov av att vi fortsätter att bevaka frågan om finansiell stabilitet och hur viktig den är för att samhällsekonomin ska fungera och för att vi inte ska råka ut för stora obalanser i systemet.

Den andra frågan hänger väl lite ihop med den första. På något sätt är den kanske lite motsägelsefull också. Vi har alla förstått behovet av att man skärper regler, ökar tillsynen och ökar insynen och transparensen i det finansiella systemet. Men detta har också inneburit att det har blivit väldigt mycket regelverk. Det gör på något sätt att man underbygger de systemviktiga bankerna. De stora banker som klarar av att hantera de stora regelverken får så att säga lite konkurrensfördel genom sin storlek. Å ena sidan försöker man med regleringen undvika att nya problem uppstår, å andra sidan gör man att konkurrensen på något sätt sätts ur spel, åtminstone på marginalen. Det här är ett problem. Man måste hitta någon balans i detta.

Vi tycker att det finns anledning att ge ett uppdrag till Finansinspektionen att analysera och undersöka hur man kan underlätta för ökad konkurrens på den finansiella marknaden – därav reservation 6. Ökad konkurrens skulle möjligen ha den positiva effekten att man skulle medverka till större stabilitet på finansmarknaden med tanke på att man dels sprider riskerna mer, dels kanske ser till att marknaden fungerar bättre rent generellt. Dessutom kan jag tillägga som kuriosum att jag vid den senaste utfrågningen om Riksbankens penningpolitik noterade att riksbankschefen sa att affärsbankerna blivit hypoteksbanker. Bara av den anledningen vore det intressant att tillse att konkurrensen ökar på kreditmarknaden för att underlätta för tillväxt för företag och se till att företagen får möjlighet att få krediter. Därför vill jag som sagt yrka bifall till reservation 6.

Anf. 2 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Journalisten Andreas Cervenka skriver i sin bok *Vad gör en bank?* att finansiell stabilitet ”är en finare omskrivning för att det finns pengar i bankomaterna, att börsen håller öppet och att kaosstämning lyser med sin frånvaro på gator och torg”. Även om det gäller väldigt vardagsnära frågor som att det finns pengar i bankomaten och att det inte råder kaosstämning i ekonomin är detta betänkande om finansiell stabilitet ett av finansutskottets mer intressanta. I betänkandet finns utlåtanden från en rad expertinstanser som IMF, Riksbanken, Finansinspektionen och Finansiella stabilitetsrådet.

Betänkandet ger en bra bild av vilka risker Sverige står inför och vilken politik som dessa instanser anser att Sverige borde föra. Uppenbart är att de alla är oroliga över hushållens skuldsättning som har ökat mycket kraftigt under de senaste tio åren. Trots det har politiken många gånger feget ur och inte satt in särskilt kraftfulla åtgärder för att förändra utvecklingen. Men för att hushållen skuldsättning ska öka måste någon låna ut pengarna, och det gör bankerna som aldrig förr.

Bankernas bristande säkerhet för sina lån har på ett eller annat sätt varit orsaken till de finanskriser vi har sett genom historien, senast år 2007–2008. Det är därför den politiska diskussionen om hur bankerna kan krävas på större ansvar är så viktig. Bankerna är tyvärr många gånger som vilket företag som helst med aktieägare. De vill göra så mycket vinst som möjligt så snabbt som möjligt, trots att de som i bankernas fall är mycket samhällsviktiga.

Det är därför som, om bankerna fallerar, staten lovar att i sista hand rädda bankerna så att vår finansiella stabilitet inte skadas. Det är därför som Vänsterpartiet i samarbete med regeringen nu vill höja resolutionsavgifterna för bankerna. Det är ett förslag som vi hoppas att även de borgerliga partierna ser nyttan av och ställer sig bakom.

Det är också viktigt att bankerna har ett riskvägt kapital som stämmer med de risker som bankerna tar men också att bankerna har en stark bruttosoliditet så att banken står starkt rustad och har egna resurser den dag då möjligheterna på lånemarknaden fallerar.

Vänsterpartiet vill gå vidare för att minska riskerna för att bankerna ska falla. Det svenska banksystemet är stort i förhållande till Sveriges ekonomi och domineras helt av fyra storbanker. Om någon av dessa banker får problem kan förtroendet för hela det finansiella systemet ifrågasättas, vilket i sin tur kan få allvarliga konsekvenser för den reala ekonomin.

Storbankernas beroende av marknadsfinansiering med korta löptider, till stor del från utlandet, ökar sårbarheten i det finansiella systemet. Det råder en bristfällig konkurrens på bankmarknaden. Därför anser vi i Vänsterpartiet att en parlamentariskt sammansatt bankstrukturutredning bör till sättas för att närmare studera strukturerna inom den svenska banksektorn och komma med förslag till förbättringar.

Ett stort problem i dag är att bankernas tjänster till kunderna, till exempel sparande och lån, inte är separerade från bankernas mer riskfyllda investmentverksamhet, alltså spekulationsverksamheten. I EU har det funnits förslag om bankdelning, men de har snabbt tystats ner och gömmts undan. Man kan ana att det är bankernas extensiva lobbyism som ligger bakom det.

En bankdelningslag skulle förhindra att skattebetalarnas pengar riskeras för vad som inte kan räknas som samhällsnyttig bankverksamhet. Därför bör en bankstrukturutredning få i uppdrag att ta fram en bankdelningslag som separerar traditionell bankverksamhet från investmentverksamhet.

Om vi tar Nordea som exempel omfattar dess verksamhet i Norden och Baltikum tillsammans 161 procent av Sveriges hela ekonomi mätt i bnp. Ansvaret för Nordeas risker kan vi inte sprida på våra grannar, utan det vilar helt och hållet på oss här i Sverige.

Det är inte socialism bara för att man föreslår att småspararnas sparkonton och börshajarnas aktieportföljer inte ska vara i samma bankbolag. Det är sund ekonomi om vi som skattebetalare inte behöver rädda de banker som gör enorma vinster på att ta enorma risker med oss andra som säkerhet och garanti den dagen vi tvingas rädda dem.

Staten och dess olika myndigheter tar ett stort ansvar för att garantera den finansiella stabiliteten. Eftersom staten tar på sig stora risker och potentiellt stora kostnader för att bevara den finansiella stabiliteten vore det logiskt att staten också ökar sitt ägande på bankmarknaden. Ett ökat statligt ägande skulle dels öka den finansiella stabiliteten, dels öka konkurrensen till förmån för konsumenterna. Därför bör en bankstrukturutredning också få i uppgift att ta fram förslag på hur det statliga ägandet inom banksektorn kan öka.

En väl fungerande bolånemarknad är central för hushållens ekonomi. Trots de senaste årens reformer har bankerna ett stort informationsövertag gentemot sin kunder vid en förhandling om räntor på bolånen. En bankstrukturutredning bör därför lämna förslag på hur bankerna ska redovisa sina upplåningskostnader för bostadslån på ett likformigt sätt i syfte att underlätta för konsumenterna vid en förhandling med bankerna.

Att kunderna på en marknad ska kunna jämföra olika produkter med varandra är centralt för en väl fungerande marknad. Men på bankmarknaden finns det i stora delar brister i detta avseende. Flera undersökningar har visat att bankkunderna generellt har låg kunskap om vad deras banktjänster kostar. Av det skälet bör bankstrukturutredningen ta fram förslag till krav på bankerna om årlig kostnadssammanställning som informerar kunderna om hur mycket de har betalat i avgifter till banken. En sådan översikt ska på ett tydligt sätt redogöra för de räntor som kunden mottagit eller betalat under året.

Fru talman! En del människor har i dag enorma avstånd för att kunna ta ut kontanter. För de som bor i Vittangi, Hakkas och Fredrika är avståndet till närmaste bankomat mer än fem mil. I Svappavaara finns en statligt ägd gruva men ingen bankomat. Den ligger tre mil bort. I Vidsel, som kallas för raketbyn, är den militära närvaron stor. Försvarsmakten har en anläggning där för att testa raketer och testflyga drönare. Men någon bankomat har inte byborna sedan förrförra året. Det är 117 000 personer som har mer än två mil till att ta ut kontanter, och av dem är 36 000 personer äldre än 65 år.

Någonstans mellan 1 och 1 ½ miljon människor berörs av problem med betaltjänster och skulle ha nytta av att lättare få tag i grundläggande betaltjänster. De som upplever mest problem med betaltjänster är enligt länsstyrelserna föreningar, funktionsnedsatta, äldre, nyanlända och företagare på landsbygden och i skärgården.

Enligt Riksbanken görs drygt 20 procent av alla betalningar fortfarande med kontanter. Det är 87 procent av alla svenska som använder kontanter minst en gång i månaden, och 20 procent använder inte internetbank.

Att det är svårt att nå grundläggande betaltjänster är inte konstigt när vi ser hur verksamheten ser ut. Antalet uttagsautomater har 2011–2015 minskat med närmare 500. Bankkontor som hanterar kontanter har kraftigt minskat sedan 2011 och gått från 1 400 till 700, alltså en halvering. Utöver det har 150 bankkontor stängts.

Tillgången till kontanter har blivit en skillnad mellan stad och land. För många är tillgången till kontanter viktig för att kunna ha kontroll över sin ekonomi. Andra vill inte ha kort av integritetsskäl, och åter andra har problem med tekniken. Vissa affärer tar inte kort på grund av att det är dyrt. Av det skälet bör bankerna via lagstiftning åläggas att ha viss kontanthantering.

Storbankernas ägande omöjliggör för nya aktörer att etablera bankomatjänster i Sverige utan mycket höga kostnader. När storbankerna stänger ned bankkontoren på landsbygden har det också inneburit att bankomaten har försvunnit. Regeringens förslag om betalkontodirektiv är otillräckligt och bygger på en felaktig analys och förslag som inte gör väsentlig skillnad för medborgarna. Regeringen bör därför utreda om storbankerna ska kunna åläggas krav på att upprätthålla bankomater på landsbygden.

Fru talman! En dag kom det ett brev till bostadsrättsföreningen Lyran i Ånge från den statliga banken SBAB som föreningen var kund hos. I brevet stod det följande: Vårt uppdrag och vårt ansvar är att ge kunderna bästa service och samtidigt uppfylla ägarens lönsamhetskrav. Vidare stod det: Vi kommer framöver att inrikta vår kreditgivning till expansiva regioner runt våra kontor i Stockholm, Göteborg och Malmö samt större tillväxt- och högskoleorter i södra Sverige. Lite längre ned i brevet skriver man: Vi skriver till er därför att vi framöver inte kommer att ha möjligheter att erbjuda samma villkor som tidigare och inte heller samma servicegrad.

SBAB är en statlig bank. Det betyder att vi alla tillsammans äger banken. Det gör att också de som bor i bostadsrättsföreningen Lyran i Ånge inte bara är kunder hos SBAB utan också SBAB:s ägare. Då borde det också vara rimligt att banken inte själv kan bestämma vilka den ska ge service till, utan den ska ge bra service till alla ägare oavsett var i landet de bor.

Uppdraget för SBAB som statlig bank på en privat marknad måste bli tydligare. I stället för att avveckla sin utlåning till stora delar av landet borde SBAB komplettera marknadens bristande utlåning på landsbygden. SBAB borde som marknadskompletterande bank stödja nybyggnad på landsbygden genom lånemodeller som gör det möjligt att bygga nytt även där marknadspriset är lågt.

Regeringen bör därför ändra ägardirektiven på ett sådant sätt att SBAB ska upprätthålla god service och goda villkor i hela landet och därigenom bli ett samhällsnyttigt företag. Detta förslag ligger i linje med de alternativa modeller för finansiering av ett ökat byggande på landsbygden som den parlamentariska Landsbygdskommittén presenterade i sitt slutbetänkande i januari 2017.

En annan faktor är att omständigheterna kring att driva företag varierar stort beroende på var i Sverige man verkar. SBAB bör få i uppdrag att se över hur man kan underlätta finansiering för företag på landsbygden. Genom att arbeta med produktutveckling skulle SBAB dessutom på ett konkret sätt kunna öka finansieringsmöjligheterna för små och nystartade företag på landsbygden. Därför bör SBAB också få ett aktivt uppdrag att arbeta med produktutveckling för små och medelstora företag i syfte att komplettera marknaden.

Storbankerna är just nu sura för att de får höjd resolutionsavgift och får bidra mer till statens kostnader för att säkerställa den finansiella stabiliteten. Längst har Nordeas vd Casper von Koskull gått. Han har hotat med att flytta bankens huvudkontor.

Samtidigt gör storbankerna miljardvinster. De fyra storbankerna tjänade tillsammans 103 miljarder kronor förra året och delade ut nära 60 miljarder kronor till aktieägarna. I Nordeas fall delade man ut 25 miljarder av den vinst man gjorde på 40 miljarder. Det är dags för Casper von Koskull och de andra bankdirektörerna att sluta gråta och i stället bidra till vårt gemensamma samhälle där vi alla, och inte bara bankdirektörerna, ska bli vinnare

Fru talman! Vänsterpartiet har fyra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 5.

Anf. 3 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Det betänkande som vi nu behandlar har, som redan har anförts här, tidigare varit ett rent motionsbetänkande där bank- och finansmarknadsfrågor och lite annat smått och gott som ligger inom detta område har tagits upp. Men i huvudsak har det gällt bank- och finansmarknadsfrågor.

Utskottet har nu ambitionen att kammarbehandla frågor om den finansiella stabiliteten. Det är inte så att utskottet inte har diskuterat detta tidigare, utan det gör vi regelbundet. Men det borde ha skett under utskottets löpande arbete och i de öppna utfrågningarna med Riksbanken.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Fru talman! Den finansiella stabiliteten handlar helt enkelt om hur det finansiella systemet ska kunna upprätthålla sitt funktionssätt och ha motståndskraft mot störningar. Det är lätt sagt. Vi vet av erfarenhet att det är mycket viktigt att det inte uppstår störningar i det finansiella systemet vare sig nationellt eller internationellt. Vi vet att det alltid finns risker för

att svenska banker och finansmarknadsföretag drabbas mer eller mindre allvarligt vid internationella finanskriser.

Den senaste erfarenheten är från 2008, när Lehman Brothers gick i konkurs. Men vi undgick inte heller en rent intern stor finanskris på Island för några år sedan. Det innebar att även det svenska finansiella systemet fick problem. I flera fall fick svenska banker och finansmarknadsföretag problem på grund av att man hade en omfattande internationell verksamhet.

Fru talman! Utskottet anser att det är viktigt att följa och bevaka bedömningarna av den finansiella stabiliteten i Sverige och internationellt. Det finns en rad instanser som granskar den finansiella stabiliteten i Sverige. Det är framför allt regeringen, som gör egna bedömningar, Finansiella stabilitetsrådet, Riksbanken och Finansinspektionen. Vidare gör också IMF regelbundna granskningar av den finansiella stabiliteten i Sverige. Alla dessa organ ska primärt bedöma hur det svenska finansiella systemet fungerar men också titta på hur det ser ut internationellt i förhållande till Sverige.

I allt väsentligt är alla dessa organ eniga om att det svenska finansiella systemet fungerar väl men att det också finns sårbarheter och risker. På global nivå handlar det om risker kopplade till en svag tillväxt, ekonomisk och politisk osäkerhet och svagheter i det europeiska banksystemet. Vi vet att det just nu finns stora problem bland annat i det italienska banksystemet, och man vet inte riktigt hur det kommer att gå där. I Sverige handlar det framför allt om att det finansiella systemet är stort och sammanlänkat och utsatt för risker till följd av hushållens höga skuldsättning.

Fru talman! Utskottet anser att det är viktigt att regeringen och berörda myndigheter fortsätter att grundligt analysera riskerna för den finansiella stabiliteten, inte minst när det gäller hushållens skuldsättning, och har beredskap att vidta ytterligare åtgärder om det skulle krävas.

Regeringen lämnar sedan några år tillbaka vartannat år en skrivelse om verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen och de regionala utvecklings- och investeringsbankerna. Skrivelsen har behandlats av utrikesutskottet, och vi har fått yttra oss från finansutskottet. Nu har dock utrikesutskottet kommit med ett betänkande där de säger att de vill att detta mer ska handla om arbetet när det gäller de multilaterala utvecklingsorganisationerna i förhållande till millemålet och Agenda 30. Finansutskottet vill därför föreslå riksdagen att tillkännage till regeringen att till riksdagen regelbundet redovisa IMF:s och andra internationella finansiella institutioners arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet.

Under rubriken Finansiell stabilitet har ett antal motioner från den allmänna motionstiden inkommit. Jag väljer att med några korta ordalag kommentera de olika delarna.

Först och främst finns det tre motioner som tar upp frågor om kapitaltäckning och finansiell stabilitet. När det gäller kapitaltäckning och riskhantering pågår ett brett arbete såväl i regeringen som i olika myndigheter kring just detta. Vidare pågår inom EU ett fortlöpande arbete. Kapitaltäckningen har också successivt skärpts sedan den internationella finansiella krisen.

När det gäller valutareservavgiften har en utredning sett över detta och menat att denna ska bäras av bankerna. Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om detta, och regeringen har meddelat att man preliminärt kommer att lägga fram en proposition under hösten 2017.

När det gäller att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling har regeringen i budgetpropositionen angett att man har för avsikt att utveckla indikatorer som kan redovisas löpande och belysa riskerna när det gäller en hållbar finansmarknad.

Fru talman! Under rubriken Makrotillsyn och frågor om hushållens skuldsättning finns ett antal motioner om att makrotillsynen ska ses över, om hushållens skuldsättning, om borgensåtagande, om statliga ungdomslån samt om att finansinstitut som erbjuder krediter ska stå under Finansinspektionens tillsyn.

När det gäller hushållens överskuldsättning har följande gjorts i relativ närtid: Dels har det införts ett amorteringskrav på krediter, dels beslutades i november om en ny lag för att förstärka konsumenternas skydd på bolånemarknaden. Bland annat krävs en mer omfattande information samt betänketid innan konsumenten är skyldig att överväga ett erbjudet bolån.

Dock ska det i sammanhanget betonas att flera myndigheter samt politiska partier och vissa nationalekonomer menar att detta inte räcker utan att ytterligare åtgärder måste vidtas. Några saker man har anfört är att införa ett skuldkvottak, det vill säga att man inte får låna mer än en viss del av sin årsinkomst. Man har också diskuterat att ta bort ränteavdragen och att införa vissa skatter. Fastighetsskatten brukar till exempel vara populär hos nationalekonomer.

Diskussioner pågår på flera plan, och finansutskottet ser med stort intresse på vad dessa diskussioner kommer att resultera i. Det bör noteras att den utredning som regeringen just har tillsatt om Riksbanken ska se över hanteringen av den finansiella stabiliteten.

Frågan om statliga ungdomslån kan inte utskottet se något värde i då finansmarknaden redan i dag har denna uppgift.

Fru talman! Under rubriken EU:s bankunion och bankstrukturfrågor vill utskottet påpeka att den pågående EU-processen om en gemensam bankunion nu går mot sitt slut. Bankunionen är obligatorisk för EMU-länder och delvis för övriga EU-länder, som Sverige. Vi har genomfört det som var obligatoriskt att genomföra, nämligen den så kallade resolutionsmekanismen samt insättningsgarantin. Vidare har Sverige deltagit i diskussionen om bankunionen och om vi en dag skulle vilja gå in i den. Några krav på att vi skulle delta i unionen har inte tidigare framförts vare sig i finansutskottet eller i EU-nämnden, där man fortlöpande behandlar frågorna. Det är därför lite förvånande att detta krav kommer nu.

När det gäller kravet på en bankstrukturutredning är det utskottets uppfattning att det i de flesta frågor som motioneras om finns ett pågående arbete i regeringen eller EU. Frågan om ökat ägande är inte aktuell. Staten äger redan en bank, och det är svårt motivera ytterligare statligt ägande.

Fru talman! När det gäller finansmarknadsfrågor tar ett stort antal motioner under rubriken Kontanthantering och betaltjänster upp frågan om skyldigheten att hålla kontantjänster samt betaltjänster. Det finns också en motion om id-kapningar.

Från om kontanthanteringen har behandlats i ett antal betänkanden från tidigare år. Det bör noteras att minskningen av kontanter i Sverige har gått

betydligt fortare än i jämförbara länder. Det ska dock betonas att det fortfarande finns grupper som är beroende av kontanter, till exempel gruppen som ibland kallas äldre äldre, vissa funktionsnedsatta och småföretag med små dagskassor.

Jag vill betona att det här inte handlar om småföretag på landsbygden, utan det handlar om småföretag generellt sett. Tror man något annat tycker jag att man ska åka ut till Stockholms eller någon annan storstads förorter, för då kommer man att möta ett antal småföretagare som känner att de inte har någon möjlighet att bli av med sina dagskassor. Att det skulle vara ett problem som är exklusivt för landsbygden kan utskottet alltså inte hålla med om.

Till riksdagen har också nyligen överlämnats den så kallade betal-kontopropositionen. Denna reglerar allas rätt till att kunna ta emot och utföra betalningar. Den reglerar dock inte kontanthantering. Den statliga Landsbygdskommittén har därutöver menat att det är marknadens ansvar genom banker och andra finansinstitut att förse medborgare med betaltjänster inklusive möjligheten att ta ut och sätta in kontanter. Betänkandet är för närvarande på remiss.

Vidare har regeringen, som nämnts i det föregående, tillsatt en riksbanksutredning. Denna har fått i uppdrag att utreda frågan om kontanthantering. Det bör också i detta sammanhang vägas in olika former av nya tekniska innovationer för att både erhålla betalning och kunna utföra betaltjänster. Om det här vore i partisammanhang skulle man kunna säga att motionen från Vänsterpartiet i och med detta är besvarad, eftersom man håller på med det arbetet redan.

Fru talman! Under rubriken Konkurrerens och transparens på finansmarknaden finns ett antal motioner som tar upp frågan konkurrans, transparens och bättre lokal närvaro av banker. Utskottet kan konstatera att huvuddelen av regleringen av finansmarknaden återfinns i en rad olika regelverk i EU. Utskottet medger villigt att regelverket för finansmarknaden är mycket omfattande.

Jag har tidigare suttit i näringsutskottet, och om jag ska vara lite raljant kan jag säga att när alla andra myndigheter och departement arbetade febrilt för att få ned företagens regelbörda ökade den ibland i stället, och det berodde nästan uteslutande på regelverken på finansmarknaden. Men det här måste också ses i förhållande till den stora internationella finansiella krisen.

Det finns dock skäl att ha en översyn på EU-nivå. Detta görs också i arbetet med kapitalmarknadsunionen där man just nu ser över regelverken för att ta reda på om det behövs så mycket regler.

När det gäller motionen om ökad lokal närvaro instämmer utskottet gärna i det som anförs. Problemet är dock att finansmarknaden som andra marknader rimligen inte kan beordras en ökad lokal närvaro. Frågan om att få ha kvar samma bankkontonummer har behandlats på EU-nivå där har man stött på en rad problem som måste lösas. När det gäller sparbankerna ser regeringen över möjligheten för dem att kunna ta in externt kapital.

Fru talman! Under rubriken Regelverk och tillsyn inom finansmarknadsområdet finns tre motioner: en om penningtvätt, en om missbruk med sakförsäkringar samt en om fondbolag.

När det gäller penningtvätt har det nyligen överlämnats en ny proposition om detta som skärper reglerna. Man kommer också att förbättra tillsynen. När det gäller frågan om sakförsäkringar och fondbolag har det uppdragits åt Pensionsmyndigheten att titta på det här och föreslå åtgärder.

Under rubriken Fakturabedrägerier och inkassoverksamhet finns två motioner inlämnade om starkare kontroll över inkassoverksamhet samt hårdare krav för tillståndsbedömning i kampen mot bluffakturor. Utskottet konstaterar att problem med bluffakturor och oseriösa inkassokrav för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Fru talman! Slutligen finns i detta betänkande tre motioner om finansmarknadsföretaget SBAB. I den första tas frågan om statlig närvaro i hela landet upp, i synnerhet vad SBAB kan göra för att finansiera bostäder samt produktutveckling för små och medelstora företag, främst på landsbygden.

Vidare finns två motioner om att sälja statens innehav i SBAB. I tidigare redogörelser har regeringen menat att SBAB inte har något uttryckligt samhällsuppdrag. Oavsett samhällsuppdrag eller ej måste SBAB agera på en konkurrensutsatt marknad och på marknadsmässiga villkor.

Den statliga Landsbygdskommittén har berört en alternativ modell för att finansiera ett ökat byggande och om- och tillbyggnad av bostäder på landsbygden. SBAB skulle ha uppdraget att förmedla de statliga lånen. Ur ett finansmarknadsperspektiv kan en sådan åtgärd ifrågasättas då den bland annat skulle kunna innebära en snedvridning av konkurrensen på finansmarknaden.

Slutligen vill jag säga att vad gäller avyttring av SBAB:s statliga ägande är detta bolag inte uppsatt på den lista som regeringen Reinfeldt fastställde under sina åtta år i regeringsställning.

Anf. 4 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna vill gärna låta arga på bankerna för att de tar bort kontanter för medborgarna, men inget politiskt beslut fattas. Börje Vestlunds kollega i skatteutskottet, Peter Persson, som snart kommer att komma upp hit till talarstolen, har bland annat sagt att alla banker ska ta emot kontanter. Men att göra något är Socialdemokraterna betydligt sämre på.

Gång på gång har Vänsterpartiet lyft upp frågan om tillgång till kontanter. Vi har gjort det under den borgerliga regeringens tid, och vi har gjort det under den socialdemokratiskt ledda regeringens tid. Men inget annat parti har någonsin slutit upp bakom våra krav, och det är svårt att förstå varför.

Problemen med bristande kontanthantering är många. Många företagare påverkas negativt och har vittnat om problem att bli av med dagskassor. De har svårt att få tag i växel, tvingas åka mycket långt för att kunna utföra de ärenden som gäller bankservice med kontanter och känner att deras verksamhet är hotad på grund av bristen på kontanter.

Många är de föreningar som på landsbygden finansierar sig genom lotterier, försäljning, bingo, kaféer med mera och som har svårt att sätta in de pengar de tjänar på sina konton. Lyckas de med det får de betala stora avgifter till banken för att göra det. Det är ett absurt system där de ideella jobbar för att stärka föreningens ekonomi. Folk som vill stödja föreningen bidrar ekonomiskt till föreningens verksamhet, och sedan tar bankerna en

stor del av pengarna. Bankernas ansvar för samhället verkar inte särskilt stort.

Frågan är: Varför vill inte Socialdemokraterna göra någonting åt detta? Varför gömmer ni er hela tiden i utredningar, som i den tidigare utredningen om betalkonto och nu i Riksbanksutredningen? Hur länge kan Socialdemokraterna egentligen gömma sig i en utredning?

Anf. 5 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Tack för frågorna, Håkan Svenneling! Jag vet inte riktigt vad jag ska säga, för jag tror att vi är ganska överens när det gäller problembeskrivningen om bristen på kontanter i samhället. Vi är helt överens om den delen. Jag nämnde inte föreningslivet specifikt, men återigen, det handlar inte om föreningsliv på landsbygden utan det är föreningslivet generellt sett som har problem med detta. Jag vill betona det.

Men nu är problemet att det finns ett förslag från Vänsterpartiet om att vi ska utreda huruvida bankerna ska ha skyldighet att sköta kontanter. En sådan utredning har ju i det närmaste redan tillsatts. Håkan Svenneling säger alltid: Den har inte den uppgiften. Men det svaret finns, och när man insåg att man inte hade utrett detta lade man till det till Riksbanksutredningen.

Jag förstår inte vad Vänsterpartiet menar egentligen. Vi är helt överens om de här frågorna. Jag förstår inte riktigt argumentationen i sammanhanget.

Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Vi är överens om beskrivningen av det, Börje Vestlund. Men vi är inte överens när det gäller om riksdagen ska vidta några åtgärder eller inte.

Diskussionen hamnar hela tiden i ett läge där vi föreslår att man borde gå fram med lagstiftning, precis som i Norge, och säga att bankerna ska tillhandahålla kontanter i den utsträckning som kunderna begär. Ni utreder och utreder. Så fort vi säger att något måste göras presenterar ni en ny utredning där ni har tagit upp frågan lite vid sidan av.

Senast var det utredningen om betaltjänster, som byggde på ett direktiv från EU om att säkerställa grundläggande tjänster för medborgarna. Det sas att utredningen gärna kunde titta på kontanter. Men den tittar inte på kontanter. Man konstaterar i princip – nu raljerar jag lite – att de problemen kommer att lösas när tekniken tar över och när de som inte fattar tekniken, de som är för gamla, dör. Då kommer vi att kunna ha ett samhälle utan kontanter.

Utredningen löste inte alls problemet. Då stoppas det in i en ny utredning, denna gång om riksbankslagen. Den kan sägas vara en grundlag för hur Riksbankens verksamhet ska bedrivas. Men där ska inte bankernas roll utredas utan Riksbankens roll. Det är att trycka pengar, i ett system där Riksbanken sedan inte har ansvar för kontanterna. Det står ingenting om bankerna. Det står bara att utredningen ska kolla på Riksbankens ansvar för kontantförsörjning. Det är som att kolla på den ena planhalvan men inte på den andra.

Problemet har inte varit Riksbanken. Den har ett stort ansvar och en roll att fylla i framtiden. Och riksbankslagar ska vi inte utreda hipp som happ. Det ska göras med långt perspektiv, 20–30 år framåt.

Det är bankerna som inte sköter sin uppgift. Då måste vi fråga oss om vi ska gå i samma riktning som till exempel Norge. Där finns det lagkrav på banker som har kontor och bankomater att se till att kunderna har tillgång till kontanter.

Anf. 7 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Det finns en sak som jag och Håkan Svenneling är helt överens om: Jag har svårt att se skälet för att bankerna ska avveckla bankomaterna. Det finns inget skäl för det. Bankerna har trots allt sagt att de ska ha bankomater. De har sagt att de vill ha det och har bildat ett gemensamt bolag för detta. Jag har svårt att se varför de ska dra ned på det. I det avseendet tycker jag att man kan göra något via Finansinspektionen.

Håkan Svenneling måste dock ha läst de här direktiven väldigt slarvigt. Det står ganska tydligt hur kontanthantering ska lösas. Man föreslår samma sak, nämligen att man ska stoppa in det i en utredning.

Det Håkan Svenneling kritiserar oss för, att vi stoppar in det i en utredning, vill han också göra, men i en annan utredning. Det är ett resonemang som jag inte får att gå ihop.

När det gäller att införa regelverk i Sverige brukar det aldrig fungera särskilt väl att överföra ett annat lands regelverk. Det har inte fungerat hittills. Ibland har man provat. Då har man fått fila lite grann på det efteråt. Jag tror alltså att det är dumt att bara titta på Norge.

När Håkan Svenneling talar om banker menar han dessutom de fyra storbankerna. Sparbankerna har ju i regel kontanthantering nästan överallt. Varför skulle nischbankerna komma undan? Varför ska inte de ha det ansvaret? Varför ska inte andra finansinstitut som sysslar med sådan verksamhet, till exempel de stora växlingskontoren, ha samma skyldighet? Jag har svårt att förstå den argumentationen. Varför pratar man bara om de fyra storbankerna – även om jag vet att de är Vänsterpartiets största fiender?

Anf. 8 OLLE FELTEN (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 och reservation 8 i finansutskottets betänkande 22.

Arbetet med finansiell stabilitet är av central betydelse för hela den svenska ekonomin. Det syftar till att säkra betalssystemet, motarbeta risker i banksystemet och skapa förutsättningar för säker och långsiktig tillgång till finansiering. Om arbetet med dessa funktioner misslyckas riskerar viktiga samhällsfunktioner att skadas allvarligt. Det skulle kunna leda till mycket långtgående konsekvenser, både ekonomiska och sociala, med risk för stora skador på hela samhällsmaskineriet.

Därför är det välkommet att frågan om finansiell stabilitet nu lyfts upp och ges större utrymme i debatten, bland annat genom den ändrade inriktningen i betänkandet.

Arbetet med att trygga den finansiella stabiliteten ser lite olika ut i olika länder. I Sverige har vi ett delat ansvar mellan regeringen, i form av Finansdepartementet, och de tre myndigheterna Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgälden.

Det har dock visat sig att det regelverk som reglerar hur de olika aktörerna ska och kan agera är synnerligen bristfälligt. Det finns en rad oklarheter i ansvarsfördelningen mellan de tre myndigheterna när det gäller

makrotillsynen. Detta har manifesterats i olika utredningar och rapporter de senaste åren, men också i allvarliga meningsskiljaktigheter mellan olika myndigheter.

Vi har därför lyft upp frågan i en motion om organisation av arbetet med finansiell stabilitet. Jag kommer i huvudsak att kommentera den motionen och det förslaget.

Avsaknaden av samsyn om verklighetsbeskrivning, inriktningsbeslut och vilka åtgärder som kan vara lämpliga och möjliga i en given situation riskerar att undergräva trovärdigheten i statens insatser. Vi såg ett tydligt exempel på hur tokigt det kan bli vid hanteringen av införandet av amorteringskravet. Det bollades mellan Finansinspektionen, regeringen och domstolsbeslut, vilket underminerade myndighetens beslutskompetens. Det skapade negativ uppmärksamhet kring vårt arbete med finansiell stabilitet långt utanför Sveriges gränser.

I början av 2016 drabbade Finansinspektionen och Riksbanken samman i ett offentligt meningsutbyte om en viktig del av makrotillsynen över den finansiella marknaden. Jag ska inte strö salt i såren genom att återge detaljer i den aktuella konversationen, men det är ett viktigt exempel på att organisationen av arbetet med finansiell stabilitet i Sverige har en påtaglig förbättringspotential.

Hela den episoden bidrog till att undergräva arbetet med finansiell stabilitet i stället för att bygga stabilitet. Det sätter fokus på hur myndigheterna arbetar men också på vilka tillsynsaktiviteter och åtgärder respektive myndighet har möjlighet att agera med. Ingen som har insikt i arbetet med finansiell stabilitet kan sväva i okunnighet om hur det står till.

Fru talman! De flesta aktörerna på den finansiella marknaden pekar på vikten av att de ansvariga myndigheterna måste ha en samsyn och agera samordnat i en given situation, för att åtgärderna mot brister i det finansiella systemet ska kunna bli effektiva. Till och med regeringen skriver på sin hemsida att ”samspelet mellan myndigheterna är viktigt, både i det förebyggande arbetet för finansiell stabilitet och vid en eventuell finansiell kris”. Däremot agerar man mycket lite för att lösa problemet.

Samtidigt vet vi att samspelet mellan myndigheterna inte alltid fungerar på ett optimalt sätt, vilket jag bland annat beskrev tidigare. Detta vidimeras av utredarna Goodfriend och King i deras utvärdering av Riksbankens penningpolitik. Man konstaterar att ledningssystemet är vagt och att ansvarsfördelningen är otydlig.

Samma resultat kommer en RUT-utredning, som vi initierade 2016, fram till. Där pekar man på problemen med en mycket otydlig ansvarsfördelning mellan myndigheterna, men också på de stora brister som finns i organisationen av arbetet med finansiell stabilitet.

Även IMF pekar på dessa brister i sin rapport om arbetet med finansiell stabilitet.

Att frågan är viktig och central för resultatet kommer FSPOS, Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan, fram till i sin deklARATION om kriskommunikation där man pekar på vikten av att ge en enhetlig bild av sakläget och beslutad åtgärdsinriktning. Man skriver:

”Det finansiella systemet bygger dock i högre grad på tillit. Själva systemets stabilitet bygger på förtroende, vilket innebär att misslyckad kommunikation kan utgöra själva orsaken till samhällsstörningen. Samtidigt kan lyckad kommunikation vara avgörande för lösningen.”

Man kompletterar med: ”Överenskommelserna måste också vara förankrade innan krisen är ett faktum – under krisens gång är det för sent.”

Fru talman! Det saknas alltså inte underlag och fakta för att dra de slutsatser som vi har lagt fram i den motion som är grunden för vår reservation nr 1. Även regeringen borde ha uppmärksammat och redan ha åtgärdat situationen, men tyvärr har handlingskraften inte runnit till i detta avseende. Det är därmed viktigt att riksdagen pekar ut färdriktningen och ger regeringen de instruktioner som behövs för att man ska klara av att vidta relevanta åtgärder.

Grunden för arbetet med finansiell stabilitet läggs i myndighetsbedömningar av de faktorer som påverkar den finansiella stabiliteten. Dessa presenteras i rapporter om finansiell stabilitet ett par gånger om året. Riksbanken och Finansinspektionen gör var sin rapport helt oberoende av varandra, och det är ett av huvudproblemen.

Eftersom de olika myndigheterna har ansvar för olika delar av arbetet är det väsentligt att deras olika grundläggande bedömningar om en viss faktors risknivå pekar i samma riktning och att man inte kommunicerar divergerande budskap. Det är just sådana olikheter som har ventilerats offentligt ett antal gånger under de senaste åren och skapat osäkerhet kring arbetet med finansiell stabilitet. Om man läser FSPOS kommentarer förstår man att detta inte är bra.

Att det kan bli så beror på oklarheterna i respektive myndighets uppdrag, befogenheter och hur arbetet organiseras. Det är naturligtvis inte acceptabelt att det för Sverige avgörande arbetet med finansiell stabilitet undermineras av sådana brister. Därför menar vi att det krävs en uppstramning av hur det övergripande arbetet med finansiell stabilitet organiseras, så att myndigheterna tvingas att skapa en gemensam bild av verkligheten som omfattar samtliga berörda myndigheter och ger en gemensam beskrivning av det aktuella läget i rapporteringen om finansiell stabilitet.

För att det ska vara möjligt måste ansvarsfördelningen göras väsentligt mycket mera strikt än vad som är fallet i dag. Givetvis måste respektive myndighet ha ansvaret för sina respektive delar av rapporten. Sådana ändringar skulle i sig utgöra stabiliserande faktorer i förhållande till den nuvarande ordningen.

Dessutom behöver vi en ordning där regering och riksdag utarbetar och beslutar om en tillräckligt omfattande uppsättning med verktyg som de olika myndigheterna har att arbeta med för att hantera de olika situationer som uppkommer. Dessa verktyg måste finnas på plats när de behöver användas så att arbetet inte drar ut på tiden och så att illasinnade krafter inte ges möjlighet att utnyttja brister i myndigheternas möjligheter att agera snabbt och effektivt.

Det pågår nu en utredning om Riksbankens roll och eventuella ändringar i riksbankslagen. Det är bra, men inte tillräckligt, eftersom oklarheterna i ansvarsfördelningen är spridda över hela det berörda myndighetsområdet och därmed inte omfattas av utredningens uppdrag.

För att undanröja problemet föreslår vi därför följande.

För det första bör organisationen av makrotillsynen därför ses över och förtydligas. För de områden där det kan vara praktiskt med ett fortsatt delat ansvar ska det klart framgå vilka moment respektive myndighet har huvudansvar för samt hur myndigheterna ska samverka för att åstadkomma en gemensam syn.

För det andra bör Finansiella stabilitetsrådet bli ett forum för samverkan med en gemensam beslutsprocess. Rådet bör också vara avsändare av den gemensamma rapporten om finansiell stabilitet. Det är viktigt att processen för överväganden och beslut blir fortsatt transparent i delar där det inte motverkar syftet, det vill säga att bygga stabilitet i det finansiella systemet.

För det tredje bör myndigheternas befogenheter och verktyg utvecklas och göras tillgängliga för respektive myndighet att hantera under eget ansvar. Det är i det sammanhanget viktigt att respektive myndighet ges en tillräckligt bred och djup befogenhet, men också ansvar för att kunna agera i tid och tillräckligt kraftfullt.

För att kunna genomföra detta har vi utarbetat ett utkast till ett kommittédirektiv. Det delar vi med glädje med oss till er i övriga partier om ni är intresserade av det.

Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Om jag i föregående inlägg hade anledning att säga att Vänsterpartiet slår in öppna dörrar kan man säga att här sparkar man in öppna dörrar, rusar in och säger: Vi har lösningen.

Man har tillsatt en riksbanksutredning som också Olle Felten nämnde. Men det intressanta är att man, just på grund av de problem som uppstod och de gräl som har varit mellan de olika myndigheterna, har gett Riksbanksutredningen i uppdrag att titta på dessa frågor för att se hur man ska kunna lösa dem.

Jag håller gärna med om det som gäller överskuldssättningen i hushållen, domstolshanteringen och andra dumheter som förekommer i det sammanhanget. Men vi ändrade ju lagen. Har Olle Felten missat det helt och hållet?

Ibland hänger man inte med i olika motioner, men här har man ju inte ens läst betänkandet. Jag kan inte se att det finns någonting i detta som i allt väsentligt inte berörs av Riksbanksutredningen. Möjligen finns det också en del pågående arbete inom EU.

Anf. 10 OLLE FELTEN (SD) replik:

Fru talman! Det här blir nästan lite komiskt. Börje Vestlund har inte förstått vad vår motion och vår reservation i det här sammanhanget innehåller.

Börje Vestlund pratar om en öppen dörr. Nej, det finns inga öppna dörrar, för det finns inte ens en dörr.

Vi har ganska grundligt tittat på hur arbetet med finansiell stabilitet organiseras. Vi har också tittat på de olika utredningar som pågår. Riksbanksutredningen är ju avgränsad till Riksbankens organisation, arbetssätt och funktion. Den berör inte Finansinspektionen, inte Riksgälden och inte hur myndigheterna ska samverka, eftersom Riksbanksutredningen bara berör Riksbanken. Där är Börje Vestlund helt ute och cyklar med sin kommentar.

Men vi har en ganska omfattande utredning som vi bygger detta på, och den ska jag med glädje överlämna till Börje Vestlund så att han kan läsa vad vi egentligen vill, om han inte förstod huvuddragen i mitt anförande.

Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag brukar läsa de motioner som tas upp i era anföranden. Jag brukar inte bara läsa yrkandena, utan jag läser hela motionen för att se vad man menar.

Beskrivningen är korrekt. Det är ingen tvekan om att det finns ett problem med de olika myndigheterna och organen som har att besluta om detta. Man pekar också på den utredning som Goodfriend och King gjorde. Det är alldeles tydligt att detta behöver göras. Men man har också gjort det. Det är sant att den här utredningen i första hand handlar om Riksbanken, men det innebär ju inte att utredningen är förhindrad att ta initiativ för att reda ut de konflikter som har funnits. Det är ingen tvekan om att det har varit oklart om vem som har haft ansvaret för makrotillsynen. Ibland har det uppstått en ganska pinsam situation mellan de olika myndighetscheferna.

Jag har fortfarande svårt att förstå detta. Jag lovar Olle Felten att jag har både läst motioner och tagit en rejäl titt på Goodfriends och Kings utredning, så i detta sammanhang känner jag mig helt lugn med att det är dessa frågor som kommer att utredas i Riksbanksutredningen.

Anf. 12 OLLE FELTEN (SD) replik:

Fru talman! Riksbanksutredningen berör dock Riksbanken, inte Finansinspektionen och Riksgälden. Där har Börje Vestlund i sak fel.

Det stämmer att vissa delar av det vi talar om finns med i kommittédirektivet till Riksbanksutredningen, men det är bara en liten del av det hela. Det är helheten som är viktig när vi talar om hur vi organiserar det övergripande arbetet. Det handlar inte om detaljer för en enskild myndighet utan om hur vi bygger upp ett helt arbetssätt med finansiell stabilitet.

Jag vill läsa upp slutsatsen från den utredning som vi initierade och som gjordes av riksdagens utredningstjänst, RUT. Jag nämnde den tidigare. Den säger ganska väl vad detta handlar om. Utredningen är på totalt 19 sidor och beskriver hur illa regelverket för dessa myndigheters arbetssätt är utformat. Slutsatsen är ungefär följande:

Det är alltså i praktisk och formell mening inte helt klarlagt hur arbetet med finansiell stabilitet ska fördelas mellan Riksbanken och Finansinspektionen. Detta arbete med och fördelningen av ansvaret för makrotillsyn och finansiell stabilitet rörande det finansiella systemet har ännu inte utkristalliserat sig med avseende på formella ansvar.

Detta är grundpelaren och säger nästan allt. Det handlar inte bara om Riksbanken och inte heller om bara någon av de andra myndigheterna utan om det övergripande arbetet.

Anf. 13 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag har tillsammans med min partivän Erik Ezelius i Tidaholm motionerat om kontanthantering. Bakgrunden är enkel. Vi rör oss ute i våra valkretsar. I Jönköpings län och i Västra Götaland träffar vi människor. Få frågor berör människor så mycket som nedlagda bankkontor, igenmurade bankomater och straffavgifter för att få lämna in sina resurser från föreningar av skilda slag.

Naturligtvis är en övergång till elektronisk handel både bra och rimlig. Det skapar en annan säkerhet, minskar rånrisken och förbilligar infrastrukturen. Detta är gynnsamt. Men alla samhällsförändringar måste ta hänsyn till det samhälle vi lever i.

Vi måste lyssna på släktingen till den gamla pensionären i Alingsås eller Gränna, som känner sig osäker inför att använda kortet i affären och som också känner en tvekan och bävan inför att gå till bankomaten och ta ut kontanter. Kanske vill man att någon anhörig eller närstående gör denna tjänst så att man har de välbekanta hundra- eller femtiolapparna i plånboken när man går till Konsum eller Pressbyrån.

1 ½ miljon människor är berörda, och de sysslar inte med elektronisk kommunikation när de hanterar sina ekonomiska medel. De önskar få använda sina kontanter.

Som jag nämnde blir det närmast absurt när den ideella sektorn, vilken jag tycker ska uppmuntras och motiveras, inte får lämna in pengar på banken utan måste betala en särskild avgift. De har kanske haft en fotbolls- eller innebandyturnering med flickor och pojkar och samlat in eller fått medel för saft och kokt korb som man har sålt. På samma sätt är det för pensionärsföreningarna runt om i vårt land. De betyder mycket för människors möten och välfärd.

Jag tycker att Landsbygdskommittén har fört ett klokt resonemang om dessa frågor. De har samma uppfattning som jag och Erik Ezelius anför i vår motion, nämligen att kontanthantering ska regleras i lag. Jag noterar att Riksbanksutredningen skyndsamt ska hantera kontanthanteringsfrågan, och jag förväntar mig att den snabbt kommer fram med ett förslag. Ty det känns inte rimligt – i en tid då de fyra storbankerna tjänar 100 miljarder och över 60 miljarder lämnas i utdelning – att idrottsföreningar och pensionärsföreningar inte ska kunna få lämna in sina kontanter.

Fru talman! Jag skulle kunna uttrycka detta på ett lite ledigare sätt än den sedvanliga riksdagsprosan. Jag satte mig en afton och skrev en liten vers om det här. Jag har kallat den för *Skottpengar på spargrisar*.

”Med rätta är jakten på varg och björn strikt reglerad för att inte utrota djuren. Älgar får inte heller skjutas fritt. Man har ett antal inom avgränsat område. Däremot pågår en massaker på spargrisar. Där inget krut sparas för att slutligt avliva den trygga och pedagogiska företeelsen som spargrisen utgör. En gång var det nämligen så att vi lärde barnen spara. Sedan gick man till banken och satte in pengarna. Så småningom kunde man erövrå något längtansvärt efter idogt sparande. Detta vill storbankerna effektivt stoppa. Ni vet de fyra som tillsammans tjänar 100 miljarder om året. I den mån bankerna hanterar riktiga pengar, så tar man betalt för att ta emot dom! Swedbank tar 100 kronor och Handelsbanken 7 procent av beloppet. Det är inte bara barnen som drabbas, utan de är i gott sällskap med många föreningar och deras lotteri eller kaffekassor. Ingen författare till en nyårsrevy hade gjort det dråpligare. Riksbanken trycker nya pengar och byter ut de gamla. Bankerna vägrar befatta sig med dem. Släcker ner bankkontor och murar igen bankomater. Man kan fråga sig, vilket är det allvarligaste brottet. Att råna en bank eller äga en bank.”

Det sista var ord från den tyske dramatikern Bertolt Brecht.

(Applåder)

Anf. 14 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag vill å Vänsterpartiets ledamöters vägnar tacka för den fantastiska dikten och citatet som ledamot Persson framförde i slutet.

Jag delar Peter Perssons beskrivning av läget. Som slutorden visar är det tydligt att bankerna har ett stort ansvar i detta. Vi befinner oss i en märklig situation, där vi upplever ett kontantbyte som Riksbanken har initierat och som bankerna säger att de ska hjälpa till med. Men senast i morse kunde vi i nyhetsinslagen se att handlarna upplever att det är de som får ta ansvaret. Det finns vackra kartor som visar var man kan växla in sina kontanter, men det finns exempelvis inget ställe i Hällefors där de kan växlas in.

Vi står definitivt inför en stor utmaning. Den stora fråga jag har ställt mig många gånger är vilket ansvar vi här i riksdagen har.

Jag är glad över att Peter Persson lyfter fram Landsbygdskommitténs resonemang och slutsatser om att det faktiskt behövs en lagstiftning. Det är också något som Riksbanken har fört fram den senaste tiden. Stefan Ingves, riksbankschefen, berättade för mig att inget annat uttalande från honom har fått så mycket uppmärksamhet hos vanliga människor. Han får brev om detta som är skrivna av människor som själva inte ens är förmögna att skriva brevet utan låter andra hjälpa dem. Detta visar hur medborgarnära den här frågan är och hur viktig den är för vissa människor. Det är lätt att vi i samhället springer iväg på ett sätt som gör att vi glömmer några bakom oss.

Det som bekymrar mig är dock att Peter Perssons parti, Socialdemokraterna, inte riktigt är lika handfasta med vad man vill. Man är inte tydlig och säger att detta är något som vi borde genomföra i lag. Min fråga till Peter Persson är: Vad kan du göra, och vad gör du för att övertyga ditt parti om att det är dags att sluta släppa marknaden fri? Det är dags att säga till bankerna vilket ansvar de har och se till att vi får en lagstiftning för att kontanter ska finnas kvar i vårt samhälle.

Anf. 15 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Mitt liv börjar nu bli ganska långt. Jag har varit socialdemokrat hela mitt liv. Jag har gjort den intressanta noteringen att den där tragiska utbrytningen för 100 år sedan nu med sju års fördröjning blir mer och mer socialdemokratisk. Det är väl i sig glädjande, ty i grunden är det Svenneling säger, det jag anför och det som Börje Vestlund tidigare sa inte i något avseende annorlunda.

Vi säger att Riksbanksutredningen skyndsamt måste se över den här frågan. Ni vill stoppa in den i en annan utredning. Vem vet, den kanske tar sju år längre?

Anf. 16 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Det är alltid intressant att diskutera partisplittringen 1917. Jag hade faktiskt förmånen att diskutera den med justitieminister Morgan Johansson, och vi var också överens om att det nog var bra att det blev partisplittring 1917. Det är en väldigt tydlig skillnad mellan de reformistiska Socialdemokraterna som går väldigt långsamt fram och inte vill stöta sig med storbankernas vd:ar och lobbyister och det lite mer revolutionära Vänsterpartiet som säger att vi faktiskt måste ta ansvar och att vi måste göra skillnad här och nu.

Vänsterpartiet förde fram kravet att ålägga bankerna ett ansvar för kontanthantering långt innan Riksbankens utbyte av sedlar drog igång. Vi som lagstiftare har ett ansvar för att reglera sådant som vi säger är samhällets ansvar. Vi tycker att det är viktigt att ta detta ansvar.

Man kan alltid diskutera hur mycket man ska utreda. Men problemet med de utredningar som regeringen har tillsatt har varit att de inte har tagit ansvaret på allvar. Man har aldrig tittat på bankernas ansvar för kontanterna. Om du och jag, Peter, skulle skriva ett direktiv till en utredning som på allvar skulle kunna ta fram ett förslag till lagstiftning skulle det låta annorlunda än det utredningsuppdrag som betaltjänstkontodirektivet hade och som nu också Riksbankslagsutredningen har, för det uppdraget handlar inte om vad som är bankernas ansvar. Det handlar i stället om vilket ansvar Riksbanken har.

Kanske är det nu sista gången vi har tryckt nya pengar i Sverige. Så kan det mycket väl vara. Nästa gång kommer vi kanske inte att trycka pengar, utan vi kommer att ge ut e-kronor i stället. Då måste vi ha en lagstiftning som är anpassad för det. I dag har vi en lagstiftning som inte är anpassad till Riksbanken och absolut inte är anpassad för de människor som inte får tillgång till de grundläggande betaltjänsterna. Jag är övertygad om att den riksbanksutredning som kommer att presentera sitt förslag 2019 inte heller kommer att lösa detta problem.

Anf. 17 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Till skillnad från den unge Håkan Svenneling var jag med 1917. Den radikala svärmen som talade högt och hade de tjusiga parollerna har ju inte fått mycket uträttat, men det har en praktisk och reformistisk socialdemokrati. Välkommen hem, Håkan Svenneling!
(Applåder)

Anf. 18 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Det går nästan inte att motstå att ta replik på Peter Persson när han nu befinner sig i talarstolen. Vi har bägge en image av att vi ska ha rätt tydliga och starka konfliktytor. Det som kanske oroar mig mer än det kontantlösa samhället är att de konfliktytorna nästan inte existerar alls om man utgår från vad Peter Persson sa. Snarare kände jag ett behov av att hålla med honom i den oro han visar inför landsbygdens utarmning och de problem som den strukturomvandling vi nu befinner oss i medför.

Visst är det ett problem att vi inte längre kan hantera kontanter på ett sätt som vi är vana vid från föreningsliv och som är viktigt för särskilt de små företagens skull. Det är även stora grupper av medborgare som inte har möjlighet att hantera sedlar och mynt.

Lagen säger att sedlar och mynt är giltiga betalningsmedel. Men det finns ingen skyldighet – eller åtminstone har lagen uttolkats som att det inte finns någon skyldighet – att ta emot sedlar och mynt.

Visst kommer den här frågan att tas upp i den riksbankslagsutredning som är på väg. Jag kommer att vara en del av den utredningen. Den frågan kommer att tas upp.

Det är förstås möjligt att ändra lagen. Men jag tycker att det finns anledning att titta lite djupare på frågan. Det kan ju också finnas nackdelar med att man ställer högre krav på bankerna. Det skulle kunna leda till ännu

fler igenmurade bankomater och ännu fler nedlagda bankkontor på landsbygden. Vad tycker Peter Persson? Vad ser han för risker med detta?

Prot. 2016/17:84
22 mars

*Finansiell stabilitet
och finansmarknads-
frågor*

Anf. 19 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jörgen Andersson och jag har genom åren haft många trevliga debatter här i kammaren och samtal utanför kammaren. Vi har talat om konfliktytor i politiken. De börjar väl bli tydliga i ditt eget parti, Jörgen? Det är väl där konfliktytan finns i dag. Men det är alltid intressant att debattera med dig.

Jag noterar att du i sak fullständigt delar min uppfattning. Du känner en oro över att infrastrukturen försämras på den landsbygd där du själv lever. Som socialdemokrat tycker jag att när marknaden inte fungerar och levererar det som är rimligt för människor och bygder är det politikens ansvar att gå in. När den samhällseliga infrastrukturen, i form av att kunna hantera kontanter och att ta ut dem och sätta in dem, är under upphörande, måste politiken gå in och reglera.

Bankerna är väl inte bara till för att göra gigantiska vinster, tvätta pengar och låta småsparare fara illa? Marknaden måste väl även du som moderat, Jörgen Andersson, tycka ska ha en reglering?

Anf. 20 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Visst är kontanterna en del av den infrastruktur som vi så väl behöver både på landsbygden och i staden. Dessutom finns det faktiskt teknik för att hantera detta med kontanter, men av något konstigt skäl har man enbart fokuserat på att hantera elektroniska överföringar och betalningar. Det finns dock teknisk utveckling som gör det möjligt att hantera även kontanter. Dessvärre finns det inget som helst intresse av att använda sig av tekniken.

Vi delar problembeskrivningen. Vi delar uppfattningen om behovet av en fungerande infrastruktur i dess vida bemärkelse. Det finns ingen konfliktlinje där. Möjligen skulle man ställa högre krav på bankerna och ställa högre krav på vad de ska tillhandahålla när det gäller just infrastrukturen. Jag tror dock – det är möjligen där vi hittar någon form av konfliktlinje – att det vi bör lägga ännu mer fokus på är att se till att vi får en bättre konkurrens även på kreditmarknaden och i banksystemet.

Det handlar naturligtvis om regleringar och om att ställa högre krav på bankerna. Men det måste också bli en bättre konkurrens. Detta vittnar väl om att maktbalansen mellan konsument och bank inte är sund. Den är inte på rätt ställe, så att säga. Bankerna har för stor makt kontra konsumenterna. Konsumenterna borde få en större makt i förhållande till bankerna. Det skulle ske bäst genom att vi ökar konkurrensen på bankmarknaden.

Anf. 21 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag upplever att bankerna är en del av en samhällselig infrastruktur – det är precis som att det kommer vatten i kranen och att vi har vägen att köra på när vi åker till jobbet. Det är inte den enskilda konsumenten i Virserum eller på Visingsö som har kapaciteten och kraften att tvinga fram någonting.

Prot. 2016/17:84
22 mars

*Finansiell stabilitet
och finansmarknads-
frågor*

*Riksrevisionens
rapport om den
offentliga förvalt-
ningens digitalisering*

Där skiljer vi oss åt. Ni moderater tror att det är enskilda människor som kan sköta detta genom att öka konkurrensen. Jag tror att detta i grunden är en samhällelig fråga. Man måste ställa krav på de storbanker som finns. De måste uppfylla ansvaret gentemot hela samhället, ty samhället har verkligen uppfyllt sitt ansvar för att rädda bankerna. Då ska nog pensionärerna på Visingsö, i Virserum och på andra platser få någonting tillbaka för de uppoffringar de och hela samhället gjorde.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 7 Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU17
Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering
(skr. 2016/17:54)
föredrogs.

Anf. 22 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Detta betänkande handlar i första hand om Riksrevisionens rapport. De bedömningar som Riksrevisionen gör bereds eller utreds och får debatteras när det kommer konkreta förslag. Jag vill dock närmare gå in på tillkännagivandet om öppna data liksom på den moderata reservationen om öppen källkod, eftersom jag anar att inte alla känner till vad det är eller förstår varför vi bör skynda på utvecklingen lite mer än vad regeringen gör.

Sverige ligger högt i många rankningar inom digitalisering, inte minst i EU-kommissionens DESI, The Digital Economy and Society Index, där vi hamnar på tredje plats efter Danmark och Finland. Dock sticker en siffra ut. När det handlar om digitala offentliga tjänster sackar vi efter gällande öppna data. Där hamnar Sverige för närvarande på plats 22.

EU har drivit på genom det så kallade PSI-direktivet, public sector information, som riksdagen beslutade om i Sverige år 2010. Direktivet medför att det ska bli enklare för personer och företag att använda offentlig information för både kommersiella och icke-kommersiella syften.

Enligt Wikipedia avser öppna data digital information som är fritt tillgänglig utan inskränkningar och som uppfyller vissa krav, till exempel att data inte innehåller personuppgifter eller lyder under sekretess, och tillhandahålls i originalformatet. En annan definition är Open Knowledge Foundations: Data kan kallas öppna data om vem som helst fritt får använda, återanvända och distribuera dessa med som största motprestation att ange källa eller krav på att dela data på samma sätt.

I ett land som Sverige, som under lång tid samlat en stor mängd offentliga data på alla nivåer och i olika myndigheter, finns det väldigt mycket data. Och det tillkommer hela tiden mer. Än så länge nyttjas datan relativt begränsat. Mycket är avgiftsbelagt, och avtalen omfattar begränsningar när det gäller spridning. Det hämmar utvecklingen.

Öppna data kan nyttjas till allt möjligt. Till exempel kan geodata från Lantmäteriet användas till effektivare samhällsplanering, klimatsmartare transporter, ökad transparens och mer innovation – för att bara nämna några exempel. Andra exempel är miljödata, befolkningsdata, kulturdata och trafikdata från bland annat kommuner. Det handlar även om data om det som sker här i riksdagen. Det ligger fritt tillgängligt och standardiserat och främjar alltså företag och invånare, som kan komma på affärsidéer eller uppskatta öppenheten, inte minst ur demokratihänseende.

Det finns en del att jobba med, för fortfarande finns det begränsningar. Med öppna data kan produkter och tjänster utvecklas – som alla tjänar på. Genom tillkännagivandet vill vi alltså skynda på utvecklingen för att hinna ikapp, och gärna gå om, andra europeiska länder som har kommit längre. Vi har väldigt goda förutsättningar för det.

Öppen källkod är också något som stimulerar utvecklingen när man genomför it-investeringar. Men det är även ett sätt att sänka kostnaderna i offentlig sektor. Dessutom kan man flexiblere anpassa it-system till egna lösningar och slipper eventuella inlåsnings effekter hos leverantör. Efter som digitaliseringen genomsyrar alltmer av verksamheten är det angeläget att även offentlig sektor bidrar till att öka Sveriges konkurrenskraft. Öppen källkod bidrar till just det.

Jag vill alltså yrka bifall till reservation 1.

Anf. 23 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! Vi diskuterar alltså betänkandet om Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering. Jag kan nästan utan att chocka Anette säga att jag håller med om det mesta som Anette har sagt. Det trodde hon inte att jag skulle säga under de första 20 sekunderna av mitt anförande.

Vad är det då det handlar om? Den 21 juni 2016 publicerade Riksrevisionen granskningsrapporten *Den offentliga förvaltningens digitalisering – En enklare, öppnare och effektivare förvaltning?* Det har inte väckts några motioner med anledning av skrivelsen, utan det handlar om att det finns ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden om öppen källkod, öppna data och digital förvaltning.

S har inga reservationer. Däremot har vi ett särskilt yttrande. Det är egentligen det, fru talman, som jag tänker lägga lite krut på. I likhet med vad utskottet framhåller anser vi att de statliga myndigheterna har en stor mängd information som kan vara av värde för innovatörer och att en ökad tillgänglighet till öppna data skapar värden för både staten och det allmänna som väl överstiger kostnaderna för att tillgängliggöra informationen.

Som framgår av regeringens skrivelse *Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering* har regeringen också vidtagit åtgärder för att skapa förutsättningar för att lättare hitta och använda offentliga data. Bland annat har Riksarkivet fått i uppdrag att främja myndigheternas arbete med att tillgängliggöra information och just öppna data. Regeringen har också för avsikt att återkomma till riksdagen senast 2018 i fråga om modeller för långsiktig finansiering av förvaltningsuppgifter för digital infrastruktur, till exempel öppna geodata. I december 2016 lämnade Digitaliseringskommissionen sitt slutbänkande *För digitalisering i tiden*. Det är ett arbete som syftar till att främja digitalisering i Sverige och uppnå

Prot. 2016/17:84
22 mars

*Riksrevisionens
rapport om den
offentliga förvalt-
ningens digitalisering*

det it-politiska målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda just digitaliseringens möjligheter.

I betänkandet lämnas rekommendationer som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Under våren 2017 kommer regeringen också att presentera en digitaliseringsstrategi. Ett antal åtgärder har således redan vidtagits, varför vi anser att man bör avvakta resultatet av dessa innan man beslutar om ytterligare åtgärder.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 8 Kontroller och inspektioner i Sverige av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning

Justitieutskottets betänkande 2016/17:JuU22

Kontroller och inspektioner i Sverige av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (prop. 2016/17:56)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

Familjerätt

§ 9 Familjerätt

Civilutskottets betänkande 2016/17:CU10

Familjerätt
föredrogs.

Anf. 24 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 16.

I dag debatterar civilutskottet ett betänkande med totalt 190 yrkanden i olika motioner från allmänna motionstiden 2015 och 2016. Motionerna är naturligtvis väldigt viktiga, inte minst de som jag har undertecknat, men bortom det är det viktiga vi gör i dag att rikta fyra tillkännagivanden till regeringen, där civilutskottet är helt enigt.

Detta är viktigt. Vi har alla ställt oss bakom att vi inte accepterar barnäktenskap eller polygami. Vi har alla ställt oss bakom ett kommande lagstiftningsarbete med anledning av ett betänkande från 2014 års vårdnadsutredning. Vi vill även ha ett initiativ till en uppföljning av hur lagstiftningen om överförmyndare, gode män och förvaltare fungerar.

Detta är ett gott sätt att arbeta. Utskottet har samtalat, och vi har fått stöta och blöta de här frågorna och i enighet kommit fram till att så här vill vi gå fram till riksdagen och med dessa fyra tillkännagivanden begära beslut i den riktningen.

Först, fru talman, vill jag säga någonting om barnäktenskap. Den 1 juli 2014 infördes nya civilrättsliga och straffrättsliga regler som syftade till att stärka skyddet mot barnäktenskap och tvångsäktenskap. Reglerna innebär bland annat att möjligheten att i undantagsfall erkänna barnäktenskap och tvångsäktenskap begränsades ytterligare. Sådana äktenskap skulle alltså kunna erkännas endast om det finns synnerliga skäl.

Enligt civilutskottet, efter den övervägning som vi har gjort, är det en viktig uppgift för samhället att skydda barn i Sverige mot äktenskap. Ja, ni hörde rätt. Äktenskapet är oerhört viktigt och en del av att bära ansvaret för det kommande släktet och vårt samhälle – men inte för barn. Barn ska skyddas mot äktenskapet. Det är ingenting som de ska behöva fundera över innan de har fyllt 18 år.

Civilutskottet välkomnar därför att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att undersöka om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett stärkt skydd mot barnäktenskap och tvångsäktenskap. Den del av uppdraget som avser erkännande av utländska barnäktenskap ska redovisas i ett delbetänkande senast den 6 december 2017. Det är angeläget att en lagstiftning som ytterligare begränsar möjligheten att erkänna barnäktenskap och tvångsäktenskap kan träda i kraft så snart som möjligt.

Utländska tvångsäktenskap, barnäktenskap och fullmaktsäktenskap kan alltså i dag erkännas endast om det finns synnerliga skäl. I propositionen till de ovannämnda lagändringarna anförs att uttrycket ”synnerliga skäl” används för att tydliggöra den betydande restriktion som ska gälla. Det ska göras en samlad bedömning i varje enskilt fall utifrån de uppgifter som finns tillgängliga. För att synnerliga skäl ska anses föreligga krävs att ett nekat erkännande i det enskilda fallet medför allvarliga konsekvenser för paret eller att det annars framstår som orimligt att inte erkänna äktenskapet.

Nu går utskottet ännu längre och säger att vi inte vill se barnäktenskap, och därför gör vi ett tillkännagivande att regeringen snarast möjligt bör återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att möjligheten att i undantagsfall erkänna barnäktenskap och tvångsäktenskap begränsas ytterligare, från den redan mycket tuffa situation som råder i dag. Vi vill inte se att detta förekommer.

Jag går vidare till polygami, bigami eller tvegifte, vilken term man nu vill använda.

Svensk familjerättslig lagstiftning bygger på det monogama äktenskapet mellan två personer. Enligt 1 kap. 1 § äktenskapsbalken blir de två som ingår äktenskap med varandra makar. Ett förbud mot tvegifte har tagits in i 2 kap. 4 § äktenskapsbalken, där det föreskrivs att den som är gift eller är partner i ett registrerat partnerskap inte får ingå nytt äktenskap. Ett bestående äktenskap är ett äktenskapshinder som man inte kan få dispens ifrån. Tvegifte är kriminaliserat enligt 7 kap. 1 § brottsbalken.

Antalet personer som Skatteverket har registrerat som gifta med fler än en person uppgår till ca 300. I de allra flesta fall är dessa att betrakta som så kallade falska bigamister. Det kan röra sig om en som varit gift tidigare men inte kan visa på ett tillräckligt formellt sätt att äktenskapet är upplöst eller att ens före detta make eller maka i äktenskapet är avliden.

Utskottet vill att regeringen ska analysera vad som ligger bakom att så många som ca 300 personer är registrerade i folkbokföringen som gifta med fler än en person och överväga om det finns behov av att förtydliga lagstiftningen i syfte att säkerställa att polygama äktenskap inte erkänns i Sverige.

Detta är två av de tillkännagivanden som utskottet har enats kring.

Det tredje är att regeringen i ett kommande lagstiftningsarbete med anledning av ett betänkande från 2014 års vårdnadsutredning särskilt bör beakta det som utskottet anfört.

Det fjärde tillkännagivandet är att regeringen snarast bör ta initiativ till en uppföljning av hur lagstiftningen om överförmyndare, gode män och förvaltare fungerar. I det sammanhanget bör regeringen även överväga andra förbättringar av systemet med gode män och förvaltare. Mina kollegor i utskottet kommer att göra en fördjupning av dessa frågor.

Så finns det reservationer, och de har sitt värde, fru talman. Jag vill därför nämna tre reservationer som Kristdemokraterna har ställt sig bakom. I reservation 2 säger Kristdemokraterna att det finns skäl att föreslå en helt ny juridisk ordning för samlevnad mellan två vuxna personer. Förslaget har sin grund i förhållandet att kyrkan och staten numera är åtskilda och innebär att myndighetsutövningen i detta sammanhang bör förbehållas enbart staten.

Regleringen bör ske genom att det införs en civilrättslig samlevnadsbalk. Begreppet ”äktenskap” bör utmönstras från lagstiftningen, anser Kristdemokraterna, och enligt vårt förslag får par av såväl samma som olika kön gifta sig genom en registrering. Rättsverkningarna ska knytas till registreringen, medan välsignelseakter i skilda former och andra ceremonier blir en fråga för kyrkor, samfund och andra sammanslutningar och självklart för parterna själva.

I dagsläget är det bara Kristdemokraterna som parti som stöder detta, även om det råkar vara två liberala motionärer som aktualiserade det just den här gången. Jag gissar att det med tiden kommer att bli fler. I väntan på det noterar jag att detta är Kristdemokraternas position.

Reservation 15 handlar om gode män för ensamkommande barn. När ensamkommande barn och unga anländer till Sverige saknar de per definition familj men också, i de allra flesta fall, vänner och annat kontaktnät som kan ge den värme och det stöd som är så viktigt att man får när man kommer ensam till ett nytt land. Kristdemokraterna anser att det är särskilt viktigt att dessa barn snabbt får ett säkert boende och en god man.

I dag tar det alltför lång tid från det att den minderårige anländer till att en god man förordnas. Orsaken till detta är huvudsakligen bristen på gode män. Kristdemokraterna vill att alla ensamkommande barn ska vara garanterade en god man inom 24 timmar efter ankomsten.

En sista reservation som jag vill lyfta fram i debatten är reservation 16, som jag också valde att yrka bifall till. Den handlar om registrering av testamenten, och det är en reservation som Kristdemokraterna har gemensam med Liberalerna och Sverigedemokraterna.

Det förekommer att ett testamente upprättats men att testamentet inte kan återfinnas efter att testatorns död. Det händer alltså att testamenten kommer bort – medvetet eller omedvetet.

Så kan vi inte ha det. I vilken utsträckning detta sker vet vi av naturliga skäl inte. Det kan finnas ett mörkertal; vi kan inte uttala oss om det. Men vi menar att eftersom ett äktenskapsförord kan registreras hos en myndighet borde motsvarande möjlighet finnas för testamenten. En sådan möjlighet saknas för närvarande.

Skatteverket har utarbetat ett förslag som innebär en möjlighet att registrera testamenten i ett officiellt testamentsregister. Här borde, menar reservanterna, regeringen snarast möjligt återkomma med ett lagförslag som ligger i linje med vad Skatteverket har föreslagit.
(Applåder)

Anf. 25 THOMAS FINNBORG (M):

Fru talman! I dag debatterar vi betänkande CU10 om familjerätt. Det välkomnar jag eftersom dessa frågor berör människors liv på ett sätt som få andra politiska frågor kan göra.

Fungerande familjerättslagar är viktiga för vårt samhälle, särskilt som vi vet att livet kan vara skört och hur fort det kan ändra sig – ibland till det bättre, ibland till det sämre. Mängden människor som i enskilda fall berörs av familjerätten medför ett särskilt behov av regler som är i takt med tiden.

Vårt beslutsområde skiljer sig nämligen på en väsentlig punkt från andra politikområden, nämligen att de beslut som fattas eller inte fattas inom detta område har direkt, konkret och reell påverkan på människors vardag. Dessa beslut kan innebära en avgörande vändning i samband med livets milstolpar, det vill säga bröllop, familjebildning, barn tillkomst, skilsmässa, dödsfall och liknande.

Givetvis känner jag som alla andra att det finns utrymme för förbättringar och andra skrivningar. Dessutom skulle jag vilja nämna att jag personligen tycker att vi som är engagerade i de olika politiska sakområdena tyvärr ofta missar barnperspektivet. Inte sällan prioriteras processer, policyer och paragrafer framför vad som de facto är bäst för det berörda barnet. Jag är självklart medveten om att systemet ofta byråkratiserar och ökar avstånd mellan beslutsfattare och berörda, men likväl är det min förhoppning att vi då och då försöker påminna oss själva om den mänskliga dimensionen i vår ämbetsutövning.

Fru talman! Betänkande CU10 är denna gång en diger lunta och omfattar 190 motionsyrkanden, 17 reservationer och fyra tillkännagivanden. Detta bekräftar mitt tidigare konstaterande om att civilutskottets sakpolitiska frågor verkligen engagerar och berör.

Jag tänkte därför, fru talman, begränsa mitt anförande till de områden som berör tvångsäktenskap och barnäktenskap, umgängessabotage, månggifte, överförmyndare och gode män samt registrering av föräldraskap.

En central del i varje demokrati är valfrihet. Få saker gör mig därför mer upprörd än livsavgörande beslut som är fattade under hot, tvång eller bedrägliga former. Särskilt allvarligt är det när sådant drabbar barn och ungdomar, vilket är fallet med tvångsäktenskap och barnäktenskap. Sådana kan aldrig rättfärdigas och måste alltid bekämpas.

Barnäktenskap och tvångsäktenskap ska aldrig accepteras i vårt land. Den 1 juli 2014 trädde ett antal ändrade lagar i kraft för att stärka skyddet för dem som är utsatta. Trots detta finns det ett antal barn som är gifta och bor med sina män med myndigheternas goda minne. Det måste finnas en lagstiftning som är tydligare och som ger ett skydd till barnen.

I en tidigare undersökning framkom att ca 70 000 unga människor i Sverige var oroliga över att de själva inte ska få välja partner eller vem de ska få gifta sig med. Även en rapport från Socialstyrelsen visar att den vanligaste orsaken till att unga omhändertas och placeras i skyddat boende är hedersrelaterat våld och förtryck.

Konflikter om val av äktenskapspartner och om giftermål är ofta orsaken till att unga personer utsätts för hedersrelaterat våld. För hbtq-personer finns det en särskilt hög risk för att giftas bort mot sin vilja eftersom detta ses som ett sätt att ”rätta till” deras sexualitet. Barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning är också en särskilt sårbar grupp när det gäller barnäktenskap och tvångsäktenskap. Trots lagstiftningen mot barnäktenskap och tvångsäktenskap förekommer dessa typer av äktenskap fortfarande i vårt land.

Fru talman! I dag finns nästan 300 registrerade fall av månggifte – polygami – i Sverige. Det beror på att svensk lag accepterar polygama äktenskap om äktenskapet har ingåtts i ett land där det är lagligt och personerna har flyttat till Sverige. Enligt svensk rätt är utgångspunkten att utländska äktenskap erkänns om de är giltiga enligt lagen i det land de har ingåtts i.

Acceptans av månggifte riskerar att skapa en svåröverblickbar och radikal förändring av äktenskapet som institution. I synnerhet finns det en risk för att mycket starka kvinnofientliga krafter gynnas av att i grunden djupt ojämsställda relationskonstellationer vinner legitimitet och ökar i utbredning. Vår utgångspunkt är att kvinnor inte ska riskera att mer eller mindre tvingas in i ett äktenskap med flera andra fruar. Utöver att vi behöver vara tydliga med våra moderna och jämställda värderingar behöver lagstiftningen vara tydlig och rimlig utifrån exempelvis vårdnad av barn och bodelning.

Fru talman! Det svenska välfärdssamhället måste fungera för alla. Barn och människor som är sjuka eller funktionshindrade måste få nödvändigt skydd och stöd. Överförmyndarverksamheten är en del av det mest grundläggande rättsskyddet som staten och kommuner tillhandahåller för de utsatta i samhället. Gode män och förvaltare fyller därför en viktig funktion som ställföreträdare för den enskilde. Det är positivt att så många människor gör fantastiska insatser som gode män, ofta med ideella förtecken, och därmed bidrar till en ökad trygghet för många människor som behöver stöd.

Dessvärre finns allvarliga brister i systemet som behöver åtgärdas eftersom bristerna också gör att enskilda människor far illa. Såväl kvalitetsbrister som missbruk förekommer.

Vi föreslår åtgärder för att säkerställa att personer som utses till ställföreträdare är kompetenta, lämpliga för uppdraget och får det stöd som krävs för att göra en god insats. Vi anser vidare att det är angeläget att den enskilde ges ett betydande inflytande över vem som utses till ställföreträdare för honom eller henne, att tillsynen fungerar på ett rättssäkert sätt och att rätt administrativa förutsättningar råder.

Vi i den moderata gruppen har besökt ett antal överförmyndare, haft samtal med gode män och träffat Sveriges överförmyndare. Den samlade bilden är att det behövs en heltäckande översyn av verksamheten i hela landet. Översynen ska innefatta till exempel att utbildningen för gode män måste förbättras, att tillsynen över gode män skärps, att vem som ska polisanmäla brott klagörs, att det införs ett offentligt register för gode män,

att det införs ett digitalt nationellt blankettsystem samt att det införs ett it-system för enhetlig redovisning av gode män.

Vi tycker också att det bör inrättas någon form av nationellt sammanhållande sekretariat som har till uppgift att stödja överförmyndaren i olika kommuner, leda och utveckla verksamheten samt ansvara för statistikhanteringen. I dag är ansvaret uppdelat på sju olika länsstyrelser som arbetar på olika sätt.

Fru talman! Det finns i dag inte någon tydlig reglering i lagen om hur registrering av föräldraskap ska gå till efter det att en förälder har gjort en könskorrigering. Det är en fråga som blivit än mer aktuell efter det att steriliseringskravet vid könskorrigering har tagits bort. Lagen bör förtydligas så att det framgår att man får fullt erkännande av sitt juridiska könsbyte. Det finns exempel där en man stått som biologisk mor i folkbokföringen, vilket kan innebära problem i kontakter med exempelvis skolan och sjukvården. En reformering av lagen innebär en stärkt ställning för såväl föräldern som barnet.

Till slut vill jag tacka mina kollegor i utskottet liksom tjänstemännen på utskottskansliet. Det är tack vare det goda samtalsklimatet som vi har lyckats landa i detta betänkande, som i allt väsentligt är bra. Därmed yrkar jag bifall till reservation 6.

(Applåder)

Anf. 26 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Varför behandlas barn fortfarande som gifta i Sverige år 2017?

För nästan exakt två år sedan, den 4 mars 2015, debatterade vi barnäktenskap och tvångsäktenskap i denna kammare. Då var Sverigedemokraterna ensamma om att vilja se skärpningar av reglerna medan övriga partier var tysta – förutom Centerpartiets Ola Johansson, som inte kunde förstå varför jag lade ned tid på att argumentera för skärpta regler mot barnäktenskap.

Det är glädjande att samtliga partier nu har förstått att det finns ett behov av skärpta regler. Det är också glädjande att det blir ett tillkännagivande till regeringen. Sverigedemokraterna var först, och vi var också tydligast med vad vi står för och hur vi vill att samhället ska utvecklas.

I vårt Sverige ska barn få vara barn. Aldrig kommer vi acceptera att barnäktenskap blir en del av vardagen i Sverige.

Allt som oftast den senaste tiden har företrädare för övriga partier upprepat att barnäktenskap i Sverige "blev känt" hösten 2015, att det var då som problemet uppstod och att de sedan dess gjort vad de kan för att förhindra barnäktenskap i Sverige.

Det är bara ett problem med det påståendet: Det stämmer inte med verkligheten. Barnäktenskap i Sverige är inte något som blev känt först hösten 2015. Det var övriga partier som valde att titta bort.

Visst, det är sant att man 2014 införde vissa skärpningar och gjorde det omöjligt för personer från Sverige att gifta sig med barn, men bristerna i den lagen visste man om redan när den antogs.

Hösten 2014 registrerade Skattemyndigheten av misstag ett fall av barnäktenskap där flickan var så ung som 14 år. Detta förorsakade en mindre debatt i medierna. Skattemyndigheten förklarade sitt handlande

med bristande rutiner – framöver skulle enbart barn över 15 år kunna registreras som gifta hos den statliga myndigheten. Detta rapporterades av både Sveriges Television och Sveriges Radio men även av medier som Avpixlat och Aftonbladet.

Det var alltså mycket tydligt redan före debatten 2015 att barn i Sverige registrerades som gifta och behandlades som gifta av myndigheter.

Övriga partier har medvetet försenat åtgärderna med två år för att inte behöva stödja Sverigedemokraternas förslag utan i stället hinna kopiera dessa och lägga fram dem som egna förslag för att därefter söka vårt stöd för att tvinga regeringen till åtgärder.

Frågan är om vi nu ska fira att Sverigedemokraterna ändå fick igenom sitt yrkande till slut, eller om vi ska sörja för alla de barn som tvingats vara kvar i äktenskap i Sverige. Snabbast hade det givetvis gått om regeringen valt att agera direkt. Men det är att hoppas på för mycket, har jag lärt mig.

Det tål att upprepas: Barn ska aldrig behandlas som gifta i Sverige. Jag hoppas att vi kan vara överens om det och att det också blir resultatet av vårt tillkännagivande i dag.

Fru talman! För de flesta i Sverige är det självklart att äktenskap och kärlek är tätt förknippade. Det är också självklart att man själv bestämmer vem man ska gifta sig med och att man gör det utifrån sin egen fria vilja och sina egna känslor.

I dag är det för oss självklart att äktenskapet är ett kärleksbevis mellan två människor som älskar varandra. Den tid i Sverige då äktenskapet snarare var en affärsuppställning och till för att bevara förmögenheten i släkten är för oss sedan länge bortglömd. Det är sådant som vi kan läsa om i böcker som berättar om hur det var förr i vårt land.

Ändå är det någonting som verkar vara galet i Sverige i dag. Unga, framför allt i utanförskapsområden, känner i allt större utsträckning att de saknar möjligheten att fritt välja partner. Det som för ett par decennier sedan knappast förekom alls är nu en realitet för en stor del av unga som växer upp i Sverige.

I dag är det inte främst förmögenheten eller gården som ska bevaras i släkten. I stället handlar det om att äktenskapet måste ske med någon som tillhör samma religion. Ibland ska det påtvingade äktenskapet även ge någon möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Lagen mot tvångsäktenskap skärptes 2014, men det har till synes inte gett någon egentlig effekt – delvis för att den nya lagen är full av kryphål där både tvångs- och barnäktenskap accepteras men även på grund av svårigheterna att påvisa att det förekommit tvång.

De värsta fallen är kanske de som aldrig upptäcks och aldrig anmäls, de där kvinnan finner sig i att bli bortgift och accepterar detta. Det är av naturliga skäl nästan omöjligt att ens uppskatta hur många sådana fall som finns i Sverige.

Att vi dessutom har en regering som hellre sopar problemen under mattan än gör något åt dem gör inte direkt saken lättare. De unga kvinnor som löper risk att utsättas för tvångsäktenskap lämnas tyvärr åt sitt öde.

Jag hoppas att övriga partier i framtiden ska kopiera även vårt förslag om en 24-årsregel för äktenskap som ska leda till uppehållstillstånd i Sverige. Vi vill att Sverige tar lärdom av vårt grannland Danmark.

Danmark införde 2002 en 24-årsregel som i praktiken innebär att den som vill gifta sig med någon från ett icke-EU-land måste vara över 24 år.

Detta ledde nästan omedelbart till att unga med invandrarbakgrund utbildade sig längre och därmed även fick jobb och etablerade sig bättre i samhället. Man tror att detta till stor del beror på att unga danskar med invandrarbakgrund slapp undan släktens eller familjens krav på tidigt äktenskap för att därigenom ge någon bekant till släkten möjlighet att få uppehållstillstånd i Danmark.

Vi sverigedemokrater är övertygade om att en sådan lagstiftning skulle ge samma positiva effekter i Sverige.

Fredagen den 31 mars kommer Morgan Johansson att besvara min interpellation om tvångsäktenskap och den prejudicerande dom som kom i höstas. Den visade inte bara att det är svårt att bevisa tvångsäktenskap utan också att även när bevisningen finns och håller är straffet näst intill obefintligt. Mindre än ett års fängelse för att tvinga någon att ingå äktenskap är knappast ett straff i proportion till brottet utan snarare ett hån mot den som drabbats. Det hjälper inte att göra något olagligt om det inte finns ett straff kopplat till brottet som står i rimlig proportion till gärningen.

Jag hoppas att regeringen här utnyttjar det tillkännagivande som nu finns för att verkligen skärpa lagen och även kopplar lagen till ett betydligt hårdare straff. Allt annat vore ett stort svek mot de utsatta kvinnorna.

Fru talman! Att barn ska ha rätt till båda sina föräldrar borde vara en självklarhet.

För två år sedan ställde sig ett enigt utskott bakom att fadern till ett barn ska kunna fastställas även innan barnet fötts. Detta för att barnet på ett naturligt sätt ska få sin pappa vid födseln även om föräldrarna inte är gifta. Tyvärr har regeringen ännu inte återkommit med något konkret förslag.

Ett naturligt nästa steg efter att man gett barnet rätten till båda sina föräldrar från födseln bör vara att ge mamman och pappan gemensam vårdnad även om de inte är gifta.

Fadern är en viktig person, och hans närvaro bör alltid eftersträvas. Allt fler undersökningar visar på vilka positiva effekter som barnet får av att ha en närvarande pappa under sin uppväxt. Bland de människor som hamnat snett i vårt samhälle finns ofta en gemensam nämnare i en frånvarande pappa. Pappan är helt enkelt en alltför viktig person i ett barns liv för att vi i onödan ska riskera hans frånvaro.

Trots arbetet med jämlikhet i familjen kvarstår mammans rätt att ensam avgöra om pappan till det gemensamma barnet ska få del i vårdnaden. Detta innebär att pappan är helt utlämnad till mammans godtycke om han ska få finnas med i barnets liv från början eller inte.

Lagen behöver därför ändras och moderniseras så att även ogifta föräldrar automatiskt får gemensam vårdnad vid födseln.

Jag avslutar med mina yrkanden. Sverigedemokraterna har en lång rad av reservationer. Jag står givetvis bakom alla, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall endast till reservation 12 om automatisk vårdnad för ogifta föräldrar och reservation 16 om registrering av testamente.

Anf. 27 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Fru talman! Jag måste erkänna att jag inte riktigt vet hur jag ska lägga orden. Det finns ett uttryck på engelska, patronizing, för att klappa på huvudet och bli farbroderlig. Jag löper just nu stor risk att bli det. Jag ber om

ursäkt på förhand, Mikael EskilanderSSon. Det är inte min avsikt, men jag löper risken att bli farbroderlig.

Jag skulle vilja säga att vi är ense om de här tillkännagivandena. Därför ger jag Mikael EskilanderSSon tipset att inte gå in i återvändeSgränden där man söker strid trots att alla är med en. I det här fallet har Mikael EskilanderSSon ur sin synvinkel vunnit.

Skulle jag vara riktigt petig skulle jag framhålla att Kristdemokraterna tyckte detta var rätt mycket tidigare än ni över huvud taget kom in i riksdagen. Om jag skulle vara väldigt petig skulle jag säga att det faktiskt är en liberal motion som hela utskottet har bifallit. Så när det handlar om att ta åt sig äran kanske Sverigedemokraterna inte står i främsta ledet.

Men om Sverigedemokraterna, med Mikael EskilanderSSon som representant, vill komma någonstans i det här huset bör de inte söka konflikter för deras egen skull. Sök gemenskap med oss andra genom att lägga förslag utan att sedan säga: Nu håller ni med oss! Varför gjorde ni inte det tio år tidigare?

Till att börja med är det inte riktigt sant, och det är inte heller en framkomlig väg – ursäkta att jag säger det.

Anf. 28 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! För två år sedan var vi faktiskt ensamma om att stå här i kammaren och förespråka att vi skulle ta bort de pysventiler man brukar tala om när det gäller tvångs- och barnäktenskap. Jag känner trots allt att någon måste påpeka att om vi hade gjort det då hade många unga sluppit befinna sig i äktenskap som de inte själva valt som vuxna, fria individer utan tvingats eller gifts in i utan att vara myndiga.

Det är klart att man inte ska söka strid; det kan jag hålla med om, och jag anser inte heller att jag gör det. Men jag tycker att det bör påpekas: Människor bör veta att tystnaden från övriga partier i stort sett var kompakt, med undantag för Centerpartiet, som hade precis motsatt mening och inte förstod varför vi över huvud taget lyfte frågan om barn- och tvångsäktenskap.

Men som jag sa när jag avslutade den delen mitt anförande hoppas jag att vi framöver är överens om att vi inte ska ha giftermål med barn i Sverige och att vi ska göra vad vi kan för att förhindra tvångsäktenskap.

Anf. 29 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Det är ju faktiskt så att barnäktenskap länge har varit förbjudet. Polygami har varit förbjudet i Sverige sedan urminnes tider. Detta är inga nyheter, utan här handlar det om att strama upp praxis.

Men jag efterlyser ändå i all välmening – kalla mig farbroderlig, eller möjligen erfaren eftersom jag har varit här sedan 1991 – framkomliga vägar. När det går dig i händerna, var inte så arg och sur utan välkomna att alla håller med! Det är en fantastisk sak med fyra eniga tillkännagivanden, i god stämning, i ganska komplicerade och kontroversiella frågor. Gläds åt det i stället för att vara så sur!

Anf. 30 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt om jag uppfattats som sur; det har inte varit min mening. När man vill lägga tryck bakom orden blir det väl lätt så

att man trycker lite för hårt och då uppfattas som att man har en sinnesstämning som inte är den gladaste.

Jag håller med om att barnäktenskap har varit förbjudet i Sverige, men våra myndigheter har inte riktigt behandlat barnäktenskap så. Tvärtom har vi i alltför många fall läst om hur myndigheterna, både Migrationsverket och Skatteverket, behandlat människor som gifta trots att de varit under 18 och ibland till och med under 15, även om det då rört sig om misstag, som man själv beskrev det. Detta är något som vi alla måste hjälpas åt att få stopp på. Så ska det inte gå till i Sverige.

Anf. 31 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! En högtidsstund! Det är under den här punkten vi diskuterar allt, från befruktning till dödförklaring, och även det som inträffar efter döden när arvet ska fördelas – sådant som har betydelse på riktigt. Vem påstår att civilutskottet är tråkigt?

Vi har en diskussion med ett ställningstagande som bottnar i värderingar och människosyn; det är viktigt. Sällan blir det så tydligt som när man lyssnar till Mikael Eskilanderssons och Sverigedemokraternas förslag.

Vi kommer, som Tuve Skånberg just påpekade, att i full enighet fatta beslut här i dag om att täppa till de återstående luckorna i lagstiftningen, vilket kommer att hindra barnäktenskap från att betraktas som giltiga – en politik som jag föreställer mig att Sverigedemokraterna välkomnar och som de också har ställt sig bakom här, men som i det här fallet har initierats av Alliansen.

Ändå finns – jag vet inte om Mikael Eskilandersson sa det – reservation 2 med ett annat förslag, som utöver detta riktar in sig på att även vissa trossamfund ska få utökade krav på sig att visa nolltolerans mot äktenskap under tvång och barnäktenskap, och dessutom att svensk lagstiftning och ingen annan ska vara styrande för vilka äktenskap ingångna inom dessa trossamfund som ska anses erkända.

Herr talman! Jag betraktar mig som en kristen människa: Jag tillhör Svenska kyrkan, deltar i församlingslivet hemma i Kungsbacka och går till kyrkan emellanåt för att bekänna min tro. Utöver detta anser jag att religiositet ska vara vars och ens privatsak.

Det gör inte Sverigedemokraterna, som på ett väldigt tydligt sätt vill tillkännage i riksdagen vilka trossamfund som ska erkännas och vara betrodda med att ha möjlighet att viga människor, och vilka som inte ska erkännas. De nöjer sig inte med att lagar ska skärpas för att därefter följas av trossamfunden. Så när de pekar ut vissa trossamfund pekar de också ut mig, som betraktar mig som troende kristen.

Med detta sagt vill jag för Centerpartiets räkning tillstyrka utskottets förslag i betänkandet i de delar där riksdagen tar ställning för att begränsa förekomsten av barn- och tvångsäktenskap. Att gifta sig med barn kan inte accepteras i Sverige. Det är bra att vi är överens om att täppa till också möjligheten att få ett sådant äktenskap, som har ingåtts i utlandet, godkänt i Sverige. Det är ju redan, vilket Tuve tidigare påpekat, förbjudet att ingå sådana äktenskap här.

Centerpartiet tillstyrker också förslaget att förtydliga lagstiftningen mot polygama äktenskap. I Sverige är det tillåtet att vara gift med flera personer, men bara så länge det inte sker samtidigt. Vi kan konstatera att det såvitt vi känner till är vanligast att bigamisterna inte själva lyckas hålla reda på om det äktenskap de redan har ingått har upphört att gälla innan de får för sig att ingå ett nytt.

Herr talman! Månggiftesdebatten är för vår del ett passerat kapitel. Förrekomsten av så kallade regnbågsfamiljer och möjligheten att leva tillsammans på olika sätt ska inte blandas samman med hur vi ser på äktenskapet som institution och framför allt det legala ansvar som följer av det för båda makarna: för barn, för deras arvsrätt sinsemellan och för omvårdnad. Vi ser fram emot att ta del av de utredningar som kommer att presenteras, och vi förväntar oss skärpningar som gör att polygama äktenskap som ingåtts utomlands blir ogiltiga, på samma sätt som de redan är illegala här i Sverige.

Slutligen välkomnar vi att det finns en enighet om att se över systemet med gode män. Det är vid det här laget känt hur oseriösa personer lurar av försvarslösa människor både egendom och värdighet och att det sker utan kontroll och insyn från många av kommunernas överförmyndare. Det behöver bli tydligare för alla vilken myndighet som ska ha huvudansvaret för att se till att kommunerna tar sitt ansvar.

Så sent som i somras, närmare bestämt den 14 juni, diskuterade jag detta här i kammaren med justitieministern, och det svar han gav mig återges faktiskt i betänkandet. Han erkände bristerna och utlovade skarpare krav på länsstyrelserna. Men vi har inte sett något resultat av detta ännu efter tio månader. Jag hoppas att tillkännagivandet här i dag sätter ytterligare press på ministern.

Det är lätt, herr talman, att glömma bort alla de medmänskliga insatser som görs av gode män till en ringa ersättning, och vi i Centerpartiet tror på människan. Därför är vår utgångspunkt att systemet med gode män ska bibehållas, men med ett undantag: de ensamkommande barnen.

Den stora mängden ensamkommande unga har blivit en sådan belastning för systemet att det riskerar att haverera överförmyndarverksamheterna i kommunerna och slita ut de personer som vill hjälpa till. Det fordrar dessutom helt andra kompetenser att sörja för en person som har kommit till Sverige under de svåra omständigheter det innebär att fly utan sin familj och ta sig fram i en djungel av processer för att få uppehållstillstånd, lära sig svenska och fungera i det system vi har med ersättningar, sjukvård, skolgång och olika former av introduktioner.

Det är redan tidigare svårt för kommunerna att rekrytera gode män, och med de särskilda krav som ställs blir det i många kommuner en omöjlighet. Som vi vet står inte alltid tillströmningen av asylsökande i proportion till befolkningsmängden i de kommuner som tar emot ensamkommande barn.

De som åtar sig att vara god man åt ensamkommande barn har ofta flera ungdomar att jobba med. Ofta fungerar det bra, men ibland fungerar det mindre bra. Vi anser därför att en professionalisering just för denna grupp är nödvändig. I stället för att, som föreslås också från Kristdemokraterna, garantera förordnandet av en god man inom 24 timmar ska det finnas en yrkesgrupp att vända sig till som har kunskap, beredskap och kapacitet att göra ett bra arbete för sin huvudman. Därmed inte sagt att man inte behöver se över systemet med gode män. Det måste reformeras,

och vi hoppas att de förslag som ligger på bordet om framtidsfullmakter, och som vi ska diskutera framöver, kommer att utformas så att det blir så attraktivt och rättssäkert så att vi kan avlasta de gode männen. Därför yrkar jag bifall till vår reservation 14 och samtidigt till utskottets enhälliga ställningstagande om en översyn av systemet med gode män.

Till sist vill jag yrka bifall till reservation 9 från M, C, V och L om att föräldraskap ska erkännas också vid assisterad befruktning.

Centerpartiet tycker att det är glädjande att alla som vill ha barn ska kunna få det genom assisterad befruktning som resulterar i födseln av ett efterlängtat barn. Barn är en av de starkaste mänskliga drivkrafterna och glädjeämnena i livet – tro mig. Vi vill förenkla för alla de sammanboende par som vill vara föräldrar att också få lov att vara det i formell mening, detta oavsett föräldrarnas biologiska kön eller om paret har lidit av ofrivillig barnlöshet. Tack och lov har vi i vårt land kapacitet och kunskap att låta älskade och efterlängtade barn komma till världen också med hjälp av assisterad befruktning.

Men vi har i andra sammanhang varnat för vad som kan ske om ett sambopar skaffar barn och den ena föräldern avlider innan han eller hon har presumerats vara förälder. Barnet kan i så fall bli faderlöst. Ännu värre är det om mamman – den som föder barnet – skulle avlida innan partnern fått sitt föräldraskap presumerat. Då blir barnet som fötts föräldralöst, trots att en av föräldrarna faktiskt lever. Han eller hon måste då ansöka om adoption av sitt eget barn. Det är självklart inte acceptabelt. Jag håller därför med Mikael Eskilander som om att det borde vara enklare för sambopar att vara föräldrar. Om Centerpartiet hade haft en sådan kommittémotion hade vi säkert ha haft en gemensam reservation. Skillnaden mellan oss och Sverigedemokraterna är att vi tycker att denna rätt ska gälla alla föräldrar, även samkönade par och par som har fått sitt barn genom assisterad befruktning.

Därför tycker jag att det är konstigt att de partier som representerar regeringen här inte har liknande åsikter i fråga om just samkönade pars rättigheter att vara föräldrar och tycker som reservanterna, särskilt när vi har lyckats övertyga er i Miljöpartiet och Socialdemokraterna att bli överens med oss om andra saker som att förbjuda barnäktenskap, att komma åt polygami, att se över vårdnadsreglerna för att hindra umgängessabotage och att se över systemet med gode män.

Herr talman! Om jag nu har glömt att yrka på något hoppas jag att allianskompisarna ser till att det blir gjort.

(Applåder)

Anf. 32 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag känner mig tvingad att gå upp och lite grann bemöta det som sägs om att vi vill att svensk lagstiftning ska gälla för äktenskap. Ola Johansson framhöll att vi skulle ha någon märklig uppfattning på grund av detta. Han framhöll också att han själv hade varit i kyrkan nyligen. Jag var i kyrkan i söndags. Det är kanske inte någon större bedrift att gå dit.

Däremot tycker jag att svensk lagstiftning ska gälla i Sverige för alla äktenskap. Det skulle vara mycket märkligt om vi hade en ordning där svensk lagstiftning inte gällde för äktenskap. Är det Centerpartiets mening att vi inte ska följa svensk lag när det gäller äktenskap?

Att trossamfund pekas ut för att inte följa svensk lagstiftning och att de därmed måste ta konsekvenserna av det är väl i så fall också ett naturligt steg? Följer man inte svensk lagstiftning då får man låta bli att viga människor. Det finns bara en väg framåt, och det är att skärpa reglerna och se till att de också följs. Det trossamfund, oavsett vilket det är, som inte följer den lagstiftning som vi har fattat beslut om här i riksdagen ska inte heller ha rätt att viga människor. Jag tycker inte att det är svårare än så.

Anf. 33 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag är inte lika hovsam som Tuve Skånberg var i replikskiftet med Mikael EskilanderSSon. Vi kan diskutera det kyrkliga engagemanget. Jag sjöng i kören i söndags. Men det är kanske en detalj.

Det som provocerar mig så mycket är detta sätt att göra skillnad. Likhet ska nämligen gälla inför lagen, oavsett vad vi talar om. Det kan gälla om vi talar om näringslivet, om vi talar om föreningslivet, om vi talar människor emellan och om vi talar om trossamfund. Det som vi här har lyckats få ett gemensamt tillkännagivande om, och som Mikael EskilanderSSon står bakom, är att lagen ska skärpas och att lagen ska gälla alla. Utöver det, som grädde på moset, vill Sverigedemokraterna skärpa tillsynen av trossamfund. Man behöver inte vara någon Einstein för att förstå vilka trossamfund det är som åsyftas. Det är mycket möjligt att det finns representanter för Svenska kyrkan som bestämmer sig för att sammanföra minderåriga.

När vi ändå är inne på temat grädde på moset är det lite märkligt att läsa Sverigedemokraternas olika reservationer. Som har sagts var vi överens om att det är bra att sambopar ska kunna presumeras vara föräldrar. Det sa jag tidigare i talarstolen att vi står bakom. Men Mikael EskilanderSSon framför i en egen motion, som han visserligen inte har reserverat sig för, att han vill ha en utredning om faderskap innan barnet föds. Dessutom vill en partikollega till honom införa en prövning av faderskap innan ett barn är fött, vilket tas upp i en reservation, om det skulle visa sig att det finns en misstanke om att det är någon annan som presumeras vara förälder. Det är kaka på kaka här. Jag vet inte vad Sverigedemokraterna vill åstadkomma genom att lägga fram förslag ovanpå varandra som inte ens är konsekventa.

Anf. 34 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag ser inte riktigt inkonsekvensen. När det gäller utredningen om faderskap är det väl inte märkligt att man utreder faderskapet innan barnet är fött om det är möjligt. Om det inte är möjligt får man givetvis vänta.

När jag som 23-åring fick mitt första barn – om jag minns rätt från ett tidigare replikskifte var Ola Johansson och jag lika gamla när vi fick barn – fick man gå till socialen och skriva på några papper efter att barnet var fött. Jag tycker inte att man ska behöva vänta tills barnet är fött när utredningen består i att man ska skriva på ett papper. Då kan man göra det innan barnet är fött, så att barnet kan få sin fader i samband med födseln. Jag förstår inte riktigt vad Ola Johansson syftar på när han säger att det är inkonsekvent.

När det gäller den skärpta tillsynen av trossamfunden är det självklart de trossamfund som inte följer svensk lag som man vill komma åt. Det är kanske inte så troligt att Svenska kyrkan tillhör de trossamfund som inte följer svensk lag. Jag hoppas att Svenska kyrkan följer svensk lag. Jag sitter själv i kyrkomötet, och jag skulle bli mycket upprörd om Svenska kyrkan inte följde den svenska lagen.

Men vilka trossamfund vill Centerpartiet undanta och inte kontrollera om man skärper kontrollen? Är det så att vissa trossamfund ska få lov att så att säga tumma lite grann på reglerna och att det är lite mindre noga att de följer svensk lag? Vilka trossamfund är det?

Anf. 35 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Vi kan uppehålla oss vid detta. Vilket minne Mikael Eskilandersson har! Han kommer till och med ihåg när både han och jag fick barn. Men vi är inte gifta med varandra, vilket säkert kan bero på åldern.

Själva poängen ligger i det sätt som Mikael Eskilandersson i replikskiftet beskriver skillnaden mellan det som han anser vara ett betrott trossamfund och det som han fördomsfullt uttrycker som någonting annat. Om man ska utöva tillsyn av trossamfund måste det ju gälla alla trossamfund. Min poäng är att likhet ska gälla inför lagen. Är det så att det krävs tillsyn måste det vara på grundval av att det begås brottsliga handlingar. Vi börjar med att införa en lag, och när en lag bryts är det varje medborgares skyldighet att anmäla brottet för att se till att det blir prövat.

Att i förväg peka ut ett trossamfund och påstå att det krävs en särskild tillsyn för detta anser jag, som religiös människa, fortfarande vara en grov överdrift och ett angrepp på alla troende människor i Sverige.

Anf. 36 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 7 och 9.

Alla barn ska ha rätt till sin barndom, och alla människor ska ha rätt att välja sin partner. Inga barn ska tvingas bli bortgifta och gå miste om en normal uppväxt med studier, kompisar och en rik fritid.

Att barnets bästa alltid ska komma i första hand är fastslaget i FN:s barnkonvention, som regeringen nu vill göra till svensk lag. Det är bra, men då behöver vi stärka den nuvarande lagstiftningen på en rad områden. Ett sådant område gäller frågan om barnäktenskap. Det är främst unga flickor som gifts bort med vuxna män, men även pojkar utsätts för påtvingade äktenskap. Det svenska samhället ska skydda alla barn, och då är barnäktenskap inte acceptabelt i någon form.

År 2014 stärktes skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Lagändringen var ett steg i rätt riktning och innebar en mer restriktiv hållning. Det är dock fortfarande möjligt att i undantagsfall erkänna sådana äktenskap i Sverige, och i samband med lagändringen var det bara Västerpartiet som föreslog att möjligheten att erkänna barnäktenskap helt skulle täppas till. Det finns inte heller någon reservation från Sverigedemokraterna, vilket man kunde få intryck av när man hörde Mikael Eskilanderssons anförande.

Migrationsverket har låtit utreda hur asylsökande gifta barn tas emot i Sverige, och det visade sig finnas 132 fall av barnäktenskap i mottagnings-systemet. I rapporten *Är du gift?* konstaterar Migrationsverket att den rättsliga styrning som finns för handläggning inte alltid följs, att det saknas stöd till handläggarna och att det saknas en specifik standard för handläggning av barn som är gifta.

Herr talman! Det är mot den bakgrunden mycket glädjande att regeringen nu är beredd att skärpa lagstiftningen när det gäller barnäktenskap. Jag är glad att vi i civilutskottet är helt eniga om att föreslå ett tillkännagivande där riksdagen uppmanar regeringen att snarast möjligt återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att möjligheten att i undantagsfall erkänna barnäktenskap och tvångsäktenskap begränsas ytterligare.

Månggifte, eller polygama äktenskap, är inte tillåtet i Sverige. Det är därför oroande att så många som 300 personer är registrerade i folkbokföringen som gifta med fler än en person. Det är mot den bakgrunden bra att utskottet föreslår ett tillkännagivande även i denna fråga. Det går ut på att regeringen bör analysera vad som ligger bakom detta och att den får i uppdrag att överväga om det finns behov av att förtydliga lagstiftningen ytterligare, i syfte att säkerställa att polygama äktenskap inte erkänns i Sverige.

Herr talman! De personer som på grund av sjukdom eller ålder behöver samhällets hjälp att ta hand om sin ekonomi, förvalta sin egendom eller sörja för sin person måste kunna lita på att systemet verkligen fungerar. De som behöver en god man eller en ställföreträdare är ju helt beroende av dessa, och då är det avgörande att ställföreträdarna är ärliga och gör sitt jobb samt att tillsynen över förvaltningen är tillräcklig.

Vi har tyvärr sett att systemet med gode män och förvaltare brister på en rad områden, även om vissa förbättringar har gjorts under senare år. Det är därför bra att utskottet är enigt om att föreslå ett tillkännagivande även när det gäller denna fråga. Civilutskottet föreslår att tillkännagivandet bland annat ska innehålla en uppmaning till regeringen att göra en uppföljning av hur lagstiftningen på området fungerar, i syfte att förbättra systemet.

Uppdraget ger ett brett mandat och nämner bland annat behovet av utbildning. Det är mycket angeläget att vi får en bättre utbildning inte bara av gode män och förvaltare utan även av överförmyndare, och den ska vara likvärdig över hela landet. Det är även viktigt att upprätta ett offentligt ställföreträdareregister, ett nationellt blankettsystem och ett system för enhetlig redovisning.

Det är dock även angeläget att se över möjligheten att stärka det rättsliga skyddet för dem som har gode män eller ställföreträdare genom att införa ett kommunalt solidariskt skadeståndskrav för förmögenhetsbrott som en ställföreträdare har begått mot huvudmannen inom ramen för sitt uppdrag. Det har tyvärr hänt vid ett flertal tillfällen, även om det inte är vanligt, att gode män har förskingrat pengar för dem de varit satta att skydda.

Herr talman! För att upprätthålla tilltron till systemet är det rimligt att det finns ett yttersta skyddsnet i form av en ersättning som helt eller delvis kan gottgöra den enskilde för skador som ställföreträdaren har vållat. Den enskilde som drabbas av förskingring eller av att ställföreträdaren på annat sätt misskött huvudmannens ekonomi är i dag hänvisad till att själv utkräva

ersättning från ställföreträdaren. Även om den enskilde tilldöms ett skadestånd är det inte ovanligt att ställföreträdaren saknar tillgångar, vilket innebär att den enskilde i praktiken saknar reell möjlighet att få ersättning för en skada som ställföreträdaren vållat.

En enskild som av olika skäl får stöd från samhället ska självklart inte lida ekonomisk skada av det, och därför anser Vänsterpartiet att det rättsliga skyddet behöver förbättras. Det bör införas utökade möjligheter för huvudmannen att erhålla kompensation för skada som har vållats av ställföreträdare.

Herr talman! Sedan 2005 kan kvinnor som lever i samkönade relationer få sjukvårdens hjälp att skaffa barn genom assisterad befruktning. Det var en mycket efterlängtd reform. Det är dock inte rimligt att den mamma som är gift med en kvinna måste gå igenom en krånglig och tidskrävande process för att få föräldraskapet registrerat i domstol. Om mamman i stället är gift med en man blir han automatiskt registrerad som barnets förälder efter födseln. Det borde vara självklart att samma regler gäller oavsett om den födande kvinnan är gift med en kvinna eller en man.

I utredningen om föräldraskap vid assisterad befruktning föreslogs att det ska regleras på samma sätt för samkönade par som för olikkönade par. Den omotiverade särbehandling som råder i dag måste upphöra, och lagstiftningen måste bli könsneutral när det gäller föräldraskap.

Herr talman! Dagens familjerättsliga lagstiftning utgår i mångt och mycket ifrån heteronormativa föreställningar om hur en familj ser ut, och den innehåller många bestämmelser och antaganden kopplade till kön och sexualitet. Dessutom är många bestämmelser specifikt kopplade till modern – som alltid förutsätts vara en kvinna – och moderskapet, respektive till fadern – som alltid förutsätts vara en man – och faderskapet.

I dag ser verkligheten annorlunda ut. En familj kan bestå av två mammor eller två pappor, eller av enbart en mamma eller en pappa. Det är hög tid att anpassa lagstiftningen till verkligheten. Vänsterpartiet anser att författningar som innehåller begreppen ”mor” och ”far” bör ändras så att de byts ut mot ordet ”förälder”. Lagstiftningen måste utgå från könsneutralitet. Begreppet ”förälder” blir därigenom mer korrekt och begripligt.

Herr talman! I en stor studie från 2016 om transpersoners livssituation visade det sig att var tredje transperson hade övervägt att ta sitt liv det senaste året. Varannan transperson hade utsatts för trakasserier under de senaste tre månaderna och hade därför undvikit dagliga aktiviteter på grund av rädsla för diskriminering. Sverige är fortfarande ett land där priset är högt för den som utmanar normer om kön och könsförtryck. Normerna syns även i lagstiftningen. Sverige är ett land med ålderdomliga regler som skapar problem i transpersoners vardag, cementerar konservativa normer och skapar ohälsa. Det är hög tid att ändra på detta.

Personer som har fått ändrad könstillhörighet vill naturligtvis att det ska synas i olika former av identitetshandlingar. Det är i dag ett problem att dessa personer inte kan få sin namnidentitet ändrad retroaktivt i vissa handlingar, till exempel betyg och anställningsbevis. De tvingas därmed visa upp handlingar med den gamla könsidentiteten, vilket kan innebära att de hamnar i mycket obekväma situationer och riskerar att bemötas kränkande och diskriminerande.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att skolor, högskolor och andra samhällsinstitutioner på begäran av den enskilde utfärdar nya intyg utifrån den nya könstillhörigheten.

Regeringen vill därför snarast återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning eller vidta andra åtgärder för att se till att en person som bytt namnidentitet eller personnummer kan få dessa uppgifter ändrade retroaktivt.

Herr talman! I flera av EU:s medlemsländer är diskrimineringen av hbtq-personer fortfarande utbredd. På flera områden kan dock konkreta initiativ tas för att motverka sådan diskriminering. Till exempel bör ett samkönat äktenskap som ingåtts i ett medlemsland vara giltigt i hela Europa. Det är orimligt att ett par som ingått äktenskap i Sverige blir rättslösa om de väljer att flytta till något av de länder som i dag inte erkänner samkönade äktenskap.

Vänsterpartiet anser därför att regeringen bör verka inom EU för att samkönade äktenskap som ingåtts i ett medlemsland blir giltiga i hela unionen.

Anf. 37 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Jag vill börja med att för Liberalernas räkning yrka bifall till reservation 9 gällande föräldraskap vid assisterad befruktning.

För tids vinnande yrkar Liberalerna inte bifall till våra övriga tre reservationer, men vi står såklart helhjärtat bakom även dessa. De handlar om giftorätten vid bodelning, om testamentsregister hos Skatteverket och om elektronisk signering av dokument hos myndigheter.

Den enskilda människan är Liberalernas utgångspunkt. Målet är hennes frihet och hennes livschanser. Varje människa är unik och ska oavsett bakgrund, begåvning eller styrka få möjligheter att utvecklas.

Människan är utrustad med förnuft, känsla, samvete och ansvar. Vi har alla rätt till liv, rätt till frihet och rätt till sökande efter lycka. Samtidigt har vi alla också ett ansvar för att dessa rättigheter tillkommer var och en av oss.

Liberalerna betraktar alla människor som jämlikar, men inte som lika. Alla ska ha jämlika möjligheter att göra sina egna livsval och utvecklas som självständiga individer. Skillnader som följer av människors fria val ska inte utjämnas av politiker. Liberal rättvisa handlar om lika förutsättningar, inte om lika resultat.

Det socialliberala uppdraget är att förbättra varje individs livschanser genom att utjämna de förutsättningar som befinner sig bortom den enskildes egen kontroll. Varje individ har rätt till kunskap och grundläggande ekonomisk och social trygghet. I en dynamisk ekonomi skapas utveckling och välfärd genom att man ökar människors möjligheter. Politiken ska prioritera att öka friheten för dem som har minst frihet – detta är vår utgångspunkt.

Det är mot denna bakgrund som den liberala familjerätten formas. I betänkandet finns tre tillkännagivanden och en reservation som vi yrkar bifall till, och jag vill särskilt lyfta fram dessa saker här.

För det första vill jag säga något om förbud mot barnäktenskap. Den förra jämställdhetsministern Nyamko Sabuni skrev redan 2006 *Flickorna vi sviker*, som jag har med mig här i dag. Det är en text som jag varmt

rekommenderar till samtliga socialdemokratiska och miljöpartistiska ledamöter i riksdagen. De har nämligen svikit de flickor i Sverige som har minst frihet.

Jag vill också vända mig till Sverigedemokraterna, som här har talat om att de var först på bollen när det gäller dessa frågor. Jag vet inte vilken värld de lever i – kanske på Mars – men här på jorden var det faktiskt Liberalerna och Nyamko Sabuni som var drivande i dessa frågor till att börja med.

Det var Jan Björklund som i januari 2016 var ute och talade om barnäktenskap. Det var inte Jimmie Åkesson, någon sverigedemokrat eller någon socialdemokrat, utan det var Liberalernas Jan Björklund som var ute och tog debatten. Det var också Jan Björklund som för några månader sedan krävde att vi skulle stoppa barnäktenskapen och som fick den rödgröna regeringen att backa och göra något åt saken.

I Migrationsverkets rapport *Är du gift?* från mars 2016 redovisas 132 fall där bortgifta flickor kommit till Sverige. Man meddelade också att mörkertalet är stort – man visste inte hur många det egentligen handlar om.

I stället för att räddas fick de flesta av flickorna bo kvar med de vuxna männen. Liberalerna fick redan under hösten 2015, när migrationssituationen var som tuffast, information om att detta höll på att ske. Migrationsministern lovade i februari 2016 en utredning, men på ett helt år hände ingenting, trots den egna myndighetens nödrop. Flickorna fick bo kvar hos de vuxna männen, ofta med bidrag och stöd från kommunerna.

Då är min fråga: Var har ni i Socialdemokraterna varit under det här året? Varför har ni inte gjort någonting? Först när vi i Liberalerna väckte ett initiativ här i riksdagen – när vi helt enkelt fick nog – bestämde sig den rödgröna regeringen för att snabbutreda ett totalförbud mot barnäktenskap. Detta skedde otroligt sent. Ni reagerade otroligt långsamt, och ni svek faktiskt dessa flickor. Ni gjorde ingenting åt saken.

Jag är stolt över att Liberalerna nu har fått igenom detta tillkännagivande, med stöd av hela utskottet. Vi behöver rädda de här flickorna. Vi måste ändra lagen nu, och vi måste ta bort dessa flickor från de här männen och från hemmet som de delar med dem.

Vi i Liberalerna kommer att fortsätta att vara drivande för att se till att förbudet blir verklighet. Vi kommer också att fortsätta att vara drivande för att de flickor som nu lever i barnäktenskap med äldre män får stöd från samhället. Liberalerna tänker inte svika dessa flickor, vilket Socialdemokraterna och Miljöpartiet har gjort under ett helt års tid.

Den andra punkten gäller månggifte. Månggifte är oförenligt med den liberala synen på äktenskap och jämställdhet. Vi i Liberalerna vill därför att det även i fortsättningen i Sverige ska vara olagligt att ingå månggifte. Ändå finns det nästan 300 fall av bigami och polygami registrerade hos Skatteverket. Detta anser vi i Liberalerna vara helt oacceptabelt.

Det är Liberalernas mening att månggiften inte ska erkännas i Sverige, oavsett om dessa har ingåtts innan eller efter att man kom till Sverige. Myndigheterna ska inte heller göra enkla summariska prövningar och sedan påstå att det inte innebär ett erkännande att registrera människor som gifta med flera personer. Människor i Sverige anser att man är gift om man hos Skatteverket är registrerad som gift.

Enligt Liberalernas mening strider detta mot lagens krav på jämställdhet mellan könen. Dit hör bland annat den familjerättsliga principen om likabehandling av makar och regeringsformens krav att ingen får missgynnas på grund av sitt kön, vilket även kommer till uttryck i Europakonventionen. Enligt vår mening strider det också mot *ordre public*.

Liberalerna välkomnar därför tillkännagivandet i dag om att utreda hur månggiften erkänns. Vi är beredda att stärka lagen för att stoppa månggiften om utredningen visar att det behövs. Jag vill också ge en eloge till Moderaterna, som är det parti som har lyft upp frågan här i Sveriges riksdag.

Den tredje punkten rör rätt till assisterad befruktning. Liberalerna anser att den omotiverade särbehandling som i dag råder mellan par som har fått barn genom assisterad befruktning måste ändras. Familjelagstiftningen måste bli könsneutral och regleras så att den ger samkönade par samma rättigheter som andra.

Sedan 2005 kan kvinnor som lever i samkönade relationer få sjukvårdens hjälp med att skaffa barn genom assisterad befruktning. Den födande kvinnans partner av samma kön blir i dessa fall – förutsatt att hon har samtyckt till behandlingen – barnets andra juridiska förälder, genom att bekräfta detta på samma sätt som en man som är sambo med en kvinna som föder barn får göra.

Om mamman är gift med en man blir han automatiskt registrerad som barnets förälder efter födseln, men om mamman i stället är gift med en kvinna måste hon genomgå en krånglig, tidskrävande och förnedrande process för att föräldraskapet ska registreras i domstol.

Det är helt orimligt att behålla ett system som missgynnar samkönade par, och därför kommer vi att yrka bifall till vår reservation. Jag ställer mig funderande till varför Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte stöttar dessa motioner i Sveriges riksdag, och jag vill gärna att de ger svar på detta i sina anföranden här i dag.

Den fjärde punkten gäller heltäckande översyn av överförmyndar-, godmans- och förvaltarsystemet.

Under en följd av år har det med jämna mellanrum uppdragats brister i tillsynen av hur gode män och förvaltare sköter sina uppdrag. Personer som inte kan sköta sina angelägenheter har rätt till ett väl fungerande och rättssäkert system. Det är de som mest behöver frihet och stöd som ska få stöd.

Det finns tydliga tecken på att systemet brister och att det är ojämnt runt om i landet. Liberalerna anser därför att det behövs en total översyn av systemet med kommunala överförmyndare, gode män och förvaltare.

Behovet av denna översyn har blivit än mer uppenbart när det gäller ensamkommande barn och ungdomar. De borde tilldelas en god man på en gång. Eftersom Centerpartiet och många andra redan har tagit upp detta i kammaren i dag tänker jag inte ägna mer tid åt den saken.

När det gäller liberal familjerätt vill jag betona att det är de som har minst frihet som behöver mest stöd av staten. Det är detta som vi liberaler tänker fortsätta att arbeta för här i Sveriges riksdag.

(Applåder)

Anf. 38 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Som vi hörde här framhåller Liberalerna att de minsann var före Sverigedemokraterna i den här frågan. Sverigedemokraternas förslag 2015 var att ta bort alla pysventiler som finns när det gäller barnäktenskap. Det röstade Liberalerna, Folkpartiet eller vad partiet nu hette på den tiden, emot. Det går att ta fram röstresultatet från riksdagen, så kan man se hur vi röstade.

Liberalerna framhåller att då var de ju ute och pratade om det här. Men är det då bara munväder som räknas? Är det inte hur vi röstar här i riksdagen som är det viktiga?

Den 4 mars 2015 höll inte Liberalerna med Sverigedemokraterna om att det behövde tas bort några pysventiler. Tvärtom satt de tysta och nämnde över huvud taget inte frågan, vad jag minns, trots att problemet var tydligt redan innan dess. Sveriges Television, Sveriges Radio, Aftonbladet och Avpixlat hade skrivit om att det registrerades gifta från 15 år och uppåt, så det var allmänt känt. Jag förstår därför inte hur man nu helt plötsligt kan påstå att det var Liberalerna som var först, samtidigt som man i riksdagen röstar emot vårt förslag.

Anf. 39 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Jag ska berätta för Mikael Eskilandersson lite om hur det fungerar i svensk politik. När man vill ha makt i Sverige brukar man oftast dela makten med andra partier, men ingen vill sitta med er i en regering eftersom ni i grunden är ett oseriöst och rasistiskt parti.

Låt mig då komma till hur det fungerar. Liberalerna har sedan många år tillbaka, sedan Nyamko Sabuni skrev boken *Flickorna vi sviker*, varit drivande i frågan om att förbjuda alla typer av barnäktenskap. Det fanns hål i lagstiftningen, som Alliansen ärvde från den tidigare rödgröna regeringen. Från Liberalernas sida kämpade vi stenhårt för att få igenom ett heltäckande förbud – det gjorde också andra partier i Alliansen – men det fanns inte en samsyn i frågan. Men det Liberalerna fick igenom 2014 var en stark förbättring av lagstiftningen. Vi var inte överens, men i en regering måste man kunna kompromissa.

Jag är stolt över och nöjd med de förändringar som vi gjorde 2014. Men det var inte tillräckligt, och det betonade vi redan då. Vi betonade det också i Sveriges riksdag när vi senare hamnade i opposition, och vi har motionerat i de här frågorna. Men vi tänker absolut inte samarbeta med ett parti som hänvisar till Avpixlat som en källa till varför vi ska göra saker.

Avpixlat är en rasistisk sida på nätet, där jag bland annat har blivit kallad babian, så jag förstår inte riktigt varför du anser att det är en bra grund att använda när man ska forma politik. Jag tycker att man ska lyssna på experterna. Experterna heter GAPF och Varken hora eller kuvad. Det råkar också vår tidigare jämställdhetsminister Nyamko Sabuni vara. Hon har skrivit boken *Flickorna vi sviker* och tog upp de här frågorna när ni inte ens fanns i Sveriges riksdag. Ni fanns väl i någon typ av källarlokal och spred rasistisk propaganda på den tiden.

Låt oss vara sanningsenliga med hur det funkar i politiken i verkligheten. Vi ville ha de här förändringarna hela tiden. Men i en regering måste man kompromissa, och det vi fick igenom 2014 var väldigt bra.

(Applåder)

Anf. 40 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Det där var väl för dåligt! Var det inte det?

Här pratar vi i Sveriges riksdag om hur det fungerar i politiken. Det viktigaste uppdrag vi har som riksdagsledamöter är att sitta och rösta för eller emot de förslag som läggs fram. År 2015 fanns det inte ens ett förslag från Liberalerna för att få bort pysventilerna. Liberalernas företrädare säger att det var ju bara Avpixlat och sådana hatsajter som hade påtalat det här, men om han hade lyssnat på vad jag sa hade han uppfattat att det också var Sveriges Television, Sveriges Radio och Aftonbladet. År SVT och Sveriges Radio också hatsajter, eftersom de inte är trovärdiga källor? Nyamko Sabuni och det hon eventuellt har sagt en gång i tiden är tydligen mer trovärdigt än vad Sveriges Radio eller Sveriges Television rapporterade strax före debatten 2015.

Det var helt tydligt att det inte fanns något förslag från Liberalerna eller något annat alliansparti. Därför var man helt enkelt tvungen att sänka Sverigedemokraternas förslag och sedan lägga fram egna förslag som gick ut på precis samma sak. Detta fördröjde hela frågan två år. Det är tydligt för vem som helst som är det minsta insatt.

Då kan man alltid slänga sig med munväder, beskyllningar och diverse epitet. Men faktum kvarstår: Liberalerna hade inget förslag 2015 utan var tvungna att gå tillbaka och kopiera SD:s förslag och lägga fram det i kamraren. De fick sedan stöd för det.

Anf. 41 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Det är lite intressant att Sverigedemokraterna står här och försvarar Sveriges Radio och Sveriges Television. Ni brukar ju vara de första att kritisera dem, medan ni hyllar Avpixlat i normala fall.

I grund och botten har Liberalerna varit drivande och haft den här åsikten under alla år sedan Nyamko Sabuni kom in i svensk politik. Att vi inte motionerade i frågan 2014 kanske berodde på att vi lämnade regeringen och behövde formulera om vår politik.

Jag var ny ledamot i Sveriges riksdag 2014 och kanske inte kunde täcka alla områden. Men att vi var tydliga i denna fråga från dag ett finns det ingen som kan betvivla. Att ni är grumliga i frågan från dag ett är det heller ingen som kan betvivla. Ni gör inte det här för att ni vill de här människornas bästa, för ni vill inte att de ska komma hit över huvud taget. Ni vill inte hjälpa andra människor.

Från Liberalernas sida är vi tydliga med att vi vill ha en flyktingpolitik med både hjärta och hjärna, och vi vill att människor som kommer hit ska få frihet.

Ni har en politik som går ut på att straffa människor med min bakgrund. Och ni stöttar Avpixlat, bland annat genom era riksdagsledamöter, som kallar andra ledamöter här inne för olika typer av fula saker hela tiden.

Det finns ingen i Sverige som kan betvivla att Liberalerna är ett parti som står upp för utsatta flickor och särskilt när det kommer till hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns inget annat parti i Sveriges riksdag som gör det med samma kraft som Liberalerna. Du kan få måla upp en bild av hur jag inte gjorde mitt jobb 2014. Nej, jag kanske inte gjorde ett tillräckligt bra jobb då, absolut. Men att säga att Liberalerna inte står bakom det här är bara löjligt. Det finns ingen med kunskap i frågan som skulle kunna betvivla det över huvud taget.

Ring till GAPF eller till Varken hora eller kuvad och fråga vilket parti det är som jobbar bäst med de här frågorna! Inte är det Sverigedemokraterna, kommer de att säga. De kommer att skratta er i ansiktet om ni säger det. Det är ju Liberalerna som har varit drivande i de här frågorna under alla år och kommer att fortsätta att vara det, medan ni kommer att sitta här och gnälla i riksdagen.

Anf. 42 EVA LINDH (S):

Herr talman! Familjer kan se väldigt olika ut. Runt en tredjedel av de svenska barnen lever i dag i en sorts familj som är annorlunda än den traditionella kärnfamiljen. Man kan leva med en ensamstående förälder eller i en regnbågsfamilj eller stjärnfamilj. En majoritet av barnen som föds i dag föds av en förälder som inte är gift.

Familjesituationerna kan se annorlunda ut i dag, därför att normerna har förändrats. Vårt samhälle av i dag tillåter människor att välja sitt eget sätt att leva sitt liv i större utsträckning än tidigare.

När världen utvecklas behöver politiken vara med och förhålla sig till och följa utvecklingen och fatta beslut. Det blir kanske särskilt tydligt inom familjerättens område. Utvecklingen ställer krav på oss att ha en modern lagstiftning som är anpassad för de nya familjerna och nya förutsättningar och att vi har lagar och regler som underlättar för människor, för hur vi stiftar lagar och ger förutsättningar handlar om ett sätt att forma samhället och bemöta människor.

Familjerätten ska utgå från barnets bästa och alla människors lika rättigheter och möjligheter, oavsett kön och sexuell läggning. Bland annat var beslutet att ge personer av samma kön samma rätt att ingå äktenskap som två personer av olika kön ett viktigt beslut. Det kan tyckas vara en självklarhet. Som socialdemokrat är jag övertygad om vikten av alla människors lika värde och rätt, vilket också innebär rätten att få älska och dela sitt liv med den man vill.

Det är också viktigt att samhället fortsätter att utvecklas för att kunna ge människor möjligheter till likvärdiga villkor. Särskilt viktigt är det att ge barnen förutsättningar till en trygg uppväxt, oavsett hur familjen som de växer upp i ser ut.

Herr talman! Många är de som har framfört önskemål om att förenkla och modernisera frågor kring föräldraskapet, om föräldrarna inte är gifta när de väntar och får barn tillsammans. Frågan om en föräldraskapspresumtion som även omfattar partnern i ett samkönat par är nästa steg, en könsneutral föräldraskapspresumtion.

Därför är jag glad över att regeringen har fattat beslut om att se över föräldraskapets regler om fastställande av föräldraskap – detta för att få en mer jämlik och modern lagstiftning som just är anpassad efter barnet och dess familj. Anledningen till att detta är viktigt är inte bara för att förenkla utan också för att undvika sorgliga fall där ett nyfött barn står utan vårdnadshavare.

Herr talman! Antalet nationella adoptioner uppgår till ca 350 per år. Den vanligaste formen är närståendeadoption, även kallad styvbarnsadoption, men det förekommer också att familjehem adopterar ett barn som har varit placerat där under längre tid.

Ett annat alternativ för familjehemsplacerade barn är att vårdnaden överflyttas till familjehemsföräldrarna, vilket socialnämnden ska överväga när ett barn varit placerat mer än tre år i samma familjehem.

Individuella bedömningar behöver göras av vad som är bäst för det enskilda barnet för att skapa en trygg uppväxt.

Just nu bereds en utredning om modernare adoptionsregler på Regeringskansliet. Det är bra.

Herr talman! Många i vårt samhälle har viljan men inte förmågan att själva ta hand om allt som behövs för att klara sig i vardagen. Man kan få en ställföreträdare i form av en god man eller förvaltare om man på något sätt är förhindrad att bevaka sin rätt eller ta hand om sig och sina angelägenheter. Möjligheten att få god man eller förvaltare är viktig för att alla människor i Sverige ska få likvärdiga rättigheter oavsett förmåga.

Eftersom en god man eller förvaltare är avgörande för den enskildes välfärd och eftersom det har varit svårt att rekrytera gode män eller förvaltare behövs en översyn av funktionen. Samhället är också mer komplext i dag. Därför behöver en särskild struktur för stöd och utbildning utformas.

I ett antal fall med ställföreträdare har det tyvärr förekommit oegentligheter, vilket också uppmärksammats i medierna. Även om antalet är förhållandevis litet är det inte acceptabelt. Därför krävs det en översyn för att se över de befintliga lagarna och se om ytterligare insatser behövs för att stärka tillsynen. Samverkan är också viktigt i detta hänseende. Det är därför välkommet med en översyn av lagstiftningen och att systemet överlag ses över.

Herr talman! Vi vet inte det exakta antalet barnäktenskap i världen. Många registreras inte, och en del ingår också informellt. Men enligt en bedömning ingår 14 miljoner barn runt om i världen äktenskap varje år.

Äktenskapet innebär för många ett hinder för fortsatt utbildning men framför allt hälsorisker i samband med graviditet och förlossning.

Barnäktenskap är ett brott mot barns rättigheter och strider mot FN:s barnkonvention. Trots att de flesta regeringar i världen har skrivit under denna förekommer barnäktenskap fortfarande runt om i världen.

I Sverige råder en bred samsyn i fördömandet av barnäktenskap. Barnäktenskap och tvångsäktenskap är inte för barnets bästa och medför många svårigheter för de barn och unga som drabbas. Barn ska inte vara gifta; barn ska vara barn. Ingen ska tvingas in i äktenskap.

Regeringen tar arbetet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap på stort allvar, och det har redan gjorts ett antal insatser. Nu är vi också överens om ett tillkännagivande om att se över lagstiftningen och följa upp och utvärdera för att ytterligare begränsa möjligheten till barnäktenskap och tvångsäktenskap.

Herr talman! Familjerätten berör många väldigt nära. Jag tänker ofta på de kvinnor och män jag har mött som under hela sina liv har kämpat för rätten att skapa sina liv efter sina egna förutsättningar.

Jag har mött äldre som har varit glada för sina barns eller barnbarns möjlighet att föda barn utan att vara gifta, något som för ett sekel sedan innebar stora svårigheter för både moder och barn.

Jag har mött människor som har beskrivit lycka över att få möjlighet att leva med den de själva har valt, oavsett kön eller sexuell läggning.

Familjerätten kräver dock en lagstiftning som är i takt med tiden. Låt oss därför gå vidare och utveckla en familjepolitik för framtiden.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Prot. 2016/17:84

22 mars

Familjerätt

Anf. 43 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag finner det glädjande och fascinerande att allianspartierna på så många som fyra områden har förmått regeringspartierna att följa vår linje och medverka till fyra tillkännagivanden. Det är bra.

Men när det gäller punkten som rör möjligheten för par att få bli föräldrar vid assisterad befruktning finns en reservation från tre av allianspartierna och Vänsterpartiet. Det är bra att vi har en blocköverskridande samsyn i dessa frågor. Det är dock ytterst förvånande att regeringspartierna inte följer just denna linje. Med tanke på allt som sägs och påstås i denna debatt borde det vara angeläget att även i detta göra en sådan markering.

Under lång tid har det varit så att en mamma som är gift med en man automatiskt blir förälder. Vi har också tidigare diskuterat möjligheten för ett sambopar att presumeras vara föräldrar redan innan barnet är fött.

Men i en situation där personer genomgår en behandling som innebär att de kan få ett barn tillsammans behöver de, trots att de båda är överens och betraktar sig som föräldrar, gå igenom en krånglig process för att båda ska kunna presumeras vara föräldrar, om behandlingen har genomförts legalt i Sverige.

Hur kommer det sig att regeringspartierna inte vill tillmötesgå oss på just denna punkt? Det borde ju vara angeläget för alla människor att få klarhet i detta.

Anf. 44 EVA LINDH (S) replik:

Herr talman! Jag tycker också att det är en viktig fråga. För de barn som föds genom assisterad befruktning är det självklart viktigt att föräldraskapet fungerar och är för barnets bästa.

Låt mig förtydliga att när det gäller assisterad befruktning ingår inte den fråga som vi nu talar om i den svenska hälso- och sjukvården och det stöd man får. Jag uppfattade det dock som att frågan om föräldraskap vid assisterad befruktning ingår i den översyn som regeringen berättade om i fredags.

Anf. 45 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Eva Lindh för svaret.

Utifrån vad regeringsföreträdarna säger i denna fråga är det tydligt att vi är överens i sak. När ministern pressas av frågor som har ställts lovar han i sitt frågesvar att återkomma, och tydligen har man presenterat en utredning denna vecka.

Då borde det vara naturligt att låta de partier som står bakom detta hjälpa till med att göra markeringen att det är angeläget att denna fråga rör sig framåt.

Jag finner det mycket märkligt att det inte råder en stor enighet i just detta fall när det gör det på andra områden, och det vill jag markera.

Jag undrar fortfarande hur det kommer sig att vi inte är överens i just dessa ambitioner, Eva Lindh.

Anf. 46 EVA LINDH (S) replik:

Herr talman! Vi är överens. Jag tycker som sagt att det är en viktig fråga.

Jag visste ju att regeringen skulle komma med en utredning, så när betänkandet hanterades i utskottet och när vi diskuterade hur vi skulle ta ställning i frågorna gjorde vi det med vetskapen om att en utredning var på gång. Det var vi nöjda med.

Jag ser fram emot utredningen och vad den kommer att presentera framöver.

Anf. 47 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman, åhörare och eventuella tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar långsiktigt med att förbättra Sverige och världen på alla politikområden.

Eftersom Miljöpartiets ordinarie ledamot i civilutskottet är förhindrad att närvara här i dag har jag hoppat in som ersättare i betänkandebatten, om ni i utskottet undrar.

Civilutskottets betänkande *Familjerätt* innehåller ett stort antal viktiga och intressanta frågeställningar som berör alla medborgare, som redan har påpekats här, trots att många inte reflekterar över det.

Där behandlas exempelvis ett flertal olika aspekter på vigsel- och äktenskapsfrågor, frågor om skilsmässa och bodelning, faderskapsfrågor, adoptions- och vårdnadsfrågor och även en spännande fråga som var ny för mig, nämligen könsneutrala författningar, vilket var mycket intressant att läsa om.

Betänkandet är ett motionsbetänkande som behandlar ungefär 190 olika yrkanden från de två senaste allmänna motionstiderna, så det är inte konstigt att det mesta från födelse till livets slutskede behandlas. Jag såg även att den gamla frågan om särkullbarn finns med. Den handlar mycket om efterlevande makars arvsrätt och har funnits med tidigare.

Herr talman! För nästan ett år sedan, den 26 maj 2016, organiserade civilutskottet en offentlig utfrågning på temat om familjerätten är i takt med tiden. Det är ett väldigt bra namn på en utfrågning. Några av de frågeställningar som tas upp i betänkandet debatterades under denna utfrågning av fem juridiskt erfarna personer med olika bakgrund. Som lite utomstående kan jag, efter att ha tittat på materialet, inte påstå annat än att utskottet har arbetat grundligt med betänkandet om familjerättsfrågor.

Med tanke på att betänkandet innehåller 34 beslutspunkter kanske man inte ska klaga på att dessa har föranlett 17 reservationer. Ni som har lyssnat har hört att man ändå har varit hyfsat överens i utskottet.

Vi lever i en tid med stora utmaningar. De grundläggande förutsättningarna för familjen hotas. Halten av klimatgaser i jordens atmosfär har aldrig varit så hög som i dag. Den biologiska mångfalden är hotad, och skövlingen av orörda områden på planeten fortsätter.

Matjorden spolats ut i haven på de ställen där skyfall blivit vanliga. På andra ställen på planeten, där torkan har tagit över, blåser matjorden ut i haven. De viktigaste kornbodarna för familjens försörjning försaltas när havsvattnet sakta tränger in i floddeltaområden.

I ett globalt perspektiv kan kanske våra frågor kring familjepolitiken ibland kännas försumbara, men vi får aldrig glömma att även i Sverige påverkas familjens villkor av det som sker på hela planeten. När samhällen

hotas brukar medborgarna och politikerna ha lättare för att sluta sig samman och nå konsensus. Det är ett politikerord som är en omskrivning för en kompromiss där man är tämligen överens och eniga i en fråga.

När jag läste betänkandet tänkte jag, trots de 17 reservationerna, att det är ett litet tecken på en sådan tendens mot konsensus i den svenska politiken. I betänkandet finns nämligen fyra tillkännagivanden som utskottet är överens om.

För er som inte har lyssnat på en riksdagsdebatt tidigare vill jag bara säga att när riksdagen riktar ett tillkännagivande brukar det uppfattas som något viktigt. Det är en uppmaning eller egentligen ett uppdrag till regeringen. För oss här i kammaren brukar detta höra till höjdpunkterna – lite hot stuff som kan ge rubriker i tidningarna.

Hela utskottet står alltså bakom de fyra tillkännagivandena, och det var det jag syftade på när jag talade om en liten tendens i utskottet mot konsensus. Det är inte brukligt att regeringspartiernas riksdagsgrupper ställer sig bakom tillkännagivanden till regeringen. Antingen är detta ett tidens tecken, eller också är det en naturlig följd av att vi har en feministisk regering som söker breda överenskommelser i så många frågor som möjligt.

Tillkännagivandena handlar om barnäktenskap, månggifte, vårdnadsutredningar samt gode män och förvaltare.

Eftersom jag inte har deltagit i beredningen av utskottets betänkande utan har blivit inlånad enbart för denna debatt tänker jag inte fördjupa mig alltför mycket i vart och ett av de olika ärendena, för då är det risk att jag gör bort mig. Min kunskap är inte så djup på detta område längre; man glömmar ganska snabbt när man byter utskott.

Frågan om barnäktenskap handlar alltså om att regeringen får ett uppdrag att återkomma till riksdagen med ett lagförslag om att ytterligare begränsa de möjligheter som i dag finns i lagen att i undantagsfall erkänna barnäktenskap och tvångsäktenskap.

Regeringen arbetar redan med att göra FN:s barnkonvention till svensk lag för att på så vis ytterligare stärka barnens rättsliga ställning. Vi hade ett seminarium om detta här i riksdagen i dag på morgonen – ett av alla de frukostseminarier som ordnas här.

Jag kan tycka att det är lite märkligt att möjligheten finns. Grundprincipen är ju att barn är barn fram till dess att de fyller 18. Jag tycker att den diskussion som har varit här i dag om vem som var först och så vidare känns lite märklig. Jag har bekanta som har ägnat sig åt släktforskning, så jag vet att barnäktenskap har varit förbjudet i över hundra år men att det har funnits undantag.

Jag har sett brev där underåriga barn skrev till kungen för hundra år sedan därför att flickan blev med barn och de ville behålla barnet. Då hade kungen möjlighet att tillåta dem att gifta sig trots att de inte var 18 år för att de skulle kunna behålla barnet. Detta kan vara en sak att tänka på. Det finns en lång, i alla fall mer än hundraårig, erfarenhet i vårt land av att det kan finnas förutsättningar, villkor och situationer som man kan ta hänsyn till när man diskuterar barnäktenskap.

Familjerätten har utvecklats mycket, men giftermål får fortfarande inte ingås före 18-årsdagen enligt det generella regelverket. Under de senaste åren har ett stort antal människor kommit till Sverige, och de har med sig en annan kultur där de normer som har legat till grund för vårt förhållningssätt inte är självklara, även om det har funnits en möjlighet till

barnäktenskap före 18 års ålder i vårt land. Jag menar att det är därför som denna fråga har fått ny aktualitet, men med ett lite annat innehåll.

Jag nämnde barnkonventionen, och vårt åtagande enligt denna konvention är svårt att förena med att allt fler barn i vårt land lever som gifta fast de har långt kvar till 18-årsdagen. I vilken utsträckning dessa äkten- skap har ingåtts frivilligt är naturligtvis oerhört svårt att avgöra, men jag tycker att detta egentligen är ganska ointressant eftersom grundprincipen är att ingen under 18 ska leva som gift i Sverige, åtminstone inte utan väl- digt speciella anledningar.

Regeringen har tillsatt en utredare som ska titta på hur den här proble- matiken kan hanteras, så arbetet är som jag förstår det igång. Utskottet har även satt ett datum för när man förväntar sig att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag i den här frågan. Det är bra, för vi måste se till barnens rättigheter att få leva som barn. Vi måste ta detta på allvar om vi ska kunna påstå att vi lever upp till barnkonventionen.

Herr talman! Vi har här i dag hört sägas att över 300 personer lever i Sverige folkbokförda som gifta med mer än en person, vilket inte heller står i överensstämmelse med de normer vi har i Sverige så som de uttrycks i lag. Månggifte är faktiskt kriminaliserat i Sverige. Även här anser utskot- tet att regeringen ska se över hur vår lagstiftning kan behöva justeras för att säkerställa att den gällande rätten inte undergrävs på något sätt. Jag kan inte låta bli att kommentera att jag tycker att det är lite märkligt att vi kan ha registreringar som tillåts men som redovisar någonting som strider mot lagen. Men det finns säkert skäl till det.

Nu har jag inte hunnit sätta mig in i alla detaljer i hur utskottet resone- rar när det gäller det tredje tillkännagivandet. Men jag har förstått att det handlar om att ta till vara delar av det som framkom när man utvärderade 2006 års vårdnadsreform i 2014 års vårdnadsutredning. Det jag kan läsa mig till är att utskottet har fokuserat på att barn kommer i kläm i vårdnads- tvister. Jag kan inte annat än säga att jag tycker att det är väldigt bra om det här tillkännagivandet nu får effekten att det går snabbare att synliggöra barnrättsperspektivet ytterligare. Vi håller ju som sagt på med att få in barnkonventionen som lag i Sverige. Den processen kommer säkert också att bidra till att det här förbättras. Det är en utveckling i rätt riktning.

Det fjärde tillkännagivandet handlar om överförmyndare, gode män och förvaltare. Jag har minnen av att detta har varit en långkörare tidigare. Det är väldigt många ledamöter som har motionerat kring det här. Jag kan konstatera att jag faktiskt själv har med en motion där som jag hade glömt bort.

Bristerna i systemet med gode män och förvaltare har varit på tapeten väldigt många gånger. De dyker då och då upp som skandaler i tv och kan vara ganska hårresande, tycker jag. Det är väldigt bra att regeringen nu har fått ett mycket brett uppdrag – som jag uppfattar formuleringen – att titta på den här problematiken. Även där har man redan varit igång.

Eftersom jag inte är ledamot i utskottet ska jag inte gå in på så väldigt många av reservationerna och diskutera dem, som några andra har gjort, för jag har inte hunnit sätta mig in i dem riktigt. Men jag vill kommentera någonting som jag tycker är intressant. Det finns ingen reservation på om- rådet, men jag vill ändå säga något om det här med särkullbarn. När jag läser utskottets utfrågning från maj 2016 tycker jag att det är slående hur oerhört svårt vi har att väga nackdelar och fördelar mellan parterna i de här

konflikterna. Där presenteras lite olika modeller för hur man skulle kunna tackla det här med vad som är rättvisa när arv ska fördelas mellan parter med olika status. Men utifrån den rapporten tycker jag också att man kan ifrågasätta om det egentligen finns någon rättvisa i sådana situationer.

Jag vet att det återkommande har motionerats om det här under åren. Jag anser att det inte bara handlar om den efterlevande makans situation. Det kan faktiskt gälla makens situation också. Men sedan är det också så att det här i ökad utsträckning handlar om konflikter mellan bröstavingar och särkullbarn, konflikter som kan vara livslånga och oerhört sorgliga. Med de nya familjestrukturer som vi nu har kan jag tänka mig att vi i framtiden även kommer att ha konflikter mellan särkullbarn från olika särbarnkullar i våra stjärnfamiljer och vad vi nu kallar dem. När det gäller den här problematiken tyckte jag verkligen att er utfrågning gav ett svar, nämligen att familjerätten åtminstone i den här frågan inte är i takt med tiden, herr talman.

Jag yrkar avslag på de 17 reservationerna och bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 48 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Hur många testamenten blir inte uppdagade? Det kan vi naturligtvis inte veta än. Testamenten är inte enbart till för att rika människor ska dela ut tillgångarna när de går bort. Testamenten är till för alla människor som vill underlätta för sig själva och sina kvarlevande och göra processen med fördelningen av tillgångarna så enkel som möjligt. Därigenom kan man undvika eventuella släktfejder.

I dag saknar vi i Sverige ett statligt nationellt register över testamenten. Det finns i och för sig många privata alternativ, men dessa är ofta knutna till någon begravningsbyrå eller till något företag som vill tjäna pengar på att förvara testamentet. Ett oberoende frivilligt register för hanteringen av testamenten borde vara att föredra, då det är mycket viktiga värdehandlingar. Det kan handla om allt från obetydliga värden till värden i mångmiljonklassen, exempelvis fastigheter, skog, företag, aktier och andra värdepapper. Listan kan göras lång, som ni hör.

Det finns en efterfrågan på att ha ett statligt testamentsregister, då det i ett flertal fall varit så att man inte gått rätt till väga eller att testamenten rent av försvunnit. Många tror att det räcker om man kopierar testamentet och delar ut kopiorna till nära och kära. Men det gör det inte. Det är endast originaltestamentet som gills.

Detta frivilliga register ska vara till för att den enskilde ska kunna säkerställa att dennes testamente inte försvinner eller aldrig blir hittat. Vi sverigedemokrater var först med att lyfta frågan i en kommittémotion efter att jag själv hade väckt en enskild motion i frågan. Ni här i församlingen vet att man kan göra det under den allmänna motionstiden. Nu är det glädjande att andra partier här inne i salen, herr talman, har insett behovet av ett statligt register.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 10 Konsulär krisberedskap

Utrikesutskottets betänkande 2016/17:UU12
Konsulär krisberedskap (skr. 2016/17:53)
föredrogs.

Anf. 49 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Det är inte så att det finns några stora åsiktsskillnader i vad olika partier här i Sveriges riksdag tycker om det som kallas för konsulär krisberedskap. Tvärtom är skillnaderna så små att det nog inte hade blivit någon debatt alls i dag om det hade gällt i stort sett vilket annat ärende som helst. Men bakom den ganska tekniska och torra rubriken *Konsulär krisberedskap* döljer sig viktiga frågor som ytterst handlar om svenska medborgares möjligheter att få hjälp om de befinner sig i en annan del av världen och där hamnar mitt i en kris eller en katastrof.

Herr talman! Det är inte för att debattera för eller mot något som jag begärt ordet i dag. I stället handlar det om att när något oförutsett väl händer är frågan om konsulär krisberedskap viktig. Ytterst kan den till och med vara livsavgörande. Det handlar om frågor om skyldigheter och rättigheter som är viktiga att känna till för en svensk medborgare som reser utomlands. Det här inlägget gör jag inte för att i första hand debattera utan mest för att informera.

Ger man sig ut på resa utomlands är det viktigt att veta att man har ett långtgående eget ansvar för att genom reseförsäkringar och annat ha skydd vid sjukdom, olycksfall eller i värsta fall dödsfall. Var och en som reser utomlands har ett eget ansvar att innan resan informera sig om Utrikesdepartementets reserekommendationer för det aktuella landet.

Är det så att UD avråder från resa till landet i fråga gäller inte normala reseförsäkringar. Har man bokat en resa kan man i vissa fall få tillbaka det man betalat. En reseavrådan innebär också att man inte kan förvänta sig hjälp av svenska myndigheter att ta sig ut ur landet om läget där så skulle kräva. Mer information om skyldigheter och rättigheter i det här fallet kan man hitta på Utrikesdepartementets hemsida i avdelningen UD:s reseinformation.

Befinner man sig som svensk medborgare utomlands och det inträffar en större kris eller katastrof har man enligt en lag som började gälla i sin nuvarande form den 1 augusti 2010 rätt att få hjälp av svenska myndigheter. Men exakt vad som är en större kris eller katastrof är inte angivet i lagtexten. Att det inte görs beror på att det alltid är svårt att förutse i förväg exakt vad som kan inträffa. Hade det funnits exakta regleringar i lagtexten av vad som räknas skulle det i själva verket kunna innebära oönskade begränsningar i möjligheterna att erbjuda hjälp.

Den enskilde har, som jag pekat på tidigare i det här inlägget, ett grundläggande ansvar för sin egen säkerhet. Statens ansvar kommer först därefter. Detta innebär att en statlig katastrofinsats bara ska genomföras om hjälpbehoven inte kan tillgodoses på andra sätt, till exempel med hjälp av myndigheter i det drabbade landet eller via rese- eller försäkringsbolag.

För att Sverige ska kunna hjälpa svenska medborgare måste staten ha en organisation och en beredskap för att kunna gripa in och stötta svenskar vid kriser och katastrofer utomlands. Det är den beredskapen och den organisationen som Riksrevisionen har granskat och gett synpunkter på hur

den fungerar. Det har den gjort i en granskningsrapport som har sänts till regeringen. Regeringen har i sin tur gått igenom revisionsrapporten och svarat på de slutsatser som den har. Här i Sveriges riksdag behandlar vi regeringens skrivelse, i det här fallet först i utrikesutskottet, och i dag är frågan uppe i kammaren för debatt och beslut.

Det här är frågor som vi i utrikesutskottet följt noga under lång tid. Vi har också gett riksdagens utvärderings- och forskningssekretariat i uppdrag att genomföra en uppföljning av lagen om konsulära katastrofinsatser och UD:s reserekommendationer. Den 7 juni förra året överlämnade utvärderings- och forskningssekretariatet två uppföljningsrapporter till utrikesutskottet: *Uppföljning av den konsulära krishanteringsförmågan* och *Uppföljning av UD:s avrådan från resa*. Rapporternas innehåll och slutsatser är framställda av utvärderings- och forskningssekretariatets utredare.

För att återgå till Riksrevisionens granskning har syftet med den varit att bedöma om den konsulära krisberedskapsorganisationens förutsättningar att hantera en större kris utomlands är ändamålsenliga. Det handlar till exempel om organisationens utformning och förberedelser inför aktivt krisarbete samt hur insatserna följs upp så att organisationen kan stå bättre rustad inför nästa kris. Utgångspunkten är att ändamålsenliga förutsättningar skapar goda möjligheter att hantera en kris på ett effektivt sätt.

Riksrevisionen bedömer att den konsulära krisberedskapsorganisationen är ändamålsenligt organiserad. Bedömningen grundas framför allt på att det finns en tydlig ansvarsfördelning inom organisationen, att det finns en särskild beredskapsgrupp på UD som arbetar löpande med krisberedskapsfrågor och att olika förstärkningsresurser vid behov kan kallas in med kort varsel.

Men Riksrevisionen ser också några punkter i arbetet som kan förbättras. Det som de pekar på är att UD bör genomföra årliga krisberedskapsövningar, att UD bör fortsätta att utveckla systematiken, strukturen och dokumentationen när det gäller utvärderingar och att UD bör säkerställa att samtliga beredskapsansvariga är införstådda med uppdraget och får tillräcklig utbildning.

Regeringen delar uppfattningen att krisberedskapen bör övas varje år. Utrikesdepartementet har tagit fram en modell för utvärdering av den konsulära enhetens arbete i samband med kriser. UD anser att den konsulära grundutbildningen ger en god bild av vad det innebär att hålla beredskapen på en utlandsmyndighet.

I utrikesutskottet välkomnar vi det arbete som regeringen har gjort bland annat inom utrikesförvaltningen sedan lagen om konsulära katastrofinsatser trädde i kraft 2010 och som har bidragit till att Riksrevisionen bedömer att den konsulära krisberedskapsorganisationen är ändamålsenlig och resurseffektivt organiserad.

Men bra kan bli bättre. Därför är det glädjande att regeringen har tagit till sig de synpunkter och förbättringsförslag som Riksrevisionen gett. Detta kommer att stärka den svenska beredskapen att bistå svenska medborgare som befinner sig utomlands och råkar ut för en kris eller katastrof.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag återigen påminna om det långtgående egna ansvaret. Ska man resa utomlands ska man ha ett giltigt pass, kontrollera UD:s reseinformation om landet man tänkt åka till och ha en reseförsäkring, och i de flesta hemförsäkringar ingår en bra sådan. Man

kan även vid behov behöva vaccinera sig. Det kan vi också påminna om. Ska man stanna längre i ett land behöver man troligtvis en särskild försäkring. Det har man skyldighet att själv undersöka.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i utrikesutskottets betänkande nr 12 och önska alla svenskar som åker utomlands en trevlig och säker resa där inget oförutsett händer.

Anf. 50 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Som framgick av Kenneth G Forslunds anförande har Riksrevisionen granskat utrikesförvaltningens förutsättningar att hjälpa svenskar utomlands vid större kriser. Granskningen visar att det är viktigt att krishantering kommer igång så snabbt som möjligt så att hjälp inte dröjer men också så att information om vad som händer når ut. Det är Utrikesdepartementet som har det operativa ansvaret för krishantering tillsammans med den svenska ambassaden i det berörda landet.

Den konsulära krisberedskapen måste naturligtvis fungera i ett skarpt läge. Den organisation som nu finns har inte tidigare granskats av någon oberoende part. Vi i utskottet välkomnar därför att Riksrevisionen har gjort granskningen. Vi har också, som Kenneth G Forslund sa, beställt en granskning via utrikesutskottet.

Den granskning som Riksrevisionen har gjort visar på både styrkor och svagheter i systemet. Nu gäller det för regeringen att utifrån den analysen och rekommendationerna göra de förändringar som krävs för att vi ska ha en konsulär krisberedskap som fungerar i praktiken när det verkligen behövs.

Herr talman! Stora brister i Regeringskansliets krishantering blottades i samband med tsunamin 2004. Sedan 2010 har staten ett lagstadgat beredskapsansvar för att kunna gripa in om en större kris eller katastrof drabbar många svenskar utomlands. Det innebär i praktiken att staten under vissa förutsättningar har ett ansvar att genomföra en konsulär katastrofinsats utomlands.

Tillbaka till rapporten. Den övergripande slutsatsen är att den konsulära krisberedskapsorganisationen har goda förutsättningar att hantera konsulära kriser och att organisationen använder sina resurser på ett effektivt sätt. Men det finns ett antal områden som Riksrevisionen anser kan förbättras för att ytterligare stärka krisberedskapen inom utrikesförvaltningen.

Granskningen visar att man har dragit lärdom av de erfarenheter som finns från tsunamin. Man har också tagit till sig av kritiken. Det finns en tydligare ansvarsfördelning för krisberedskapsorganisationen. Det finns inrättade jourfunktioner, och det finns en särskild grupp på UD som arbetar med krisberedskapsfrågor.

Däremot säger man också att många av Sveriges ambassader runt om i världen behöver öva krishantering oftare än de gör i dag. Precis som rapporten visar är, utöver hög kompetens och en väl anpassad organisation, övning och utbildning avgörande för ett framgångsrikt krisberedskapsarbete. Det är av största vikt att ambassaderna övar krishantering regelbundet. Rapporten visar att hälften av utlandsmyndigheterna inte övade alls under 2015. Det är naturligtvis allvarligt, och det måste åtgärdas. Utskottet välkomnar därför att UD avser att införa krav på en årlig övning. Om det sedan kommer att genomföras på varje ambassad eller inte återstår att se.

Herr talman! Det handlar också om kunskap. Utredningen visar att det är alltför få av de beredskapsansvariga tjänstemännen på utlandsmyndigheterna som anser att de lever upp till det reglerade beredskapsansvaret. Även om resurserna alltid är begränsade, herr talman, måste de användas på ett så effektivt sätt som möjligt. Det handlar om enskilda människor. Det är inte bara svenska medborgare som detta ansvar gäller, utan det gäller också alla människor som bor i Sverige eller som har en nära anknytning till Sverige. Alla dessa måste kunna känna sig trygga med och lita på att de institutioner och skyddsnät vi har fungerar och att det finns rättigheter som är skyddade. Här gäller det att det finns en organisation som är både utbildad och övad och att det finns en klarlagd ansvarsfördelning och prioriteringar.

I takt med att vårt omvärldsläge har blivit alltmer osäkert är det vår bild att allmänheten mer och mer får upp ögonen för den enskildes ansvar för sin egen säkerhet och beredskap. Det gäller såväl här hemma som när man åker utanför Sveriges gränser. Här finns dock ytterligare insatser, inte minst informationsinsatser, att genomföra.

Vi behöver bli bättre på krismedvetenhet. Vi behöver bättre informera befolkningen om hur man som enskild ska förväntas förbereda sig om en kris skulle inträffa också om man skulle befinna sig i ett annat land. Som svensk eller som någon som har nära koppling till Sverige – man behöver alltså inte ens bo i Sverige – ska man veta vilka rättigheter och skyldigheter man har. Det gäller som sagt var man än befinner sig.

Herr talman! Utskottet välkomnar också att regeringen säger att UD kommer att utveckla systematiken kring utvärdering när det gäller utbildning, övningar och även regionmöten så att vi får en konsulär krisberedskap som lever upp till namnet.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 11 Civila samhället

Civila samhället

Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU4
Civila samhället
föredrogs.

Anf. 51 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Civilsamhället är en verksamhet, ett pågående samhällsfenomen eller hur man nu ska förklara det som är omfattande och viktigt i Sverige. Civilsamhället är allt från den lilla bostadsrättsföreningen, bridgeklubben eller konstklubben på orten där vi bor till de stora organisationerna och föreningarna som verkar både nationellt och internationellt: Röda Korset, Rädda Barnen, de politiska partierna, trossamfundet med flera. Många av dessa har egna anställda. Civilsamhället spänner över ett brett spektrum – stort som smått, brett som smalt. Det finns i runda tal 200 000 föreningar.

Civilsamhället bevarar och speglar vårt demokratiska samhälle och är en garant för våra demokratiska värderingar och människors lika värde. Det ger delaktighet till människor, och det bidrar till samhällsutvecklingen och till allas vårt väl och ve.

I dag debatterar vi kulturutskottets betänkande nr 4. Min kollega Saila Quicklund kommer senare att tala om idrotten, som är en stor del av det civila samhället.

Det pågår flera utredningar om hur friheten och särarten hos civilsamhällets organisationer ska stärkas. Det är nog så viktigt, men det är också viktigt att titta på de hinder som finns för civilsamhället. Jag tänker närmast på den reglering som ibland kan uppstå när ideella föreningar likställs med privat vinstdrivande verksamhet. Det finns också andra hinder. Vi moderater ser fram emot den skrivelse från regeringen som kommer till årsskiftet 2017/18 med förslag utifrån betänkandet *Palett för ett stärkt civilsamhälle*.

Civilsamhället har också spelat och spelar en viktig roll för integrationen. Alliansen menar att för att integrationen ska kunna fördjupas och förbättras är det viktigt att samarbetet mellan civilsamhället och den offentligt finansierade välfärden stärks. Här är en tydlig politik viktig. Utan civilsamhällets kraft hade Sverige inte klarat av att ta emot de flyktingar som kom hit hösten 2015.

Herr talman! Vi menar också att det i framtiden är viktigt att civilsamhället och samhällets kärnverksamheter stärks. Vi ser fram emot Välfärdsutredningens förslag om samverkan mellan idéburna organisationer och den offentliga sektorn eftersom det civila samhället aktivt i dag bidrar till vår välfärd.

Alliansen vill stärka samarbetet mellan den solidariskt finansierade välfärden och ideella organisationer ytterligare. Det är ett viktigt och prioriterat område för oss. Men det kräver tydliga politiska signaler. Under alliansregeringen fördjupades samarbetet mellan den offentliga sektorn och civilsamhället, bland annat genom överenskommelser inom de integrationspolitiska och socialpolitiska områdena. Allianspartierna anser att regeringen nu bör ta till vara de erfarenheter man gjorde under de här åren och tydligt markera att inriktningen på samarbete fortfarande ligger fast.

En annan omfattande del av civilsamhället är trossamfunden. Många nya religioner och trossamfund finns i vårt samhälle i dag. Det är en rikedom. Men det finns religiös övertygelse som övergår i religiös fanatism och där trosuppfattningar anses stå över demokratiska värderingar och principer. Enskilda människors fri- och rättigheter påverkas. Detta är ett problem som växer inte bara i Sverige utan i hela Europa.

Det är viktigt att samtliga trossamfund respekterar och efterlever de demokratiska värderingar som Sverige bygger på. Det handlar om religionsfriheten, om att dela våra demokratiska värderingar, om att respektera jämställdhet mellan kvinnor och män och om hbtq-rättigheter. Det är självklara rättigheter i vårt sekulära samhälle. Trossamfunden måste också vara en del i hela samhällsbyggets arbete mot våldsbejakande extremism och i det förebyggande arbetet mot radikaliserings. Här har trossamfunden ett viktigt uppdrag i det förebyggande arbetet för att samverka och öka kunskapen i arbetet med att värna demokratin mot extremism. Arbetet mot religiös extremism måste ske utan att det inkräktar på alla enskilda människors rätt att tro eller inte tro.

Allianspartierna anser att en översyn av hur samverkan och dialog mellan trossamfund och det sekulära samhället ser ut och hur det ska stärkas bör göras. Det är viktigt att det är demokratins principer och principerna om de mänskliga rättigheterna som står i fokus. Syftet med en sådan översyn av frågan är att se hur samverkan mellan trossamfund och det sekulära samhället kan stärkas för att förebygga och motverka antidemokratiska idéer.

Vi vill påpeka att det är viktigt att man noga säkerställer att de trossamfund man etablerar kontakt med verkligen står bakom demokratins principer och principerna om mänskliga fri- och rättigheter.

Herr talman! Jag är säker på att vi alla i den här kammaren anser att den ideella sektorn eller civilsamhället är en oerhört viktig del för politiken. Civilsamhället fostrar och utbildar många samhällsengagerade medborgare, och en del av dem blir kanske så småningom politiker på olika nivåer.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservationerna 18 och 19.

(Applåder)

Anf. 52 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr talman! I det här betänkandet, KrU4, behandlar vi de frågor som rör det civila samhället och bland annat idrott och friluftsliv.

En av de viktiga delarna på civilsamhällesområdet är föreningslivet. För att det allmänna stödet för offentliga bidrag till det civila samhället ska kunna upprätthållas bör stödet fördelas på ett ansvarsfullt sätt. Mottagare av skattefinansierat stöd bör uppfylla vissa minimikrav på kvalitet och samhällsnyttigt innehåll. Allt annat är att visa bristande respekt för demokratin och skattebetalarnas pengar. Såväl regelverk som tillsyn bör därför ses över och skärpas för att säkerställa att våldsbejakande och icke-demokratiska organisationer inte ska kunna få skattefinansierat stöd.

Vad gäller idrotten spelar den en viktig roll i det civila samhället, särskilt ur folkhälsoperspektivet. Idrotten och friluftslivet har även en stor betydelse för rehabilitering och ger meningsfulla fritidsaktiviteter. Föreningsidrotten kan tack vare stort engagemang, ideella ledare och människor som brinner för sin idrott ge framför allt barn och unga möjligheten att idrotta, träffa vänner och mycket mer.

År 2009 lanserades den så kallade Elitsatsningen för att bland annat stärka den svenska idrottens internationella konkurrenskraft och ge oss nya framgångsrika idrottsstjärnor och förebilder som kan locka fler barn och ungdomar till idrottsrörelsen. Satsningen innebar ett viktigt resurstillskott för idrottsrörelsens många landslagstrupper enligt studier vid Centrum för idrottsforskning. Satsningen kom i särskilt hög utsträckning handikappidrotten till del, och dessutom förbättrades samordningen av det samlade stödet till svensk elitidrott. Tyvärr avslutades satsningen 2012, och därför föreslår Sverigedemokraterna att stödet till Elitsatsningen bör förnyas.

Herr talman! Att säkra barns och ungdomars tillgång till idrott och fysisk aktivitet är en angelägen uppgift. Det är dock lika viktigt att göra det samma för våra äldre. Vi vet att idrott och friskvård kan motverka många ålderssjukdomar, bidra till att förhindra fallolyckor och även bidra till att bryta den ensamhet och sociala isolering som många av våra äldre tyvärr lider av.

Satsningar på idrott för äldre är inte enbart bra för den enskilde, utan det gynnar hela samhället. Studier från bland annat det danska socialdepartementet har visat att satsningar på äldreidrott är en samhällsekonomisk vinst genom att de medför minskade vårdbehov. Vi menar därför att ytterligare åtgärder bör vidtas i syfte att säkerställa äldres tillgång till idrott och fysisk aktivitet över hela landet.

Förutom idrotten och dess betydelse för folkhälsa är det också viktigt att lyfta upp friluftslivet, då natur och friluftsliv har en läkande och stärkande effekt vid ohälsa. Ett av våra största folkhälsoproblem i dag är det ökade stillasittandet, särskilt bland barn och unga. De naturliga relationerna till rörelse, motion och vistelse i naturen blir allt färre, och vardagsmotionen minskar. För att vända denna negativa utveckling krävs krafttag, och en del i det är att stärka friluftslivets ställning i samhället.

Stora möjligheter för att främja friluftslivet i hela Norden finns att nå genom ett tätare samarbete med våra nordiska grannländer. Det nordiska samarbetet på det här området fyller även en viktig roll i utbytet av exempelvis arbetstillfällen, erfarenheter och turism länder emellan. Friluftslivet är också ett rikt och viktigt kultur- och naturarv för hela Norden.

Samtidigt som vi föreslår en anslagshöjning tror vi att det inte enbart behövs ekonomiska medel utan att det också behövs en övergripande nationell satsning på friluftslivet genom fler vägar. Med begreppet ”friluftsliv för folkhälsa” föreslår vi att samhället tar ett större tag inom fler sektorer än vad fallet är i dag.

Förslag om grön omsorg där djur och natur används i vård- och rehabiliteringssyfte är en väg för att väva in friluftslivet i fler sektorer. Ytterligare en väg är att höja kunskapsnivån om svensk natur och friluftsliv i skolan bland barn och unga.

Samtidigt finns det skäl att stärka den fysiska kontakten mellan utbildningsväsendet och den svenska naturen, och där kan Svenskt Friluftsliv spela en stor roll med dess bredd och variation runt om i landet. Mot bakgrund av det här bör de få riktade medel för en nationell översyn av detta i samverkan med berörda parter.

Avslutningsvis ställer sig Sverigedemokraterna bakom reservationerna 6, 10 och 23, men för tids vinnande yrkar vi bara bifall till reservationerna 6 och 23 i kammaren.

(Applåder)

Anf. 53 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Civilsamhällets kraft är stark. Det fick jag inte minst erfara de nätter och dagar hösten 2015 när jag var på centralstationen i Malmö eller på ett transitboende i Göteborg och tog emot människor på flykt som rest på tuffa vägar genom Europa. Volontärer organiserade sig där och då, och hjälporganisationer och olika trossamfund ordnade med mat, kläder, tak över huvudet, omläggning av sår, transporter, telefoner, språkkaféer och mycket, mycket mer.

Det var civilsamhället som bar upp hela flyktingmottagandet när det offentliga inte tog sitt ansvar. Men att enbart vara beroende av civilsamhället är inte möjligt eller ens önskvärt. Om vi ska ha ett samhälle som är för alla måste vi ha en starkare välfärd som går att lita på när många behöver hjälp. Civilsamhället ska vara ett komplement, inte det som bär.

Herr talman! Civilsamhällesfrågorna är ett brett område. Jag har valt att här koncentrera mig på det som har med idrottsrörelsen att göra och specifikt på jämställdheten.

Jämställdhet inom idrotten är en fråga om demokrati, resurser och intressen. Alla ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter på alla nivåer och inom alla områden. En jämställd idrott är en förutsättning för framgångsrik idrottsutveckling. Såväl forskning som människors enskilda erfarenheter talar för att jämställdhet främjar utvecklingen både för organisationer och individer.

Snedfördelningen har uppmärksammats och bekymrat under en längre tid. Vi menar att det är oacceptabelt att offentliga medel fortsätter att bidra till ojämställdhet. En jämn fördelning kan innebära att fler tjejer stannar kvar i idrottandet. I dag idrottar nästan 80 procent av alla tjejer mellan 6 och 12 år, men i åldern 19–25 är det bara 29 procent som fortfarande är aktiva.

Förutom att resurserna behöver fördelas jämnt måste det även ges bättre möjligheter till kvinnor generellt, så att till exempel alla som vill utbilda sig till ledare faktiskt får utbilda sig. I dag är det, sett till hela världen, bara 7 procent av tränarna som är kvinnor. Genom att bättre inkludera tjejer och kvinnor som ledare har vi en stor och nästan outnyttjad resurs. Det är också viktigt med utbudet av ledarutbildningar som riktar sig till personer som tränar och leder kvinnliga idrottsutövare.

Riksidrottsförbundet har ett stort ansvar i hur resurserna fördelas, liksom kommunerna har ett stort ansvar för att lokaler och tider fördelas jämlikt. RF:s jämställdhetsmål är bra att arbeta efter, men dessvärre går det alldeles för långsamt.

Herr talman! Inom idrotten liksom i övriga samhället finns det en stark heteronorm. Det innebär bland annat att alla förutsätts vara heterosexuella. Av en rapport som RF släppte tillsammans med RFSL 2013 framgår att de flesta idrottsutövande hbtq-personerna inte är öppna med sin läggning inom sin idrott. Det är en indikation på att idrottsmiljön i många fall inte är tillräckligt öppen och tillåtande. Det är nedbrytande att ständigt dölja vem man är och att leva med en rädsla för omgivningens reaktioner om man skulle avslöjas, och det leder till att många slutar idrotta.

Även om det har skett förändringar i rätt riktning är de få, och det går alldeles för långsamt. Idrotten är i stor utsträckning könsuppdelad genom bland annat regelverk, jargong och normer men också genom hur omklädningsrummen organiseras. Transpersoner får problem eftersom de oftast inte är välkomna i rätt omklädningsrum. Andra saker som skapar problem är könskodade klädregler och när omgivningen använder fel pronomen.

Flera transpersoner som svarat på undersökningen vill delta i träning och tävling som är könsuppdelad, men de får inte delta i för dem rätt grupp. I rapporten från RFSL och Riksidrottsförbundet framkom det att det är gemensamt för transpersoner att de själva tar ansvar för att lösa problemen som följer av könsuppdelningen. Det är orimligt. Här måste Riksidrottsförbundet och specialidrottsförbunden ta större ansvar.

Vi tycker därför att det vore rimligt och nödvändigt att snabba på utvecklingen på dessa områden. Det kan man göra genom att se över hur den statliga bidragstilldelningen till idrotten ska användas, för att öka kunskapen om hbtq-frågor samt förbättra förutsättningarna för transpersoners idrottande men också för att stärka jämställdhetsarbetet inom idrotten.

Herr talman! År 2006 luckrades förbudet mot proffsboxning upp, i och med införandet av kampsportslagen och kampsportsförordningen. Kampsportslagen omfattar matcher i kampsporter som tillåter slag, sparkar eller annat våld mot huvudet och innebär att sådana matcher inte får anordnas utan tillstånd.

Nuvarande lagstiftning innebär att det ställs krav på tillstånd för att anordna tävlings-, tränings- eller uppvisningsmatcher i kampsport. Tillstånd för att anordna kampsportsmatch får lämnas endast om kampsportens tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser innebär en godtagbar säkerhet för deltagarna.

För proffsboxningen skiljer sig dessa nationella regler åt jämfört med gällande internationella regler. Det betyder bland annat att det inte är möjligt att anordna större tävlingar, mästerskap eller titelmatcher i Sverige. Det påverkar sportens och utövarnas möjligheter och förutsättningar för att utvecklas. Många lovande talanger försvinner därför till andra länder för att kunna utvecklas och tävla. Till saken hör att för alla övriga kampsporter gäller internationella regler, men inte för proffsboxningen.

Det har nu gått drygt tio år sedan förbudet mot proffsboxning luckrades upp och kampsportslagen infördes. Mycket har hänt inom kampsportsvärlden och proffsboxningen under den tiden, och det har gjorts många förbättringar för att minska skadorna. Det handlar om att göra flera invägningar inför match för att kontrollera att utövarna går ned i vikt på rätt sätt. Proffsboxningskommissionen ska kontrollera matchningarna av boxarna som ska tävla, så att matchningen inte blir fel. Förberedelsen inför matchen ska också kontrolleras. Om en boxare blir nedslagen på en sparring måste boxaren undersökas så att man kan se att hen inte har drabbats av en hjärnskada. Om detta inte rapporteras in kan boxaren stängas av en längre tid, till och med på livstid.

Detta är rutiner och regler som gäller även andra kampsporter. Frågan är alltså varför vi fortfarande särskiljer dessa snarlika idrotter i lagstiftningen. Vänsterpartiet anser att det är hög tid att göra en översyn av kampsportslagen för att se hur väl lagen har fyllt och fortfarande fyller sitt syfte.

Jag yrkar därmed bifall till reservationerna 16 och 22.

Anf. 54 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Liberalerna står naturligtvis bakom samtliga våra enskilda och gemensamma reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 8 under punkt 5 och reservation 11 under punkt 8.

Herr talman! I detta betänkande behandlas bland annat jämlikheten inom idrotten. Jag hade, tillsammans med Anna Vikström från Socialdemokraterna, den stora förmånen att den gångna helgen, fredag–måndag, besöka Special Olympics World Winter Games i Österrike. Vi besökte bland annat Sverigelagets 41 tävlande, träffade några av deras coacher, lagledning och så vidare.

Jag tror inte att någon här inne i kammaren mer än Anna Vikström och jag har en aning om att 2 700 idrottare från 107 nationer just nu tävlar och samlas under den olympiska elden i Graz, Schladming och Ramsau. De är där för att bevisa att ingenting är omöjligt, för att tävla mot sin egen förmåga och andras och vinna segrar för sig själva, för Team Sweden och för Sverige.

Om detta har jag inte sett en rad eller hört ett ljud i de stora medierna. Det är nästan skandalöst. Det kan väl inte vara på det sättet att dessa personers fantastiska idrottsliga insatser nedvärderas och väljs bort på grund av att de tävlande är intellektuellt funktionsnedsatta – eller utvecklingsstörda, som man sa tidigare. Vem är värd att rapporteras om?

Jämlikheten inom idrotten har inte nått speciellt långt. Bristerna är uppenbara. Riksidrottsförbundet har inte satsat en krona på Special Olympics. Det finns ingen rapportering i nationella medier – noll uppmärksamhet. Vi kan börja diskutera jämlikhet i idrotten utifrån detta.

Herr talman! Nu vill jag tala om betänkandet och våra reservationer.

Mänskliga rättigheter gäller alla människor oavsett hudfärg, bakgrund, sexualitet eller funktionshinder. Bekämpandet av alla former av frihetsbegränsningar måste därför alltid vara högst upp på prioriteringslistan.

En kamp som ofta bortses från och som först på senare år har fått den uppmärksamhet som behövs och som den förtjänar är bekämpandet av hedersrelaterat våld och förtryck. Att inte delta i kampen mot detta våld och förtryck baserat på att förövaren många gånger är svensk med utländsk bakgrund är inget annat än rasism mot individen som drabbas, som många gånger också är svensk med utländsk bakgrund.

Herr talman! Det behövs en närmare granskning av religiösa friskolor, religiösa samfund och olika etniska föreningar som lever på skattemedel. Religiösa friskolor måste aktivt lära ut att ungdomar är fria att själva välja sina liv och vem man vill älska – oavsett om det är en person av det motsatta eller egna könet. Lever en religiös friskola inte upp till detta måste den undantagslöst stängas ned, vilket det redan finns grund för i skollagen.

Fru talman! Självklart har föreningar och religiösa samfund yttrandefrihet och all rätt att hävda medeltida åsikter. Det innebär dock inte att de ska stå oemotsagda eller gå fria från debatt. Det innebär dock inte att den svenska staten ska vara med och bidra till detta. För hedersförtryck ska inte lämnas en endaste krona av skattebetalarnas pengar.

Det är inte rasistiskt att kräva att skolor, samfund och föreningar följer värderingarna om att var och en har rätt att själv välja vem man vill älska. Ingen ska tvingas att leva i ett hedersförtryck i dagens Sverige. Mänskliga rättigheter gäller utan undantag.

Fru talman! Som sagt ska inga skattemedel gå till organisationer eller församlingar som förespråkar förtryck. Det gäller också våldsbejakande budskap som indirekt eller direkt stöttar eller på andra sätt förhållig terrorism och extremism. Det är också i dessa miljöer som rekrytering och radikaliserande förekommer, enligt den nationella samordningen. Det är Liberalernas bestämda uppfattning att regeringen mycket skyndsamt måste återkomma med förslag till hur regelverket kan skärpas så att organisationer dels kan bli av med sitt bidrag, dels kan bli återbetalningsskyldiga.

Vi måste också uppmärksamma problemet där lokalt stöd ges till föreningar, församlingar och organisationer som bejakar extremism. Detta sker i form av lokala och regionala stöd genom gratis lokaler, direkta ekonomiska bidrag, föreningsbidrag eller medlemsbidrag, gratis medverkan med föredragshållare, utlåning av offentliga lokaler och så vidare.

Nu finns det rätt många kommunala handlingsplaner, och det är bra. Men enligt de rapporter om verkligheten som finns är det inte mycket som har hänt på de två och ett halvt år som det har funnits krav på handlingsplaner.

Fru talman! Som sagt yrkar jag bifall till reservation 8 under punkt 5 och till reservation 11 under punkt 8.

Anf. 55 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag ställer mig bakom samtliga Alliansens och Kristdemokraternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 2 och 9.

Under tio års tid hade jag förmånen att vara en del i en civil organisation i Göteborg som arbetar med människor som hamnat i hemlöshet, missbruk, psykiatrisk problematik eller flera delar samtidigt. De minnen och den attityd jag har med mig därifrån har för alltid präglat min respekt för andra personer, oavsett bakgrund och situation. Att möta människor i ögonhöjd, var ett uttryck som vi använde. Det finns en sådan oerhörd mänsklig kraft i det ideella engagemanget att det får konsekvenser för alla inblandade.

Mina hjältar är de fältarbetare som i mötet med de hemlösa, de fattigaste bland oss, visar sådan medkänsla. De står inte på barriaderna, och de gör insatser utan att räkna med vinst för egen del. Winston Churchill lär ha sagt: Vi försörjer oss på det vi får, men skapar ett liv av det vi ger.

Jag glömmmer aldrig den morgonen då en av de hemlösa personerna som vi arbetat med visade mig en nyckel. Han var runt 40 år och hade levtt ett liv som resulterat i att han förlorat allt. Han sa: Den här nyckeln är viktig för mig, förstår du. Det är första gången på mycket länge som jag har en nyckel till en egen lägenhet.

I nyckeln fanns det upprättelse, förnyat förtroende, tillit och ett stort mått av glädje. Det är ett exempel på hur kraften i mellanmännsliga relationer kan resultera i något gott.

Det var i det här arbetet inom civilsamhället som fröet såddes till ett politiskt engagemang för mig. Jag tänkte att det går att förändra människors liv – alltså går det att förändra det här samhället till det bättre. Det är kanske en naiv tanke, men jag bärs ändå av den visionen.

Fru talman! Begreppet civila samhället beskriver vad det handlar om. Det är summan av medborgarnas ideella aktiviteter. En definition på civilsamhället kan hämtas från Sida som säger:

Det civila samhället är som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, i vilken människor organiserar sig och agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Man skulle också kunna säga att det är en länk mellan individerna och den offentliga, politiska sfären. Därför är det oerhört viktigt att det offentliga inser vikten av det civila samhället. Det har jag hört också från de inlägg som hittills har gjorts här i dag.

En nyckel enligt Dan Ericsson – som på regeringens uppdrag har utrett det civila samhället – är att det offentliga blir mer inkluderande och erkänner att civilsamhället utgör en sektor med en mångfald av organisationer och verksamheter som skapar värden både för enskilda personer och för hela samhället.

I regeringsdeklarationen från 2006 sa den dåvarande alliansregeringen bland annat så här:

”Grunden för trygghet och gemenskap läggs i ett starkt civilt samhälle såsom föreningsliv, idrottsrörelser, kyrkor, samfund, och ideella organisationer. Solidariteten i de offentliga välfärdssystemen är ett komplement till

ett samhälle som i högre grad präglas av medmänsklighet, ansvarstagande och idealitet. Ett starkt civilt samhälle är också grunden för en stark demokrati. Ett ökat samarbete mellan den offentliga, privata och ideella sektorn är nödvändigt för att utveckla vårt samhälle.”

Det civila samhället har blivit mer aktuellt i den svenska samhällsdebatten under senare år, och det gläder mig och många andra. Men själva företeelsen är egentligen uråldrig.

Politiken har ett ansvar att göra det som kan beslutas inom politikens gränser med bland annat utbildning och arbete. Men också i den bästa av världar kan inte politiska beslut ensamma klara till exempel integrationsfrågan, utan också den landar i det civila samhället, där vi alla är en del. Som vi hörde någon här säga blir det ett komplement, men ett väldigt viktigt komplement. Det är i familjen, i föreningar, organisationer och kyrkor som detta uppstår. Där har vi alla ett personligt ansvar. Det räcker inte med att i riksdagens plenisal – och nu talar jag också för mig själv – tala om allas lika värde men inte visa det i handling i sin egen vardag.

Fru talman! Jag vill som kristdemokrat understryka vikten av samtal om värderingar, om hur vi bemöter varandra i skolan, i äldreomsorgen lika väl som i vårt dagliga arbete, också i de politiska rummen. Kristdemokraternas politik strävar efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmänskliga kontakterna.

En dag kom det en kvinna till vår organisation i Göteborg. Hon kom direkt från gatan. Hon sa: Jag vet inte om jag finns. Hon hade förlorat allt. Människor vände bort blicken när de såg henne eller gick över på andra sidan gatan. Anhöriga hade inte hört av sig på lång tid. Jag minns det så tydligt när hon sa: Jag vet inte om jag finns. Sedan kom hon in i värmen och flyttade till ett boende för kvinnor i samma situation. Hon flyttade in där, fick upprättelse och äntligen kunde hon bygga upp en sund självkänsla. Detta kan hända lite överallt där det finns engagerade människor, men då hände det i en ideell organisation där människor gav sig hän för att hjälpa andra.

Som jag började med säga: Den oerhörda medmänskliga kraften i det ideella engagemanget får konsekvenser för alla inblandade.

(Applåder)

Anf. 56 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kommer att beröra civilsamhällets organisationer och lämnar idrottsfrågorna till Gunilla Carlsson. Jag vill dock instämma i Bengt Eliassons beskrivning av upplevelserna av de osynliga tävlingarna som vi bevistade i helgen.

Det civila samhällets organisationer är en viktig samhällsaktör på en rad områden. Genom sin verksamhet bidrar de till demokrati, välfärd, folkhälsa, gemenskap och social sammanhållning. Det civila samhällets värde och betydelse kan beskrivas på olika sätt. Verksamheten kan förutom att vara ett värde i sig också ha ett demokratiskt värde, ett socialt värde och ett samhällsekonomiskt värde. Det finns anledning att lyfta fram den samhällsnytta och den samhällsekonomiska effekt som samhället bidrar med liksom värdet av metodutveckling i syfte att synliggöra detta.

Regeringen vill underlätta för det civila samhällets organisationer att utföra sin verksamhet, som styrs av ett antal olika regelverk. Att frihetsgraden hos det civila samhällets organisationer ska öka och deras särart bevaras har varit en utgångspunkt i en statlig utredning som heter *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. Utredningen tillsattes av den förra regeringen, och den har fått tilläggsdirektiv av nuvarande regering.

Tilläggsdirektiven innebar att man skulle föreslå hur det civila samhällets villkor kan stärkas så att dess roll i demokratin kan värnas och utvecklas. Utredningen skulle även föreslå åtgärder för hur man kan nå ut till delar av befolkningen som står utanför det civila samhällets organisationer.

Utredningen innehåller en rad förslag inom olika områden. Ett område är hur det civila samhällets roll i demokratin och samhället kan stärkas. Andra områden är att underlätta verksamheten genom att ändra regelverk, delta i offentliga upphandlingar och ge administrativt stöd. Utredningens förslag har lagts fram och bereds för närvarande för fullt inom Regeringskansliet.

I utredningen talas det om civilsamhällets fem roller eller funktioner i samhället: röstbärare, demokratiskola, gemenskap, serviceproducent och motvikt till staten och näringslivet. Jag vill även framhålla civilsamhällets stora betydelse för att underlätta en bra integration. Via civilsamhällets organisationer kan man förutom att delta i olika verksamheter exempelvis också få nätverk och kontakter för arbetslivet, och man får träna språk.

Vi har många gånger talat om civilsamhällets oerhörda förmåga att skala upp och arrangera verksamheter i samband med mottagandet av många flyktingar hösten 2015. Mycket av detta arbete pågår fortfarande på många orter i Sverige. Regeringen gjorde tillsammans med allianspartierna en tidig satsning på ekonomiskt stöd till olika organisationer inom civilsamhället den hösten. För det fortsatta arbetet framöver finns en ny samverkansmodell mellan regeringen och organisationer som verkar för integration.

Fru talman! Trossamfunden är också en del av det civila samhället. De är mycket viktiga aktörer i arbetet med att till exempel förebygga våldsbejakande extremism. Regeringen har i olika uppdrag till Nämnden för statligt stöd till trossamfund underlättat för de organisationer och trossamfund som utvecklar sitt arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Nämnden har ett pågående uppdrag att i dialog stimulera samfundens stöd till ungdomar, föräldrar och anhöriga. Regeringen förlänger också uppdraget till nämnden att utvidga och fördjupa dialogen med trossamfunden i syfte att stimulera arbetet med demokrati, demokratisk medvetenhet och jämställdhet. Regeringen gör dessutom en översyn av statens stöd till trossamfund, och där ingår att föreslå ett förtydligat demokratikriterium som är i överensstämmelse med religionsfriheten.

Fru talman! Det civila samhällets organisationer är en stor rikedom för Sverige. Mångfalden av verksamheter är omfattande och imponerande.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Fru talman! Sveriges mångfasetterade föreningsliv utgör en grundstomme i samhällsbygget. Friluftslivsorganisationer, idrottsrörelsen, kulturföreningar med flera bidrar till att skapa förutsättningar för inte minst barn och ungdomar att ägna sig åt och odla egna intressen. På köpet ges en demokratisk fostran, social samvaro och möten mellan människor.

Det som gör allt detta möjligt är förstås all den ideella arbetstid som ledare och funktionärer inom föreningarna lägger ned. Det går knappast att överskatta värdet på den ideella arbetstid som läggs ned i Sveriges alla föreningar. Samtidigt har föreningarna kostnader för lokaler, material och så vidare. Därför behövs också ett föreningsbidrag. Jag törs påstå att det inte finns någon annan budgetpost där vi får lika stor utväxling och lika mycket verksamhet för de resurser som sätts in.

Trots detta dyker det med jämna mellanrum upp debatter om att avskaffa föreningsbidragen. Senast i raden kom för någon månad sedan då vi kunde höra en före detta ordförande för Liberala ungdomsförbundet framföra att allt föreningsbidrag borde dras tillbaka. Argumentationen gick ut på att om föreningarna nu gör så stor samhällsnytta borde de väl ekonomiskt kunna stå på egna ben.

Lyckligtvis har inte sådana argument förts fram i dagens debatt i kammaren. I stället förs en debatt om problematiken med de föreningar som inte lever upp till det så kallade demokratikriteriet. Självklart ska föreningar som inte respekterar alla människors lika värde eller föreningar där hatretorik florerar inte ges bidrag. Deras verksamhet strider mot själva principen om varför vi vill ge föreningsbidrag.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, agerade resolut mot detta då man i höstas beslutade att inte bevilja bidrag till bland annat SDU. Beträffande de bidrag som MUCF hanterar tycks lagstiftningen fungera som det är tänkt.

När det gäller trossamfund är fallet inte riktigt detsamma. Därför har regeringen tillsatt en utredning som tittar på frågan och på hur vi kan skärpa lagstiftningen och kriterierna för bidrag till trossamfunden. Trots detta vill några partier rikta ett särskilt tillkännagivande till regeringen att göra det som regeringen redan har gjort. Det kallas att slå in öppna dörrar.

I stället för att ägna politisk kraft åt att slå in öppna dörrar är det bättre att lyfta upp frågor som vi faktiskt måste lägga mer politiskt arbete på. En sådan fråga, som flera andra har lyft upp i dagens debatt, är situationen för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar.

Vi vet att i åldersspannet 7–16 år deltar vartannat barn i någon form av regelbunden idrottsaktivitet. När det gäller barn och ungdomar med funktionsnedsättningar i samma åldersgrupp handlar det om bara 4–5 procent. Denna differens visar att det finns stora strukturella problem som måste arbetas bort. Därför är det viktigt att regeringen fortsätter att föra en dialog med idrottsrörelsen, så att den kan bredda verksamheten och ge möjligheter och förutsättningar för alla barn, oavsett om de har funktionsnedsättningar, att delta i idrottsverksamhet.

Jag yrkar bifall till kulturutskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 58 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Vi behandlar i dag kulturutskottets betänkande om det civila samhället. Inom Moderaterna har vi delat upp vår medverkan i debatten på det sätt som min kollega Eva Lohman tidigare beskrev, alltså så att Eva tar civilsamhället i stort medan jag fokuserar på idrotts- och friluftsfrågorna.

Det är viktigt att vi i den här debatten får visa på idrottens betydelse för den enskilde och för samhället i stort. Idrottsfrågorna förtjänar verkligen en framskjuten plats i samhällsdiskussionen, inte minst med tanke på att idrotten förfogar över de allra bästa verktygen för bättre hälsa, gemenskap, delaktighet och demokratisk skolning.

Idrotten bidrar till att flickor, pojkar, män och kvinnor kan komma in i samhällsgemenskapen på ett ovärderligt snabbt sätt. Kanske är idrotten vår allra bästa integrationsmotor och en möjlighet till bättre folkhälsa och social inkludering. Hyllningarna och berättelserna från våra nyanlända är verkligen gripande och glädjande. De senaste åren har idrotten utfört strålande insatser. Det är ändå viktigt att påpeka att idrotten inte ensam kan lösa samhällsproblem men är en oerhört viktig aktör.

Den svenska idrottsrörelsen, som står för både bredd och elit, består av 20 000 föreningar över hela landet. År 2015 var antalet medlemmar i åldrarna 6–80 år totalt 3 145 000. Antalet personer med ledaruppdrag i samma åldersspann var hela 871 000.

Idrotten bygger till största del på ideella ledare. Dessa är våra vardagshjältar; det kan inte nog understrykas. Ersta Sköndal högskola lyfter i en studie fram att de ideella ledarna lägger ned sammanlagt 176 miljoner timmar på sitt ledarskap, vilket omräknat i pengar uppges vara vårt närmare 30 miljarder kronor. Detta gör att idrotten förtjänar uppmärksamhet också ur ett samhällsperspektiv.

Budskapet om en så kallad social infrastruktur kommuniceras ut i alla led för att så många som möjligt ska kunna utöva sin idrott i organiserad form eller som spontanidrott. God tillgång till platser för spontanidrott är långsiktigt viktigt för folkhälsan. Anläggningarna ger även möjligheter för barn och ungdomar som inte är aktiva i en förening att få förmånen fysisk aktivitet. Särskilt när det gäller unga tjejer, som i större utsträckning än killarna väljer att sluta med organiserat idrottande i sina tidiga tonår, är detta oerhört viktigt.

Alla barn och ungdomar nås inte av föreningslivet, som faktiskt är unikt för Sverige och Norden. Därför kommer vi moderater att driva på vårt förslag om idrott på fritis. Här får Svenska Skolidrottsförbundet rollen att samordna sina skolidrottsföreningar så att varje fritiselev får möjligheten att prova på olika idrotter. Syftet med förslaget är att ge alla barn möjlighet att prova på olika idrotter liksom att de också ska erbjudas möjligheten att genomgå en ledarutbildning som innefattar ledarskap, idrott, kost, fair play och så vidare. Lägg därtill att vi moderater även driver en 20-procentig ökning av idrott och hälsa i skolan, något som S, V och MP aktivt har röstat nej till här i riksdagen.

Fru talman! Vi går nu i mål med riksdagens uppföljning och utvärdering av målen för den statliga idrottspolitikerna med inriktning mot barn och unga som riksdagen beslutade om i januari 2015. Som ordförande för arbetet ser jag verkligen fram emot att den 11 maj, då riksdagen håller en

hearing om utvärderingen, få redogöra för en rad spännande och intressanta slutsatser som vi i gruppen tillsammans har kommit fram till. Det handlar om hur aktörerna ser på de statliga insatserna för barns och ungdomars idrottsverksamhet och om vilka resultat man kan se, detta med tydligt fokus på jämställdhet, jämlikhet och barnrättsperspektivet.

Fru talman! Folkhälsofrågorna har kommit alltmer i fokus. Övervikt och fetma blir allt vanligare hos befolkningen. Här kan idrotten och även friluftssektorn bidra till förebyggande åtgärder. Satsningar på idrott och friluftsliv är därför väldigt kloka och nödvändiga – det är väl investerade medel. Jag är också stolt över att få berätta att vi i Moderaterna i vår budget lägger hela 1,99 miljarder till idrottsrörelsen, vilket är 55 miljoner mer än regeringens anslag till idrotten.

Svenskt Friluftsliv har 1,8 miljoner medlemmar, av vilka 300 000 är barn och ungdomar. Även dessa aktörer lyfter aktivt fram de stora samhällsproblem som följer av bristen på fysisk aktivitet, vilket kostar samhället miljardbelopp varje år och leder till ökad ohälsa, inte minst bland barn och unga. Det krävs inte särskilt mycket aktivitet för att avsevärt stärka folkhälsan. En promenad på 20 minuter om dagen kan exempelvis minska hälsoriskerna med så mycket som 30 procent.

Nära tillgång till skog och grönområden gör att friluftsgemenskap inte heller behöver vara kostsamt. Här måste vi dock beakta stadsplaneringen, och där har vi politiker en viktig roll att fylla med våra beslut.

Idrotten och friluftslivet är oerhört viktiga inslag för ett friskare Sverige. Idrottens och den ideella sektorns särart är viktig att lyfta fram och respektera. Men inom dessa sektorer finns även problem som inte är specifika just för dem utan som finns i samhället i övrigt. Politiken ska respektera idrottens självständighet men kan inte stå vid sidan när barn och unga far illa inom idrotten. Jag är därför tacksam över att de här frågorna nu alltmer lyfts fram i samhällsdiskussionen på ett offensivt sätt. Alla barn ska vara trygga inom idrotten. Här bär såväl idrotten som politiken och RF ett ansvar för att detta efterlevs.

Jag vill även lyfta fram att utskottet nu föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att man bör ta initiativ till en dialog med idrotten om en ökad måluppfyllelse, så att fler barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska nås och inkluderas i idrottsverksamheter. Det är ett viktigt och bra beslut.

Jag vill också passa på att tacka alla de människor som i sin gärning bidrar till att fler får möjligheten att utöva idrott och friluftsliv. Det är ovärderliga insatser för den enskilde och för samhället i stort. Tack så mycket! (Applåder)

Anf. 59 GUNILLA CARLSSON (S):

Fru talman! Det går inte att prata om det civila samhället utan att prata om idrottsrörelsen och svenskt friluftsliv. De är båda en del av den svenska modellen. Den är självständig, demokratisk och öppen för alla. I ett demokratiskt samhälle är folkrörelser med många aktiva medlemmar en stor tillgång, både i dag och i framtiden.

Jag kommer i dagens debatt att fokusera på idrotten, eftersom jag bara har fyra minuter, då Peter, som egentligen skulle varit här, ligger sjuk. Idrotten är också det område där det finns flest reservationer.

Idrottens roll är att skapa lust och glädje. Det är det som gör att människor engagerar sig inom idrotten som motionärer, funktionärer och åskådare. I dag har idrottsrörelsen över 3 miljoner medlemmar, 600 000 ideella ledare och 20 000 föreningar över hela landet. Det gör idrotten till en av våra största folkrörelser. Det är också en styrka att inom samma rörelse kunna organisera såväl barn- och ungdomsverksamhet som motionsträning och elitidrott inom många olika idrotter.

En viktig uppgift för idrottsrörelsen är att skapa fysisk aktivitet i en alltmer stillasittande värld. Det är en utmaning att få människor att röra på sig för att må bra och förebygga ohälsa. Att skapa gemenskap och göra det möjligt att mötas över gränser och få nya kompisar är också en angelägen uppgift för idrotten. Det är ett sätt att motverka segregation, bygga broar och motverka polarisering och fördomar i ett mångkulturellt samhälle.

Vi socialdemokrater vill att staten och kommunerna aktivt ska stödja en fri och självständig idrottsrörelse, byggd på ideellt engagemang, som bedriver en bred verksamhet, som värnar om god etik, som ger lika förutsättningar för flickor och pojkar och kvinnor och män, som arbetar aktivt för integration och värnar om demokratisk utveckling och delaktighet samt slår vakt om idrottsrörelsens särart.

Några av de reservationer som lyfts fram i dagens betänkande handlar om jämlikhet, jämställdhet och integration. Även frågan om socioekonomiska faktorerers påverkan på idrottsutövandet tas upp. Alla är viktiga frågor. Regeringen anser att det är viktiga frågor för idrottsrörelsen att ta itu med. Och det görs inom dessa områden.

I budgetpropositionen för 2017 framhöll man vikten av att verka för en jämn fördelning av makt och inflytande mellan könen. Man förväntar sig att idrottsrörelsen på olika nivåer ökar sina ansträngningar för att nå en jämställd idrott – en idrott där personer i beslutande ställning på alla nivåer och aktiva ges samma möjlighet att förverkliga sitt intresse av att delta oberoende av kön. Regeringen är inte nöjd med hur det ser ut i dag och kommer att följa arbetet nogsamt framöver. Riksidrottsstyrelsen har beslutat att öka takten i detta arbete. Men regeringen har också gett Centrum för idrottsforskning i uppdrag att följa upp de idrottspolitiska målen om jämställd idrott. Här finns, precis som man lyfter fram i reservationerna, mer att göra. Men jag tycker att man är på rätt väg med dessa åtgärder.

En annan reservation handlar om socioekonomiska faktorerers påverkan på idrottsutövande. En grundsten i den svenska modellen är ett samhälle som håller ihop. Men klyftorna och segregationen har tillåtits växa under en lång tid. Detta arbetar den nuvarande regeringen intensivt med, bland annat genom ett långsiktigt reformarbete. För att möjliggöra ökade aktiviteter i utsatta områden ges stimulans till idrottsföreningar. För oss är det viktigt att alla som vill ska ha möjlighet att delta i idrottsrörelsen. Därför har regeringen satsat på ökade resurser till idrotten i de senaste budgetarna. Man lyfter också fram att man kommer att fortsätta med det framöver.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

Anf. 60 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Fru talman! Det ska vara en självklarhet i Sverige att ha rätten att välja partner själv, enligt min och partiets mening. Även om civilutskottet tidigare i dag var enigt om ett tillkännagivande som innebär att regeringen nu förväntas ta krafttag mot barnäktenskap och tvångsäktenskap är det viktigt att noga följa utvecklingen på området.

Ingen ungdom i vårt land ska behöva smyga med sin kärlek. Ingen ska behöva vara rädd för att umgås med sin kärlek, och ingen ska behöva tvingas till äktenskap med en icke självvald person. Trots det har vi på senare år kunnat se en utveckling där allt fler unga känner att de inte kan välja partner fritt. Det är svårt att veta exakt hur många barn och unga som är eller riskerar att bli gifta mot sin vilja. Mörkertalet är troligtvis stort. För oss är det viktigt att få grepp om situationen och att kunna sätta in åtgärder för att hindra att unga tvingas gifta sig med någon de inte själva valt. Därför vill vi sverigedemokrater ha återkommande undersökningar på området.

Att inte ens få ha vänskapliga relationer som barn eller ungdom med vem man vill, oavsett om denna person är man eller kvinna, i ett modernt land som Sverige är oroväckande, fru talman.

Det finns endast undersökningar från 2009 om att unga i Sverige kände av begränsningar vad det gäller val av partner, begränsningar som oftast kom från den närmaste familjens förväntningar eller krav.

År 2014 infördes en lagskärpning med syfte att förhindra tvångsäktenskap. Efter cirka ett år hade lagen inte lett till en enda fällande dom trots att flera undersökningar öppnats och att vi alla vet med oss att tvångsäktenskap knappast helt har försvunnit. Det verkar dock som att det finns kunskapsbrist och eventuellt en brist på rutiner för att hantera dessa ärenden. För att undvika att unga utsätts för tvångsäktenskap är det viktigt att lagen fungerar som det är tänkt.

Fru talman! Därför vill vi tillsätta en utredning med syfte att se vad som kan göras för att skärpa lagen och se till att den efterlevs – detta för att förhindra tvångsäktenskap i vårt land.

För att motverka detta vill vi införa en välfungerande 24-årsgräns, som bland annat Danmark infört. Båda parter måste vara över 24 år för att gifta sig och använda det som skäl för uppehållstillstånd i landet. Det blir, enligt danska partier, färre som utsätts för tvångsäktenskap för att ge släktingar eller vänner uppehållstillstånd i landet med denna regel.

Då detta system fungerar väldigt bra i Danmark borde vi kunna införa det även i Sverige. Det ska såklart även gälla tvångsäktenskap som sker utanför Sveriges gränser av svenska medborgare, så att man inte kan åka till ett annat land och gifta sig och sedan komma tillbaka och få partnerskapet godkänt eller registrerat.

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation nr 2. Att inte få välja vem man vill leva med är en av de största inskränkningarna i unga människors rättigheter i Sverige i dag.

Anf. 61 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 under punkt 3.

Fru talman! Tänka, tala och tyda allt till det bästa – så säger Martin Luther i förklaringen till åttonde budet i *Lilla katekesen*. Är det mossigt och gammalt? Nej, det är det knappast – tänka, tala och tyda allt till det bästa.

En av mina allra bästa vänners dotter blir utsatt för näthat. Det har pågått en ganska god tid nu. Det har gått så långt att hon vill dö. Hon är knappast ensam. Jag har läst någonstans att en av tre blir eller har blivit utsatt för någon form av näthat. Det finns uppgifter som säger att 250 personer i Sverige varje år begår självmord på grund av näthat och näthot. Visst har vi yttrandefrihet i Sverige – självklart. Men det innebär inte att man har rätt att förgöra andra människor eller sätta sig över våra grundlagar. Man har rätt att säga vad man vill, men man har inte rätt att kränka någon ända in i själen.

Fru talman! Jag undrar: Har vissa inget bättre för sig än att skriva elakt, hotfullt och rent kränkande till fullständigt oskyldiga människor? Vill de verkligen ha en annan människas död på sitt samvete? De som är sådana borde faktiskt tänka efter ett, två, tre och fyra varv extra. Om man kallar någon hora är det ärekränkande och olagligt – punkt. Ursäkta språkvalet, fru talman!

Det här har gått över styr! Detta är inte yttrandefrihet! Detta är inte okej! Jag vill verkligen uppmana alla barn, ungdomar och framför allt vuxna att tänka sig mycket noga för innan man skriver något om eller till någon annan. Alla ska vara uppmärksamma och anmäla om de ser att någon skriver något dumt till någon och, kanske framför allt, våga berätta om du blir utsatt.

Om vi alla hjälps åt kan vi bekämpa näthot och näthat innan det blir för sent. Vi kan tillsammans rädda liv. Tänk på att tänka, tala, tyda allt till det bästa!

Fru talman! Självmord är den vanligaste dödsorsaken för män mellan 19 och 44 år och den näst vanligaste för flickor och kvinnor upp till 45 år. År 2015 tog 1 544 människor livet av sig i Sverige. Det är mer än tre gånger så många som dog i trafiken.

Trots detta satsas endast en rännil, en bråkdel av de pengar som anslås för minskad trafikdöd till suicidprevention. Den internationella dagen för suicidprevention uppmärksammas varje år den 10 september med tända ljus på många ställen i vårt land. Samtidigt kan uppmärksammas att vi saknar ett handlingsprogram för förebyggande av självmord, något som WHO har rekommenderat Sverige att ta fram sedan 1992 och som bland annat Danmark och Norge redan har sedan många år.

Det kan vara svårt för omgivningen att upptäcka när en människa går i självmordstankar, men ett handlingsprogram som syftar till kunskap och kompetens, till utbildning, rekommendationer och åtgärdsplaner på det lokala planet med förebyggande insatser och information kring den svåra problematik som ämnet utgör gör faktiskt skillnad. Vi kan göra skillnad!

Fru talman! Behovet av att se över det förebyggande arbetet mot självmord är mycket, mycket angeläget. Målet måste vara att anta en handlingsplan och fylla den med interaktivt och levande innehåll där det beskrivs vad olika samhällsnivåer ska göra och vad medmänniskor kan göra så att

vi tillsammans kan uppfylla den fastställda nollvisionen: Inga fler självmord!

En handlingsplan blir ett stort stöd för anhöriga och personal i skola och arbetsliv. I handlingsplanen bör självklart finnas ett avsnitt om problemet med hat, hot och självmordshets på internet. Hela samhället måste engagera sig för att minska och förebygga suicid. Regeringen bör snarast ta ansvar och ta fram en sådan handlingsplan som jag har försökt beskriva. I den ska naturligtvis stor hänsyn tas till det hat och de hot som sker på internet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3 under punkt 3.
(Applåder)

Anf. 62 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4.

Vi har en bred palett i kulturutskottet, och jag vill börja med att tacka Bengt Eliasson för ett väldigt berörande inlägg. Själv vill jag framför allt uppehålla mig vid kulturskolan och Skapande skola i den här debatten.

Riksdagen beslutade i juni 2014 om ett nytt mål för alla statliga beslut och insatser som rör ungdomar mellan 13 och 25 år, nämligen att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Det är vackra ord som vi politiker kan luta oss emot och använda i argumentationen: ”Alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor.”

Nu är det ju inte så, men jag förstår att det är en målsättning eller en vision om ett framtida önskvärt läge – vackert så. Men det som är allvarligt är att det är så många barn och ungdomar som *inte* tar del av kulturskolans verksamhet. Informationen har av olika skäl inte nått fram till föräldrarna. Det kan vara av ointresse eller bero på ekonomisk eller social utsatthet. Även om föräldrarna fått information är det inte alltid så att denna information förs vidare till barnen. Det kan vara så många som 50 procent av alla barn i vårt land som inte får reda på möjligheten att lära sig spela ett instrument, hålla på med drama eller dansa i kulturskolan.

Ändå vet vi vad kulturskolan betyder. Vi vet däremot inte var Kulturskoleutredningen landar. Den bereds nu på Regeringskansliet, och det är för tidigt att förekomma regeringens beredning. Det finns dock all anledning att följa upp på vilket sätt regeringen tänker arbeta för att fler barn ska nås med information om musik- och kulturskolornas verksamhet.

Ett område som kommer att tas upp i Kulturskoleutredningen är hur landsbygdens barn ska få del av att spela och dansa och hålla på med teater. De har det ju ofta så att de åker skolbuss, kanske några kilometer eller rent av några mil, och om kulturskolan då ligger på fritiden har de inte möjlighet att vara med i den verksamheten. Jag hoppas innerligt att utredningen kommer med något förslag som sedan kan genomföras för att ordna med detta så att även dessa barn – för det handlar om många barn – får möjlighet att utöva kultur, något som vi tycker är så viktigt.

Det är viktigt för kreativitet och formande av identiteter. Det handlar om livslust, motvikt till psykisk ohälsa, något som vi nyss hörde om här, glädjen att spela, dansa, bli sedd och uppskattad. Kulturskolan är oerhört viktig, och alla bör ges denna möjlighet.

Avgifterna varierar mellan 0 och 1 700 kronor per termin i landets kommuner. Om det är så att avgiften avskräcker och gör att föräldrar inte

för vidare information till barnen är det allvarligt. Det jag inte kan förstå är att vänsterregeringen är så emot Kristdemokraternas förslag på en fritidspeng på 3 000 kronor till ett barn vars familj lever i ekonomisk utsatthet.

Fritidspengen infördes av alliansregeringen men har nu tagits bort av vänsterregeringen. Man gömmer sig bakom tal om den generella välfärden, det vill säga att alla ska få samma förutsättningar. I den bästa av världar har alla samma förutsättningar, men vi vet att det tyvärr inte fungerar så i praktiken.

Varför gör ni det inte möjligt för barn att få en peng på 3 000 kronor till avgift i den kommunala kulturskolan, idrottsföreningen eller till en studieresa med klassen? Jag tycker att det är nonchalant och visar på brist på medkänsla så som vänsterpartierna uppträder.

Fru talman! Det finns ljuspunkter, idéer som kommer underifrån. El Sistema är en organisation som arbetar med musiken som mål och verktyg för social och mänsklig utveckling. Ursprunget finns i Venezuela. Flera gånger i veckan träffas barn och ungdomar för att spela i orkester och sjunga i kör, bland annat i Angered i Göteborg.

El Sistema har fungerat som en dörröppnare till nya vänner och till det nya svenska språket. Vi mötte företrädare för El Sistema i kulturutskottet då verksamhetsledaren Camilla Sarner presenterade arbetet. Jag frågade om de sociala skillnaderna. Hon berättade om föräldramöten i Angered där det i början kom bara ett par föräldrar. Sedan kom de på att de skulle ha föräldramöten varje vecka. Det kom fler och fler föräldrar. Till slut har det blivit en fungerande verksamhet som inkluderar många barn.

Fru talman! Skapande skola är också ett bra initiativ. För den oinvidge kan det vara bra att förstå syftet. Skapande skola inrättades 2008 för att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. På så vis främjas barns rätt till kultur och eget skapande. Skapande skola omfattar hela grundskolan och från och med januari 2013 också förskoleklasser. Antalet barn och elever som har deltagit i insatser i Skapande skola uppgick 2015 till ca 750 000 personer.

Myndigheten för kulturanalys genomförde en fördjupad utvärdering av statsbidraget Skapande skola. Utvärderingen visar – det är viktigt – att man inte kan se några tecken på att kommunerna har minskat sina resurser till kultur för barn och unga eller kultur i skolan sedan Skapande skola infördes. Skapande skola är i stället ett komplement till kommunernas egna kulturinsatser för barn och unga i skolan.

Förutom en livsnödvändig träning i kreativitet leder Skapande skola till att de ungas självkänsla och inlärningsförmåga stärks. Jag har tagit del av åtskilliga berättelser om hur blyga och inåtvända barn efter en tid i en ensemblegrupp, en dansgrupp eller en teatergrupp utan problem vågar stå på en scen inför publik. Det kan vara helt avgörande för barn och unga inför framtiden.

(Applåder)

Anf. 63 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! I dag befinner vi oss i kammaren för att bland annat behandla det betänkande som heter *Kultur och fritid för barn och unga*. Så att jag inte missar det vill jag direkt yrka bifall till förslaget i betänkandet och yrka avslag på samtliga reservationer.

Fru talman! Det här är min andra vecka tillbaka i Stockholm igen efter att jag har varit mammaledig i åtta månader. I åtta månader har jag fått uppleva kärleken till mitt barn. Med henne får jag nu uppleva en mängd nya första upplevelser, det vill säga den glädje det ger att få uppleva något för första gången.

Förra veckan besökte hela kulturutskottet Dramaten. Där fick vi bland annat information om byggnaden, kommande renoveringar och projekt som är på gång. Men framför allt fastnade Ada Bergers ord. Ada Berger är Unga Dramatens konstnärliga ledare. Hon talade också om hur barns första upplevelser är något magiskt. Dessa upplevelser är något extra – extra roliga och extra spännande. Dock måste vi också förstå att alla första upplevelser inte är roliga. De kan också vara svåra att förstå och för svåra att tolka, framför allt för våra barn och unga. Då blir konsten och kulturen betydelsefull. Att få hjälp att ventilera och förstå vad det är man precis har upplevt är oerhört viktigt. Det är viktigt för vuxna och framför allt viktigt för våra barn och unga.

I de nationella kulturpolitiska målen kan vi läsa om hur alla barn och unga har rätt till kultur. Kulturen ska särskilt uppmärksammas. Vi kulturpolitiker måste därför när vi behandlar betänkanden som detta, och när vi diskuterar frågor som berör barn, oavsett om det är ställningstaganden, idéer, utredningar eller projekt, förstå att kultur är en prioriterad fråga. Vi ska hela tiden ha fokus på unga och barn.

Det är inte bara de nationella kulturpolitiska målen som vi bör ha i åtanke utan också FN:s barnkonvention. I den finns ett flertal artiklar som behandlar barns rätt till kultur. Bland annat tar man upp barns rätt att fritt få delta i det kulturella och konstnärliga livet. De har också rätt att få ett speciellt utbud särskilt skapat för dem.

Fru talman! Vi socialdemokrater och regeringen har därför ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv. För oss är det en självklarhet. De motioner som betänkandet behandlar är därför inget regeringen är emot. Tvärtom är det bra motioner. Motionerna lyfter upp och behandlar angelägna frågor. Men det är frågor som regeringen redan har uppmärksammat. Regeringen jobbar med dem på ett eller annat sätt.

Frågorna rör bland annat barns rätt till kunskap om barnkonventionen, information och åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir bortgifta mot sin vilja, åtgärder mot nätmobbning av unga, Skapande skola och den kommunala musik- och kulturskolan. Det är frågor som regeringen redan jobbar med. Vi behöver inte föregå detta arbete, och det är därför vi yrkar avslag på motionerna. Det handlar inte om att vi är emot andemeningarna i motionerna, men det är ett arbete som redan är igång.

Till exempel avsätter regeringen 100 miljoner årligen till musik- och kulturskolan så att fler barn kan nås, för att sänka avgifterna, bredda kulturskolorna och höja kvaliteten. Utöver detta håller Kulturdepartementet just nu på att bereda den utredning och de remissvar som har inkommit angående en nationell strategi för musik- och kulturskolan. Vi anser nämligen att musik- och kulturskolan har en otroligt viktig roll när det gäller barns och ungas möjlighet att inte bara få ta del av kulturen utan också ägna sig åt eget skapande.

Vi fortsätter också arbetet med Skapande skola, och vi har utnyttjat detta så att reformen även når förskolan. Att nå de allra minsta barnen anser vi är viktigt så att de kan få fortsätta att ha ett intresse hela livet. Därför

är vi glada att regeringen lyssnade på våra önskemål när det handlade om musik- och kulturskolan.

Att som barn få möta professionella kulturarbetare och även få chansen till eget skapande är viktigt. Självklart jobbar skolan i dag på ett fantastiskt sätt med både kultur och skapande. Man håller på med musik, bild, dans, teater och slöjd. Det ger våra barn och unga en inblick i kulturens fantastiska värld. Men att få möta proffs är såklart något extra viktigt, spännande och inspirerande.

Andra satsningar som vi kan nämna är förstärkningen av kultursamverkansmodellen och lässatsningen Hela Sverige läser med barnen. Det är satsningar med ett tydligt barnperspektiv.

När det gäller de tyvärr lite tråkigare delarna, till exempel nätmobbning som Bengt Eliasson så starkt talade om – jättebra, Bengt – och att ingen mot sin vilja ska tvingas ingå äktenskap, är regeringen även här med på noterna. Man jobbar med frågorna.

När jag var lärare fick jag tyvärr uppleva vad nätmobbningen kan leda till. Oavsett form eller tillvägagångssätt är mobbning något fruktansvärt. Att våra barn i dag måste möta detta även hemma, när mobbningen har nått utanför skolans väggar, när den har nått ut på nätet och sociala medier och kan nå våra barn och unga 24 timmar om dygnet, innebär att vi måste sätta ned foten och fortsätta det förebyggande arbetet.

Regeringen bereder nu den utredning där det föreslås en ny straffbestämmelse i brottsbalken om mobbning. Samtidigt måste vi såklart förebygga. Det är viktigt att vi börjar redan här och nu. Skolorna håller på med frågorna. Det är ett viktigt arbete.

Fru talman! Jag vill att alla partier fortsätter arbetet för barns och ungas rätt till första upplevelser. Alla ska se detta. Regeringen jobbar redan med dessa frågor.

(Applåder)

Anf. 64 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Anna Wallentheim för hennes föredrag. Hon uttrycker att alla barn ska vara med och få alla möjligheter. Men verkligheten är ju en annan. Inte alla barn har, tyvärr, möjlighet att vara med och bli inkluderade. På grund av ekonomisk utsatthet, social utsatthet eller andra skäl nås inte barnen av informationen från föräldrarna, eller föräldrarna tar inte emot informationen på det sätt man skulle önska.

Min fråga till dig, Anna Wallentheim, utgår från det du säger om att regeringen satsar mycket, bland annat 100 miljoner per år, på kulturskolan. Också där är verkligheten egentligen en annan. Det är fyra kommuner som har sänkt avgiften. Egentligen är det så att kommunerna satsar 2,2 miljarder totalt i Sverige medan regeringen satsar 100 miljoner per år.

Min fråga är vad det är som gör att Socialdemokraterna är så negativt inställda till fritidspenget. Den skulle kunna betyda att de barn som lever i ekonomisk utsatthet skulle kunna få ett tillskott och därmed möjlighet att betala medlemsavgift till kulturskolan eller idrottsföreningen eller att följa med på en skolresa. Vad är det som gör att ni inte tycker att det är en bra idé med fritidspenget?

Anf. 65 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Fru talman! Roland Utbult har tagit upp bland annat musik- och kulturskolan och den satsning vi har gjort där, men han frågar framför allt om fritidspengen.

Det stämmer, Roland – vi anser inte att fritidspengen är någonting att ha kvar. Vi tror ju på en generell välfärd.

Vi menar däremot att våra satsningar gör att fler barn och unga kan nå idrott och musik- och teaterskolor, kulturskolor och andra kulturverksamheter. Tanken med de 100 miljonerna är att vi vill sänka avgifterna. Vi vill bredda musik- och kulturskolan. Vi vill höja kvaliteten så att fler ska bli lockade.

Ni nämnde bland annat fantastiska El Sistema, som jag också tycker är en fantastisk verksamhet. Vår satsning gör ju att musik- och kulturskolor skulle kunna börja samarbeta med detta genom att nå fler, nå dem vi inte når i dag, och genom att bredda och höja kvaliteten. Men det här är tyvärr satsningar som ni inte har tagit emot så bra.

Fru talman! Dessutom är det så att vi har sett fritidspengen som något utpekande. Genom att satsa på generell välfärd för alla når vi också fler utan att behöva peka ut våra barn.

Anf. 66 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Det är jätteintressant, tycker jag, med den ideologiska skillnaden här och sättet att se på detta.

Alliansen införde ju fritidspengen. Vi vill att den ska återinföras efter valet 2018.

Nu talar du, precis som jag nämnde i mitt anförande, om generell välfärd. Alla ska få ta del av detta på något vis. Men verkligheten är ju inte sådan. Verkligheten är att det finns barn och ungdomar som inte tar del av bland annat kulturskolan, bland annat av ekonomiska skäl.

Vad är 3 000 kronor per barn? Det handlar om barn – jag kanske inte har helt rätt decimaler – i årskurs 5–9. Familjen ska ha haft försörjningsstöd i sex månader. Då ska man kunna ansöka om detta. Vad är i så fall försörjningsstödet om inte ett utpekande? Jag tycker att det är ganska tråkigt att man drar upp detta med utpekande av personer. De här personerna skulle aldrig, tror jag, uppleva fritidspengen eller att ansöka om 3 000 kronor som ett utpekande. Det är väl ändå ingen offentlig handling, det hela? Jag tycker att det är trist.

Det här med El Sistema är något som kommer underifrån. Det är knappast något som kommer från det politiska etablissemanget.

Jag tycker att ni ska tänka om när det gäller fritidspengen, för den kommer att återinföras – jag är övertygad om det – när alliansregeringen får återta makten 2018.

(Applåder)

Anf. 67 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Fru talman! I många av våra debatter i kulturutskottet blir det ofta inte så många repliker. Vi tycker i mångt och mycket ganska lika, men vi har olika sätt att ta vår politik dit vi önskar: att så många som möjligt ska få ta del av kultur.

Roland Utbult och jag vill samma sak i detta: att så många barn och unga som möjligt ska få ta del av kulturverksamheter. Det är otroligt viktigt, och precis som Roland nämner når vi i dag tyvärr inte alla barn och unga.

Men vi anser som sagt fortfarande inte att fritidspengen är rätt väg att gå. I stället har vi höjt föräldrapenningen för ensamstående, och vi höjer flerbarnstillägget.

När det gäller att nå så många barn och unga som möjligt har vi en väldigt tydlig skillnad. Den förra borgerliga regeringen plockade tyvärr bort de estetiska verksamheterna i gymnasieskolan, som vi anser är ett fantastiskt sätt att nå våra barn och unga.

När ni nu vill utvidga Skapande skola för att kunna nå gymnasiet menar vi att det väl är bättre att våra gymnasieelever en gång i veckan får testa att sjunga, dansa och spela teater än att de vid ett eller annat tillfälle får testa det. Det är så vi når barn och unga – genom att satsa så att de nås av detta regelbundet.

(Applåder)

Anf. 68 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru talman! Redan i statsminister Stefan Löfvens första regeringsförklaring lyftes ambitionen fram att införliva barnkonventionen i svensk lagstiftning. Efter det har en utredning arbetat med frågan. Regeringen har nu tagit vid, och enligt tidsplanen kommer propositionen att presenteras för riksdagen före sommaren. Förhoppningsvis kan vi efter det ha en politisk majoritet här i kammaren för att fatta beslut om att faktiskt införliva barnkonventionen i svensk lagstiftning.

Men ambitionen kan naturligtvis inte bara vara att ha världens bästa lagstiftning ur ett barn- och ungdomsperspektiv. Vi vill att Sverige på alla sätt ska vara ett bra land för barn och ungdomar att växa upp i.

Ansvar för det ligger på de flesta politiska områden, däribland förstås kulturpolitikens utifrån perspektivet att vi måste se till att alla barn och ungdomar ges möjlighet att både delta i kulturaktiviteter och odla och utveckla den egna, inneboende kreativiteten.

Musik- och kulturskolan är förstås central här. Förra året fick vi ett statligt stöd till den kommunala musik- och kulturskolan på plats. Huvudansvaret för musik- och kulturskolan åvilar fortfarande kommunerna, men från statens håll ser vi vikten av att alla barn och ungdomar, oavsett uppväxtkommun och oavsett socioekonomisk bakgrund, ska ges förutsättningar att delta i verksamheten. Därför behövs också ett statligt stöd.

Utfallet har varit oerhört positivt. Kommuner där det tidigare bara funnits en traditionell musikskola har kunnat bygga ut verksamheten och komplettera med teater och dans och på det sättet nå fler barn och ungdomar.

Kulturskoleutredningen har nu presenterat förslag för hur vi kan arbeta vidare och ytterligare stärka stödet till musik- och kulturskolan, både med mer resurser och med nationellt stöd för att utveckla verksamheten.

Moderaterna har en tämligen pinsam retorik här. I Moderaternas tidigare budgetförslag fanns inte en krona till musik- och kulturskolan. I debatten i höstas anförde Moderaterna att musik- och kulturskolan är ett renodlat kommunalt ansvar och att vi minsann inte ska stödja den med resurser från riksdag och regering.

Nu lägger Moderaterna en reservation. De vill att regeringen ska göra det som regeringen redan gör, det vill säga hitta strategier för att stödja musik- och kulturskolan, utan att själva ha en enda krona till det. Det är klart; har man ingen egen politik för musik- och kulturskolan kan man låtsas att man har det. Men jag tror knappast att man lurar någon annan än möjligtvis sig själv.

Jag blev förbryllad när jag hörde Roland Utbults anförande här tidigare. Också Roland Utbult talar sig varm för att stötta musik- och kulturskolan. Men inte heller Kristdemokraterna har tidigare haft några ytterligare resurser från statligt håll till den kommunala musik- och kulturskolan. Jag hoppas att Kristdemokraterna i stället kan ansluta sig till ett förslag om att stärka resurserna till musik- och kulturskolan framöver.

Samtidigt är det förstas så att musik- och kulturskolan är frivillig verksamhet. Den kommer aldrig att nå alla barn och ungdomar. Det centrala för att nå alla barn och ungdomar är i stället de estetiska ämnena i skolundervisningen. Det var därför ett väldigt olyckligt beslut när alliansregeringen 2011 plockade bort de estetiska ämnena från gymnasieskolan.

Även här har vi en färdig utredning, gymnasieutredningen, som föreslår att de estetiska ämnena ska återinföras på gymnasieskolans samtliga program. Jag hoppas att vi kan få en politisk majoritet för det framöver. Mot bakgrund av att Liberalerna och Centerpartiet faktiskt har beklagat och bett om ursäkt för att man var med och plockade bort de estetiska ämnena från gymnasieskolan hoppas jag det.

Skapande skola har debatterats. Skapande skola är ett viktigt komplement till den estetiska undervisningen i skolan så att barn och ungdomar ges möjlighet att träffa professionella konstnärer och möta professionell konst. Den rödgröna regeringen har stärkt resurserna till Skapande skola och utvecklat verksamheten så att den också når förskolan.

Men framför allt har regeringen tagit fasta på den problematik som har funnits, det vill säga att resurser för Skapande skola bara har gått till de skolor som aktivt har sökt stöd men kanske inte har nått de skolor som har haft allra störst behov.

Resurserna till förskolan är därför utformade så att man inte aktivt behöver söka stöd, utan resurser går till förskolorna i de områden där behovet är störst. Det ger både minskad administration och förutsättningar för att mer av resurserna faktiskt kommer ut i verksamheten.

Jag yrkar bifall till kulturutskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 69 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Vi har inga reservationer i detta betänkande; däremot har vi ett särskilt yttrande om rätten att välja partner. Det är en självklarhet att alla ska ha rätt att välja om, och med vem, man vill gifta sig. I Sverige har vi lagstiftning mot barn- och tvångsäktenskap. Trots det lever alltför många unga i äktenskap som de har tvingats in i av sina föräldrar, och många är rädda för att tvingas in i ett giftermål.

Vänsterpartiet har länge och, vill jag också understryka, ensamt varit emot den undantagsregel som i dag finns för erkännande av utländska barnäktenskap, tvångsäktenskap och fullmaktsäktenskap i lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. Det är välkommet att fler nu tycker som Vänsterpartiet.

Jag anser att det finns ett stort behov av förebyggande arbete för att förhindra att unga gifts bort mot sin vilja, så jag välkomnar det omfattande arbete som nu pågår inom Regeringskansliet och på olika myndigheter. Vi vill därför avvakta det arbetet och förslagen i den kommande utredningen. Men jag vill ändå här å det bestämdaste avvisa Sverigedemokraternas förslag om att likt Danmark införa särskilda åldersregler för giftermål beroende på personernas ursprung eller nationalitet.

En annan fråga som jag vill lyfta är näthat och näthot, något som Bengt Eliasson lyfte väldigt bra tidigare. Jag har själv upplevt hot och hat sedan jag var kanske 17–18 år, och det händer fortfarande. Det som ändå har hänt på senare tid, som jag tror har spelat stor roll, är att fler har talat om detta och synliggjort det på ett sätt som inte har förekommit förut, mycket på grund av att man har uppmanat oss som blivit utsatta för det att inte prata om det för att det då bara blir värre. Problemet är att det inte varit någon skillnad när man inte har talat om det.

Jag har därför tyckt att det har varit bra att så många kända personer – kulturpersonligheter, journalister och så vidare – ändå lyft fram detta i Ljustet. Det har lett till en förändring i hur man också från rättsväsendet har sett på det.

Jag var själv med i en rättegång för drygt ett år sedan, som gällde ett brott som jag vant mig vid inte skulle leda någonvart. Det gällde en man som ringde otaliga gånger och skickade sms under ett års tid. Man hade lärt sig att det aldrig händer något med telefonsamtal från dolda nummer eller sms från kontantkortnummer. Men nu har en person faktiskt fällts för detta.

Jag kommer om en månad att delta i ytterligare en rättegång mot en person som skickat meddelanden på Facebook – ett fall där till och med Säkerhetspolisen sa att detta inte var något de tog på stort allvar eftersom det skedde på sociala medier. Där är det så lätt hänt att man skickar iväg lite hot och hat. Men i och med att många upplyser om detta problem kommer nu ändå ett unikt fall att tas upp i en rättegång. Det är sådant jag tror är viktigt för att det ska ske en förändring; det måste tas på allvar.

Regeringens utredare har tittat på dessa saker och pekat på vikten av att de hot, det hat och de sexuella ofredandena som sker på nätet tas på lika stort allvar som de som sker i verkligheten. Detsamma gäller i skolan: Kränkningar måste tas på lika stort allvar oavsett om de sker på skolgården eller på sociala medier i någon app.

Jag ser därför fram emot kommande förslag till ny lagstiftning på detta område. Men arbetet i skolan mot kränkande behandling måste också bli betydligt bättre och tas på mycket större allvar.

(Applåder)

Anf. 70 CECILIA MAGNUSSON (M):

Fru talman! Det är en intressant debatt, och jag vill från början konstatera att barns och ungas rätt till kultur prioriterades högst i alliansregeringens kulturpolitik. Alliansen fortsätter att utveckla denna prioritering också nu när vi för tillfället är i opposition.

Barn och unga har rätt att både få uppleva professionell kultur och ha möjlighet att utveckla sitt eget skapande. Det ökar vår förståelse för oss

själva, men också för omvärlden, och bidrar till reflektion och kritiskt tänkande. Att genom kulturen lära känna kulturarvet och förstå de historiska sammanhangen stärker barn och ungas egen integritet.

Vi har sett att det är viktigt att satsa på barn och unga. De stora satsningar som alliansregeringen gjorde på läsfrämjandet har nu gett skörd på olika håll. Bland annat rapporterades senast att barn- och ungdomslitteratur för närvarande ges ut som aldrig förr.

Det är, som flera har påpekat, viktigt att barn och unga får tillgång till kultur, inte bara på skoltid utan också på sin fritid. Där har vi Skapande skola på skoltid och Kulturskolan och andra verksamheter utanför, på fritiden.

Skapande skola, som jag är särskilt stolt över, är Alliansens reform: Vi såg att läroplanens tydliga kulturuppdrag inte uppfylldes i skolan i godtagbar utsträckning. Barnkonventionen, oavsett om den finns i lagen eller inte, stadgar att alla barn har rätt till kultur, men i verkligheten är variationerna väldigt stora. Vi valde att börja i liten omfattning, och nu har detta växt till att omfatta 188 miljoner kronor per år. Det är jättebra!

I betänkandet beskrivs väldigt väl vilken framgång Skapande skola är och har varit, men det är inget självspelande piano. I reservation nr 5 säger vi att detta måste följas upp systematiskt. Vi måste också se till att de skolor, framför allt fristående skolor, som inte har lika lätt att söka bidrag också får möjlighet till detta: Vad kan vi göra?

Därför är min fråga till Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern: Varför vill ni inte att alla elever ska få tillgång till detta? Varför vill ni inte underlätta för dessa friskolors elever att få ta del av Skapande skola? Ni har möjlighet att svara i replik om ni har något svar att ge.

Jag ska säga något om kulturskolan också. Det har gjorts en utredning som nu är ute på remiss. Det är långt ifrån helheten av kulturskolan som tillgodoses. Man fokuserar ensidigt på den kommunala kulturskolan. Det finns en mycket större bredd som vi moderater tycker att man borde ta in i detta.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4 från allianspartierna.
(Applåder)

Anf. 71 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru talman! Cecilia Magnusson lyfter fram reservation 4 från allianspartierna om Skapande skola. Då måste jag fråga henne varför hon låser fast sig i en reservation med de partier som har lägst ambitionsnivå vad gäller Skapande skola. Samtliga övriga allianspartier har en lägre budgetnivå än Moderaterna har vad gäller Skapande skola. Längst från Moderaterna står Kristdemokraterna. De har 80 miljoner kronor mindre i budgetutrymme än Moderaterna.

Den fråga som Cecilia Magnusson riktade till några andra partier borde i första hand riktas till Kristdemokraterna, som har den minsta budgeten för Skapande skola.

Min fråga till Cecilia Magnusson är: Varför låser Moderaterna fast sig med allianskamraterna och låtsas som att man har en gemensam allianspolitik när det gäller Skapande skola, när de största skillnaderna inom Skapande skola finns inom Alliansen?

Anf. 72 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Det är spännande att lyssna på Niclas Malmberg. Alliansen är i allra högsta grad levande. Vi har genomfört och skapat resurser till Skapande skola under åren i alliansregeringen. Självklart kommer Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet att skapa resurser till Skapande skola när vi åter kommer i regeringsställning.

För närvarande vill vi faktiskt se till att man systematiskt följer upp Skapande skola och att alla elever får lika bra möjligheter att ta del av Skapande skola-aktiviteter.

Men Miljöpartiet väljer att skriva ihop sig med Sverigedemokraterna och fälla vårt förslag som nu har blivit en reservation. Varför vill inte Niclas Malmberg att alla elever på samma sätt ska få ta del av Skapande skola? Det är innebörden när ni tillsammans med Sverigedemokraterna fäller vårt förslag.

Anf. 73 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru talman! Det är möjligt att Cecilia Magnusson inte var här när jag höll mitt anförande. Där pekade jag på att regeringen nu faktiskt har utvecklat Skapande skola, så att det inte bara handlar om de skolor som söker resurser. Hela det bidrag som nu går till förskolan inom ramen för Skapande skola är destinerat till de områden där de förskolor som har störst behov av stöd finns och inte till de förskolor som söker stöd. Det är en effektivare administrativ hantering, vilket gör att vi får mer resurser ut i verksamheten.

Cecilia Magnusson bör kanske uppdatera sig på de regler som nu faktiskt finns för Skapande skola.

Cecilia Magnusson säger att allianskamraterna kommer att ansluta sig till den moderata politiken i fråga om detta om de får chansen att sitta i en regering tillsammans framöver.

Min erfarenhet av Alliansens samlade kulturpolitik är att allianspartierna hela tiden var de partier som ville minst. Därför blev det en oerhört torftig kulturpolitik under åtta år.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna arbetar på ett annat sätt. Vi adderar våra resurser. Vi tar olika initiativ och bejakar varandras initiativ. På det sättet har vi fått en mycket kraftfull kulturpolitik.

Cecilia Magnusson började med att säga att Alliansen prioriterade barn och ungdomar i sin kulturpolitik. Vi kan se resultatet av det. Man plockade bort de estetiska ämnena från gymnasieskolan, man ville inte satsa på musik- och kulturskolan och så vidare.

Min fråga till Cecilia Magnusson är därför: Hur agerar ni på de områden där ni inte anser att ni prioriterar politiken, när ni är så njugga i fråga om de områden som ni anser er prioritera?

Anf. 74 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Det är imponerande att höra att Niclas Malmberg kan ha alternativa sanningar i sitt replikskifte.

Under de åtta år som Alliansen hade möjlighet att styra detta land fokuserade vi kulturpolitiskt hela tiden på barn och unga. Vi tog resurser från andra delar av vår politik för att satsa på just barn och unga. Skapande skola är ett sådant klockrent utgiftsområde där vi faktiskt prioriterade

barns och ungas kultur framför andras. Vi tog till exempel bort den spektakulära reformen med fri entré till museer som gjorde att Östermalmstanter fick gratis entré till museer. I stället satsade vi på barns och ungas möjligheter att ta del av kultur. Det är att satsa på kultur.

Så kom inte och säg att den här regeringen, med sitt aktiva stöd från Sverigedemokraterna, har något att komma med! Vi har sett ett fiasko när det gäller filmpolitiken. Vi har sett ett fiasko när det gäller kulturarvspolitiken. Vi får se hur det går med Kulturskoleutredningen. Det är nästan skämmigt att se det ensidiga perspektivet på den egna verksamheten.

Barn som i dag på fritiden vill utveckla sitt kulturella skapande har inte bara kommunal kulturskola till sitt förfogande. Det finns studieförbund, kyrkor, enskilda näringsidkare och kulturutövare som erbjuder kulturverksamhet för barn. Men det ser man över huvud taget inte. Man är så insnöad på den egna verksamheten och kan inte släppa sig loss från den. Det är förvånansvärt hur handlingsförlamad denna regering är.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.26 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 mars

TU10 Luftfartsfrågor

Punkt 1 (En strategi för luftfarten)

1. utskottet
2. res. 1 (MP, S, V)

Votering:

173 för utskottet

142 för res. 1

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 M, 44 SD, 1 MP, 19 C, 17 L, 13 KD, 1 -

För res. 1: 101 S, 20 MP, 21 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 4 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Pernilla Stålhammar (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Prot. 2016/17:84

22 mars

*Kultur och fritid för
barn och unga*

Punkt 2 (Regionala flygplatser)

1. utskottet

2. res. 2 (M, C, L, KD)

3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

126 för res. 2

44 för res. 3

145 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

144 för utskottet

128 för res. 2

44 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 22 MP, 21 V

För res. 2: 78 M, 19 C, 17 L, 13 KD, 1 -

Avstod: 44 SD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Marktransporter till flygplatser)

1. utskottet

2. res. 5 (C, L)

Votering:

278 för utskottet

36 för res. 5

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 77 M, 44 SD, 22 MP, 21 V, 13 KD, 1 -

För res. 5: 19 C, 17 L

Frånvarande: 13 S, 7 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Christian Holm Barenfeld (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 9 (Alkoholtester för piloter och besättningspersonal)

1. utskottet

2. res. 9 (KD)

Votering:

301 för utskottet

13 för res. 9

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 44 SD, 21 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 1 -

För res. 9: 13 KD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 3 SD, 4 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Ulf Kristersson (M) och Elisabet Knutsson (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

UbU15 Gymnasieskolan

Punkt 1 (Behörighetskrav till gymnasieskolan)

1. utskottet
2. res. 1 (C)

Votering:

281 för utskottet
19 för res. 1
16 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 44 SD, 22 MP, 21 V, 1 L, 13 KD, 1 -
För res. 1: 19 C
Avstod: 16 L
Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 3 (Nivåindelning av elever på språkintröduktion)

1. utskottet
2. res. 4 (SD)

Votering:

270 för utskottet
46 för res. 4
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 22 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 12 KD
För res. 4: 44 SD, 1 KD, 1 -
Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Mikael Oscarsson (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 5 (Nya inslag på de nationella programmen)

1. utskottet
2. res. 7 (V)

Votering:

199 för utskottet
21 för res. 7
95 avstod
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 43 SD, 22 MP, 19 C, 13 KD, 1 -
För res. 7: 21 V
Avstod: 78 M, 17 L
Frånvarande: 12 S, 6 M, 4 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Prot. 2016/17:84
22 mars

Punkt 6 (Utvärdering av den kursutformade gymnasieskolan)

1. utskottet

2. res. 9 (M)

Votering:

238 för utskottet

78 för res. 9

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 13 KD, 1 -

För res. 9: 78 M

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 7 (Ämnesbetyg)

1. utskottet

2. res. 10 (L, SD, V)

Votering:

232 för utskottet

83 för res. 10

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 22 MP, 19 C, 13 KD

För res. 10: 44 SD, 21 V, 17 L, 1 -

Frånvarande: 12 S, 7 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 10 (Naturbruksprogrammet och särskild behörighet till högskolan m.m.)

1. utskottet

2. res. 13 (M)

Votering:

237 för utskottet

79 för res. 13

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 13 KD

För res. 13: 78 M, 1 -

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU22 Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor

Punkt 3 (Makrotillsyn och frågor om hushållens skuldsättning)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

269 för utskottet

45 för res. 1

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 78 M, 22 MP, 19 C, 21 V, 16 L, 13 KD

För res. 1: 44 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 3 L, 3 KD, 1 -

Åsa Westlund (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Kontanthantering och betaltjänster)

1. utskottet

2. res. 5 (V)

Votering:

276 för utskottet

21 för res. 5

19 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 44 SD, 22 MP, 17 L, 13 KD, 1 -

För res. 5: 21 V

Avstod: 19 C

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 6 (Konkurrens och transparens på finansmarknaden)

1. utskottet

2. res. 6 (M)

Votering:

217 för utskottet

77 för res. 6

21 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 19 C, 17 L, 13 KD, 1 -

För res. 6: 77 M

Avstod: 21 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Boriana Åberg (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Prot. 2016/17:84
22 mars

Punkt 8 (Fakturabedrägerier och inkassoverksamhet)

1. utskottet
2. res. 8 (SD)

Votering:

270 för utskottet

45 för res. 8

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 21 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 13 KD

För res. 8: 44 SD, 1 -

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 4 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU17 Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering

Punkt 2 (Öppen källkod)

1. utskottet
2. res. 1 (M)

Votering:

191 för utskottet

78 för res. 1

45 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 22 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 12 KD

För res. 1: 78 M

Avstod: 44 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 4 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU22 Kontroller och inspektioner i Sverige av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU10 Familjerätt

Punkt 13 (Stärkta rättigheter för transpersoner m.fl.)

1. utskottet

2. res. 6 (M)

3. res. 7 (V)

Förberedande votering:

77 för res. 6

21 för res. 7

216 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Lisbeth Sundén Andersson (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

215 för utskottet

77 för res. 6

21 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 1 M, 43 SD, 21 MP, 19 C, 17 L, 13 KD

För res. 6: 76 M, 1 SD

Avstod: 20 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 7 M, 3 SD, 4 MP, 3 C, 1 V, 2 L, 3 KD, 1 -

Åsa Coenraads (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Elisabeth Svantesson (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Esabelle Dingizian (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 16 (Föräldraskap vid assisterad befruktning)

1. utskottet

2. res. 9 (M, C, V, L)

Votering:

181 för utskottet

135 för res. 9

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 13 KD, 1 -

För res. 9: 78 M, 19 C, 21 V, 17 L

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Prot. 2016/17:84

22 mars

Punkt 19 (Automatisk gemensam vårdnad för ogifta föräldrar)

1. utskottet
2. res. 12 (SD)

Votering:

271 för utskottet

45 för res. 12

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 22 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 13 KD

För res. 12: 44 SD, 1 -

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 25 (Gode män för ensamkommande barn)

1. utskottet

2. res. 14 (C)

Votering:

284 för utskottet

19 för res. 14

13 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 44 SD, 22 MP, 21 V, 17 L, 1 -

För res. 14: 19 C

Avstod: 13 KD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 31 (Registrering av testamenten)

1. utskottet

2. res. 16 (KD, SD, L)

Votering:

242 för utskottet

74 för res. 16

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 22 MP, 19 C, 21 V, 1 L

För res. 16: 44 SD, 16 L, 13 KD, 1 -

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Fredrik Malm (L) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU12 Konsulär krisberedskap

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU4 Civila samhället

Punkt 1 (Stärka civilsamhället)

1. utskottet

2. res. 2 (KD)

Votering:

284 för utskottet

13 för res. 2

19 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 44 SD, 22 MP, 21 V, 17 L, 1 -

För res. 2: 13 KD

Avstod: 19 C

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Översyn samt skärpta krav för organisationer och föreningar för att få skattefinansierat stöd)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

235 för utskottet

45 för res. 6

36 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 22 MP, 21 V, 13 KD

För res. 6: 44 SD, 1 -

Avstod: 19 C, 17 L

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 5 (Samarbete mellan den offentliga sektorn och civilsamhället)

1. utskottet

2. res. 8 (M, C, L, KD)

Votering:

189 för utskottet

127 för res. 8

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 21 V, 1 -

För res. 8: 78 M, 19 C, 17 L, 13 KD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 7 (Dialog och samverkan mellan trossamfund samt mellan trossamfund, staten och kommuner)

1. utskottet

2. res. 9 (M, C, L, KD)

Votering:

189 för utskottet

127 för res. 9

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 21 V, 1 -

För res. 9: 78 M, 19 C, 17 L, 13 KD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 8 (Statens stöd till trossamfund och stöd till livsåskådningsorganisationer)

1. utskottet

2. res. 11 (L)

Votering:

253 för utskottet

17 för res. 11

45 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 22 MP, 19 C, 21 V, 13 KD

För res. 11: 17 L

Avstod: 44 SD, 1 -

Frånvarande: 12 S, 7 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 10 (Jämställdhet)

1. utskottet

2. res. 16 (V)

Votering:

182 för utskottet

22 för res. 16

112 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 1 M, 44 SD, 22 MP, 1 L, 13 KD, 1 -

För res. 16: 21 V, 1 L

Avstod: 1 S, 77 M, 19 C, 15 L

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Veronica Lindholm (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 11 (Integration)

1. utskottet
2. res. 18 (M, C, L, KD)

Votering:

189 för utskottet
126 för res. 18
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 21 V, 1 -
För res. 18: 78 M, 19 C, 16 L, 13 KD
Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 12 (Socioekonomiska faktorers påverkan på idrottsutövande)

1. utskottet
2. res. 19 (M)

Votering:

238 för utskottet
78 för res. 19
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 44 SD, 22 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 13 KD, 1 -
För res. 19: 78 M
Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 16 (Översyn av kampsportslagen)

1. utskottet
2. res. 22 (V)

Votering:

294 för utskottet
21 för res. 22
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 44 SD, 22 MP, 18 C, 17 L, 13 KD, 1 -
För res. 22: 21 V
Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 4 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Punkt 21 (Integrera friluftsliv inom fler samhällssektorer)

1. utskottet
2. res. 23 (SD)

Votering:

271 för utskottet
45 för res. 23
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 78 M, 22 MP, 19 C, 21 V, 17 L, 13 KD
För res. 23: 44 SD, 1 -
Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -
Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU8 Kultur och fritid för barn och unga

Punkt 2 (Ungdomars rätt att välja partner)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

191 för utskottet

45 för res. 2

79 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 1 M, 22 MP, 19 C, 21 V, 16 L, 12 KD

För res. 2: 44 SD, 1 -

Avstod: 1 S, 77 M, 1 KD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 3 L, 3 KD, 1 -

Eva Sonidsson (S) och Désirée Pethrus (KD) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Maria Abrahamsson (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Åtgärder mot nätmobbning av unga)

1. utskottet
2. res. 3 (L)

Votering:

297 för utskottet

17 för res. 3

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 78 M, 44 SD, 22 MP, 19 C, 20 V, 12 KD, 1 -

För res. 3: 17 L

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 1 V, 2 L, 4 KD, 1 -

Désirée Pethrus (KD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Skapande skola)

1. utskottet
2. res. 4 (M, C, L, KD)

Votering:

190 för utskottet

126 för res. 4

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 1 M, 44 SD, 22 MP, 21 V, 1 -

För res. 4: 77 M, 19 C, 17 L, 13 KD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 3 SD, 3 MP, 3 C, 2 L, 3 KD, 1 -

Karin Enström (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Prot. 2016/17:84

22 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2016/17:138 Riksrevisionens rapport om transparensen i budgetpropositionen för 2017

EU-dokument

KOM(2016) 861 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den inre marknaden för el (omarbetning)

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 mars

2016/17:379 Försvarsmaktens kommunikation och hantering av säkerhetsfrågor

av *Stig Henriksson* (V)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:380 Statlig service på landsbygden

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:381 Valuta för pengarna

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:382 Försäkringsskydd för ambulanspersonal

av *Eva Lohman* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:383 Körkortsregler för de med mindre brister i sitt synfält

av *Staffan Danielsson* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 mars

2016/17:1071 Förslaget om slopad övernattbefordran och dess konsekvenser för företag på landsbygden

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:1072 Tillämpning av AP-fondernas etiska riktlinjer

av *Carl Schlyter* (MP)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2016/17:1073 Försvarsmaktens användning av reservofficerare

av *Jan R Andersson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1074 Digitaliseringsrådets befogenheter

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:1075 Lönen för poliser

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1076 Den svenska ubåtsjaktförmågan

av *Erik Ottoson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1077 Ryska spioner på svenskt territorium

av *Erik Ottoson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1078 Tågbärgning

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1079 Stora regionala skillnader i fråga om överbeläggningar och effektivitet

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1080 Kostnaderna för Ostlänken

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1081 Viltförvaltningsdelegationerna

av *Åsa Coenraads* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1082 Ambulanssjukvårdarens arbetsmiljö

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1083 Veterandagen som allmän flaggdag

av *Erik Ottoson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Prot. 2016/17:84

22 mars

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 22 mars

2016/17:1029 Företagsamheten i Borås

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1043 Fler kvinnliga företagare

av *Lars Beckman* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1053 Ökat regelkrångel för företag

av *Sofia Fölster* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.28.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 27 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 54 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.26 och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 5 Ärenden för bordläggning	2
§ 6 Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor	2
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU22	2
Anf. 1 JÖRGEN ANDERSSON (M)	2
Anf. 2 HÅKAN SVENNELING (V)	4
Anf. 3 BÖRJE VESTLUND (S)	7
Anf. 4 HÅKAN SVENNELING (V) replik	11
Anf. 5 BÖRJE VESTLUND (S) replik	12
Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V) replik	12
Anf. 7 BÖRJE VESTLUND (S) replik	13
Anf. 8 OLLE FELTEN (SD).....	13
Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (S) replik	16
Anf. 10 OLLE FELTEN (SD) replik.....	16
Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (S) replik	17
Anf. 12 OLLE FELTEN (SD) replik.....	17
Anf. 13 PETER PERSSON (S).....	17
Anf. 14 HÅKAN SVENNELING (V) replik	19
Anf. 15 PETER PERSSON (S) replik.....	19
Anf. 16 HÅKAN SVENNELING (V) replik	19
Anf. 17 PETER PERSSON (S) replik.....	20
Anf. 18 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik.....	20
Anf. 19 PETER PERSSON (S) replik.....	21
Anf. 20 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik.....	21
Anf. 21 PETER PERSSON (S) replik.....	21
(Beslut fattades under § 14.)	22
§ 7 Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering.....	22
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU17	22
Anf. 22 ANETTE ÅKESSON (M).....	22
Anf. 23 ADNAN DIBRANI (S).....	23
(Beslut fattades under § 14.)	24
§ 8 Kontroller och inspektioner i Sverige av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning	24
Justitieutskottets betänkande 2016/17:JuU22.....	24
(Beslut fattades under § 14.)	24
§ 9 Familjerätt	24
Civilutskottets betänkande 2016/17:CU10.....	24
Anf. 24 TUVE SKÅNBERG (KD)	24
Anf. 25 THOMAS FINNBORG (M)	27
Anf. 26 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	29
Anf. 27 TUVE SKÅNBERG (KD) replik.....	31
Anf. 28 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik.....	32
Anf. 29 TUVE SKÅNBERG (KD) replik.....	32

Anf. 30 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	32
Anf. 31 OLA JOHANSSON (C)	33
Anf. 32 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	35
Anf. 33 OLA JOHANSSON (C) replik	36
Anf. 34 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	36
Anf. 35 OLA JOHANSSON (C) replik	37
Anf. 36 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	37
Anf. 37 ROBERT HANNAH (L).....	40
Anf. 38 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	43
Anf. 39 ROBERT HANNAH (L) replik.....	43
Anf. 40 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	44
Anf. 41 ROBERT HANNAH (L) replik.....	44
Anf. 42 EVA LINDH (S)	45
Anf. 43 OLA JOHANSSON (C) replik	47
Anf. 44 EVA LINDH (S) replik	47
Anf. 45 OLA JOHANSSON (C) replik	47
Anf. 46 EVA LINDH (S) replik	48
Anf. 47 JAN LINDHOLM (MP).....	48
Anf. 48 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	51
(Beslut fattades under § 14.).....	51
§ 10 Konsulär krisberedskap	52
Utrikesutskottets betänkande 2016/17:UU12	52
Anf. 49 KENNETH G FORSLUND (S)	52
Anf. 50 KARIN ENSTRÖM (M).....	54
(Beslut fattades under § 14.).....	55
§ 11 Civila samhället.....	55
Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU4	55
Anf. 51 EVA LOHMAN (M).....	55
Anf. 52 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	57
Anf. 53 ROSSANA DINAMARCA (V)	58
Anf. 54 BENGT ELIASSON (L)	60
Anf. 55 ROLAND UTBULT (KD)	62
Anf. 56 ANNA VIKSTRÖM (S).....	63
Anf. 57 NICLAS MALMBERG (MP).....	65
Anf. 58 SAILA QUICKLUND (M)	66
Anf. 59 GUNILLA CARLSSON (S).....	67
(Beslut fattades under § 14.).....	68
§ 12 Kultur och fritid för barn och unga	69
Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU8	69
Anf. 60 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	69
Anf. 61 BENGT ELIASSON (L)	70
Anf. 62 ROLAND UTBULT (KD)	71
Anf. 63 ANNA WALLENTHEIM (S)	72
Anf. 64 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	74
Anf. 65 ANNA WALLENTHEIM (S) replik.....	75
Anf. 66 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	75
Anf. 67 ANNA WALLENTHEIM (S) replik.....	75
Anf. 68 NICLAS MALMBERG (MP)	76
Anf. 69 ROSSANA DINAMARCA (V)	77
Anf. 70 CECILIA MAGNUSSON (M).....	78

Anf. 71 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	79
Anf. 72 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	80
Anf. 73 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	80
Anf. 74 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	80
(Beslut fattades under § 14.)	81
Ajournering.....	81
Återupptaget sammanträde.....	81
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 mars	81
TU10 Luftfartsfrågor.....	81
UbU15 Gymnasieskolan	83
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde.....	85
FiU22 Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor.....	85
FiU17 Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering	86
JuU22 Kontroller och inspektioner i Sverige av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning	86
CU10 Familjerätt.....	87
UU12 Konsulär krisberedskap	88
KrU4 Civila samhället.....	89
KrU8 Kultur och fritid för barn och unga	92
§ 15 Bordläggning.....	93
§ 16 Anmälan om interpellationer	93
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	94
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor	95
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.28.	95